

Siccrwydd Ffydd,

Wedi ei agoryd a'i gymhwyso;

Sef, Sylwedd amryw

B R E G E T H A U

A'r *Heb.* x. 22.

GAN Y PARCHEDIG

EBENEZER ERSKINE, M. A.

Gweinidog yr Efyngyl yn *Sterling*, yn *Scotland*.

Wedi eu Gyfeithu i'r Gymraeg er llês i'r *Cymru*.

Gan *WILLIAM WILLIAMS.*

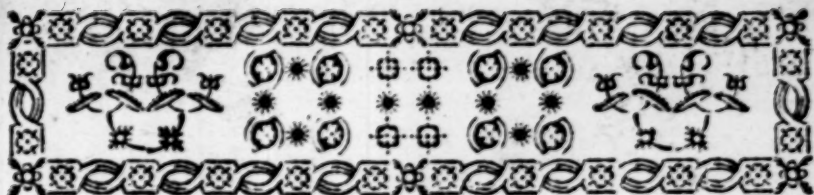
Gweinidog o Eglwys *Loegr*.

YR AIL ARGRAFFIAD

B R I S T O'

Argraphwyd gan JOHN GRABHAM ac WILLIAM PINE,
yn Heol y Gwîn, 1760.

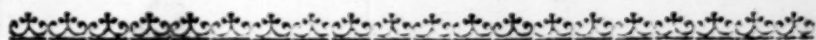
44. 6.
4. . 6.
98

SICCRWYDD FFYDD,

Wedi ei agoryd a'i Gymhwyfo, &c.

Am hynny, Frodyr, gan fod i ni Rydd-did i fyned i mewn i'r Cyssegr trwy Waed JESU, n'r byd y ffordd newydd, a bywiol yr bon a gyssegrodd efe i ni trwy'r Llen, Sef ei Gnawd ef, A bôd i ni Archeffeiriad marwr ar dy Dduw; nessawn a chalon gywir, mewn llawn Hyder Ffydd.

TRAETHAWD I.

Yn cynnwys Arweiniad i mewn at y Prîf Ddiben ynghyd a'r Drefn o'r Traethawd canlynol.

✱||S||✱ R Adnodau hyn sydd yn cynnwys symmudiad
 §§ Y §§ oddi wrth y rhan athrawiaethol at y rhan
 ✱||S||✱ ymarferol o'r Epistol. Gwedi i'r Apostol
 ymadroddi yn helaeth ar Swydd Offiriadol
 CRIST, yn y Rhan flaenaf o'r Epistol y mae
 ef yn crynhoi ynghyd mewn ychydig Eiriau, gynhwysiad,
 ystyr, a sylwedd yr hyn oll a ddywedasai Adnod 19, 20.
 21 ac yna yn tynnu casgliad naturiol iawn oddi wrth y
 cyfan, Adnod, 22. *nessawn â chalon gywir mewn llawn
 Hyder Ffydd.* Cyffelyb i adeiladydd doeth, yn cloddio
 yn gyntaf at y sylfaen, ac yna yn galw ei hun ac eraill
 i adeiladu arno gyda Hyder. Fel y bo i ni gael golwg
 mwy neulltuol ar y geiriau, mae yn anghannhaid i ni
 ddal sylw yn gyffredin, fod yr Apostol yn dra rhagorol
 yn gosod allan yma Ragoirfreintiau 'r Testament newydd
 yn ôl Dull, a Thafodjaeth yr bôn. Y rhagoirfaint uchaf
 A 2 i bechadur

i bechadur fyrthiedig yw, cael dyfod i bresennoldeb Duw ei ARGLWYDD, a'i benllywydd, ag oedd efe wedi ei anfodloni; yr unig ffordd o ddyfodiad yw CRIST o ba un yr oedd Teml Solomon yn gyfgod tra rhagorol; ac mewn cyffelybiaeth i'r Deml gyfgodol, mae CRIST yn cael ei ofod allan oflaen ein ffydd tan y *tair Ustyriaeth* hyn adnod, 19. 20. 21.

(1) *Megis Porth*, neu Ddrws trwy ba un y gallwn fyned i mewn i'r *cyffegr*, a hynny gyd ag *Eondra*, trwy rinwedd eu *ddadleuol Waed*, Adn. 19. tan *oruchwliaeth* Moses, Aaron yn unig, ac nid yr *Israelliaid*, a allent fyned i mewn i'r *sanctaid* *Santaiddiolaf*, a hynny ond *un-waith yn y Flwyddyn*, gyda gwaed yr anifeiliaid a fyddai yn cael ei haberthu trofdo ei hun a hwythau: ond y nawr, tan y Testament newydd, trwy farwolaeth, a bodlonrwydd Mab Duw, y ffordd o ddyfodiad i gyfeillgarwch a chymundeb a'r Duw sanctaidd, yn y bŷd hyn, a'r bŷd ar ôl hyn, fydd wedi ei agoryd i bob pechadur, yr hwn trwy ffydd a ddêl i mewn tan orchgydd *gwaed* JESU. Mor gynted y pechodd *Adda*, y drws o ddyfodiad at Fawrhydi Duw a gaewyd yn ei erbyn ef a'i holl hiliogaeth, y *Cerub* â'i *Gleddyf tanllyd* a safodd yn eu ffordd: ond y nawr yn gymmaint a diffodd cleddyf tanllyd cyfiawnder yng Ngwaed y Meichiau, y drws o ddyfodiad fydd etto yn agored o lêd y pen.

Yr ydwyf yn cofio i'r *Wraig o Decoah* 2 Sam. 14. 24. Yn ei damhegol gyfarchiad i *Ddafydd* yn achos *Abjolom*, wheuthur defnydd o'r Rheswm hyn, tu ag at ei enill ef i ddwyn adref ei herwr; Duw, ebe hi, a *feddylodd foddion fel na yrrer ymaith ei herwr oddiwrtho*. Hyn fydd hynodol wir mewn perthynas i'r peth mewn llaw; Duw, yn ei anfeidrol ddoethineb, a chwiliodd allan ffordd i ddwyn Adref drachefn ei Alltudiaid i'w Wyddfod, a hynny yw, trwy Waed a Bodlonrwydd CRIST. *Joan* 10. 9. 14. Tu ag at ein hannog yn ein Dynefiad at Duw trwy GRIST, mae yn cael ei ofod allan i ni tan y gymhariaeth o ffordd newydd a bywiol wedi ei chysegru i ni trwy'r Llen, *sef ei Waed ef*, Adn. 20. Y Llen dufewnol, ag oedd yn gwahanu rhwng y llê Sanctaidd a'r llê Sancteiddiolaf, yn Nhemi *Jerusalem*, ydoedd yn gyfod o'r *Corph* hwnnw o *Gnawd* a gymmerodd Mab Duw, a pha un y cafodd ei *Dduwdod ei orchguddio*; a thrwy rwygo neu dorri hwn, trwy

trwy ei angau ar y Groes; y ffordd at Dduw ac i ogoniant wnawd yn rhydd ac yn agor: a hon a elwir yn *ffordd newydd a bywiol*, naill, ac mewn gwrthwynebiad i ffordd *Adda*, trwy gyfammod o Weithredoedd, yr hon fydd wedi ei chû i fynu er cwmp Dŷn; neu yntau am nad yw hi fyth yn heneiddio, ond fydd yn wastad yn newydd, yn wyrdd-las ac yn aroglaid i Enaid crediniol. A hi elwir yn *ffordd fywiol*, o ran er i GRIST farw un waith, etto *byw* yw yr awr hon, ac a fydd byw yn dragwydd, i roddi *Bywyd* i bob un fydd yn dyfod at Dduw trwyddo ef. Ac yna mae hi yn ffordd wedi ei *chefeigr* *trofom ni*, y mae hi gwedi ei neulltuo at *wasanaeth* pechaduriaid yn eu gwaith yn ymarferyd a Duw; er eu mwyn hwynt (medd ef) *ydwyf yn sancteiddio fy buu*.

Ac O! beth all fod yn fwy annogaethol i bechadur colledig i wneuthur Defnydd o GRIST, na gwybod ei fod ef gwedu ei gyfiawn neullduo i'r gwaith hyn o gadw y rhai a gollwyd?

(3) Lle gall y pechadur wrthadlu, mai er bod y Drws wedi ei agor, a'i ffordd newydd, a bywiol, wedi ei cheffegr; etto naill a'i mae ef mor *anwybodus*, fel nad yw yn adnabod y ffordd hon; neu mor *analluog*, nas gall roddio ynddi; neu yntau mor *euog*, fel na ffaith anturio myned i'r cyssegr: am hynny i ragflaenu yr holl bethau hyn, CRIST ofodir allan i ni fel *Archoffeiriad mawr ar Dy Duw*, adn. 21. Oh! pa Annogaeth ardderchog fydd yma i gredu! CRIST fel *archoffeiriad a ofodir dros ddynion yn y petban fydd tu ag at Dduw*: Heb. 5. 1. A chan ei fod wedi ei ordeinio dros ddynion, oni all Dynion wneud Defnydd o'i gyfryngdod gyda *Hyder*, ac *Eondra*? Heb. 4. 14, 16. Ac yna wrth ei Alwad y mae ef yn rhwym i gyflawnu Dyledswyddau ei swydd, tu ag at bob Enaid a'i gosodo ar Waith yn hynny: mae yn rhwym fel Archoffeiriad i ddysgu yr anwybodus, i gryfhau'r gwan, i gadaruhau'r llésg, ac i wneuthur cymmod dros bechodau'r bobl.

Am hynny byddwn Eon i wneud Defnydd, ac arferiad o hono, yn enwedig wrth ystyried ei fod yn *Archoffeiriad ffyddlon, a thrugareg*, Heb. 11. 17. Ac hefyd *Archoffeiriad yr hwn fydd ar Dy Dduw*, [hynny yw] y mae ganddo Awdurdod, a gallu oddi wrth ei Dâd tragwyddol, i negefeua ein Hachosion, ac adferu ein Personau, a'n

cyfiawniadau yn gymmeradwy iddo ef. Mewn Gair, holl Drefniad o'r *Hil a'r Eppil*, ac o'r *holl fan Llestri*, a'r *Llestri*, *Meiliau* a roddwyd iddo i'e *holl Ogoniant Ty ei Dâd* fydd yn crogi arno megis *boel wedi ei sicrbau mewn man siccr*. *Esa. 22. 24.* Am hynny, gan fod genym *Archoffeiriad* o'r fath *Awdurdod a Hawl*, awn yn hyderus at *orseddfainge y Gras fel y derbynion Dragaredd*, ac y *caffom Ras yn Gymmorth cyfamerol*. *Heb. 4. 14. 15. 16.* Pa bryd bynnag y chwenychom fyned i ddirgelfa ei breswylfod, neu o fwynhâu cyfeillach ag ef; awn i mewn wrth Gefn ein *Archoffeiriad mawr* yr hwn a gerddodd y ffordd o'n blaen, ac fydd yn ymddangos ymmhreswylfod Duw drosom ni.

Yn awr, meddaf, yr Apostol wedi gossod yn llyn GRIST o'n blaen tan y golygiadau mwyaf annogaethol fel gwrthrych ein ffydd a'n gobaitb, a'n hymddiried yn ein Hymarferiadau â Mawredd Duw, mae yn myned rhagddo i ganmol, a gwasgu arnom ddyledswydd gyfatebol i hynny yng ngeiriau 'r Teftyn, adn. 22. *Nesawn a chalon gywir mewn llawen Hyder ffydd*, wodi glanhau ein calonau, &c.

Cyn myned rhagom i Ystyriaeth mwy neulltöol o'r Geiriau, mae 'n dra chymmwys i ddal sylw a'r Ddull a Threfn Athrawiaeth yr Apostol, a pha fodd y mae yn cydio Rhagorfraint, a Dyledswydd y Credadyn ynghyd; fe fynnai i'r Rhagorfraint yn gyntaf gael ei chredu, ac yna i'r Dyledswydd gael ei chyflawnu; fe fynnai i ni yn gyntaf gredu fod Drws i'r *Cyffegr wedi ei agoryd trwy Waed JESU*, a bod ffordd newydd a bywiol wedi ei chyffsegru i ni a bod i ni *Arch ffeiriad mawr ar Dy Dduw*, yn barod i'n tywys i'w Breswylfod: ac ar y *Sylfaenau hyn o Ffydd*, y mae ef yn annog, ac yn gwasgu arnom y Dyledswydd, *Nesawn*, &c. Mae yn hyfryd oddi ymma i ddal sylw, pa fodd y mae Dull, a Threfn y cyfammod o Weithredoedd yn cael ei gywyr wrth droi yn y cyfammod o Râs. Yn y cyfammod o Weithredoedd, *Dyledswydd oedd jail ein Rhagorfraint*: Dŷn oedd yn gyntaf i gyflawnu Dyledswydd, ac ar ei Waith yn gwneuthur hynny, fe allai ddisgwyl y Rhagorfraint mewn ffordd o *Dyled Cyfammodol*: ond y nawr, meddaf, yn gyfan wrthwyneb i hyn, mae Dull, a Threfn Duw yn y Cyfammod o Râs; canys yma yn gyntaf *Yr ym i gredu y Rhagorfraint neu ei derbyn fel rbodd o Awdurdodol*

o Awdurdodol Râs, ac ar y sail hon i fyn'd yn y blaen at ein Dyledswydd.

Hyn sydd beth a ddylid dal sylw arno gyda'r difrifwch mwy; O herwydd fod Tueddiad Natur yn rhedeg yn ffordd y cyfammmod o weithredoedd, megis i ddisgwyl y rhagorfraint ar gyfrify Dyledswydd, ac i dduchmygu bod Duw yn Dyledwr i ni, pan byddom wedi cyflawnu'r Dyledswydd hon neu arall ag sydd ofynedig yn y Gyfraith: Lle mai Ffrwd Natur yn rhedeg yn hollawl wrthwyneb i'r Ddull a'r Drefn osodwyd yn y cyfammmod Grâs, sef derbyn yn gyntaf y Rhagorfraint mewn Ffordd o Râs, fel *tlodion* yn derbyn *Rboddion* Duw; ac yna cyflawnu Dyledswydd, fel *Tystiolaeth o ddiolebgarwch* am y Rhagorfraint a dderbyniwyd, heb ddisgwyl dim oddi wrth yr **ARGLWYDD**, a'r gyfri'r Dyledswydd a wnaethpwyd gennym ni; hyn yw'r peth y mae Natur falch yn gwingo yn ei erbyn, gyda'r Anewyllysgarwch mwyaf: Beth? *derbyn y cwbl yn rhodd heb Arian ac heb Werib*, a chyfrif ein hurain yn *Weision anfuddiol* wedi'r cyfan, sydd Beth nas gall Natur lygredig ildio iddo, nês i'r galon gael ei hadnewyddu gan awdurdodol ac effeithiol Râs.

A fodlonir dim o Dduw â miloedd o Fyheryn neu â Myrddiawn o Ffrydiau olw? &c. Pa ham yr ymprydiasom ac y gweddiasom ac nid adnabyddiaist? yw yn bendant ein Ffordd natural o Feddwl, ond er bod y Ffordd hon yn gorwedd yn wrthwyneb i Natur, etto hon yw'r Ffordd ac y myn Duw achub pechaduriaid, neu ni chânt fyth gyfran o'i Jehydwriaeth ef: fe syn iddynt dderbyn Bywyd tragwyddol, y Dechreuad o hono yma, a'r Perffeithiad yn ôl hyn fel *Rhodd Duw trwy JESUS GRIST ein HARGLWYDD*, heb olygu un o'n cyflawniadau, fel *sylfaen* o'n hawl, a'n Titliddo. Ymffroftio sydd raid yn dragwydd gael ei gau allan, fel b'o gogoniant ein Jechydwriaeth ymchwelyd yn hollol i Râs yr hwn sydd yn *Teyrnassu trwy gyfiawnder cyfrifedig i Fwyd tragwyddol trwy JESU GRIST ein HARGLWYDD*. Am hynny meddaf, astudiwch i sicrhau ar eich Meddyliau, y *Dull*, a'r *Drefn* osodwyd gan Dduw yn y cyfammmod grâs, lle mae y Rhagorfraint a dderbyniwyd trwy ffydd yn cael ei gwneuthur yn *sylfaen ddyledswydd*, ac nid dyledswydd yn *sylfaen* o'n bawd i'r Rhagorfraint. Hon yw'r *Drefn* osodwyd yn y *Cateisw byrraf* o eiddo'r *Gymnasia yn Westminster*; lle mewn ateb i'r trydydd gofyniad, y dywedir,

y dywedir, *fod yr Ysgrythureau yn bennaf yn dysgu pa beth yn gyntaf fydd i ddyn gredu om Dduw*; ac yna y *Ddyledswydd y mae Duw yn ofyn ar Lawr Dyn*. Ac ar ôl y drefn hon, caer yn gyntaf wrthrychiau ffydd a rhagorfreintiau 'r credinwyr yn cael eu hegluro, ac yna *Dyledswyddau 'r Gyfraith* foefol, ar y sail hynny yn cael en cymmell arnom, Ac os bydd i'r Drefn hon o athrawiaeth gael ei gŵyr droi, fe fydd i ni ddiſtrywio 'r cyfammod o Râs, a dychwelyd at gyfammod o weithtedoedd. Cymmaint a hyn am y *cydglymiad*.

Mi ddeuaf at y Geiriau eu hunain, lle gallwn ddal fylw. (1) Y *Ddyledswydd* fawr Mae'r Apostol yn ei gymhell arnom ar feiliau o'r blaen, *nesawon*. (2) Fel y mae 'n rhoi *cyfrwyddiadau* neu llutuol pa fodd y mae ini *nessau* at Dduw trwy'r *ffordd* newydd a bywiol; sef, a *chalon* gywir mewn llawr byder Ffydd &c.

Ymherthynas i'r cyntaf, *sef y Ddyledswydd gyffredinol*, ag fydd yn cael ei chymmell, *Nesawon*. Nid yw'r Apostol yn manegu i'n yn bendant, i ba le, nag at bwy yr ydym i agoshau, ond eglur yw oddi wrth holl amcan y Testyn, a'r gwerfi o'r blaen ei fod ef yn ein gwawdd ni i agoshau at Dduw, nid at Dduw a'i ystyried ei hun, o herwydd amheffibl felly i Bechaduriaid euog ddyfod atto; ond at Dduw yng Nghrist yn cymnodi 'r Byd ag ef ei hun; dyma *Orfedd y Grâs* hynny at ba un y darfu iddo ein gwawdd i ddyfod gyda *Hyder*, *fel y cafwm Râs* Ac y *derbyniom Drugaredd*, yn gymmorth gyfamserol; Pen 4. 16. Y gair groeg fydd yr un peth yma ac yno.

Mae i ddal fylw arno, fel y mae 'r Apostol yn rhoddi 'r cyngor, ei fod, pan y mae yn galw eraill i *agoshau* yn amgyffred ei hun; nid *nesswch chwi* ond *bydded i ni neshau*. Gweinidogion yr Eſengyl pan byddont yn dosbarthu gwirioneddau Duw, fydd i pregethui *Bærpas* i'w Henaidiau eu hunain yn gvſtal ag i Enaidiau eraill. *Feistraid*, nid ydym ni yn traddodi Gwirioneddau, neu athrawiaethau i chwi, y rhai nad ydym yn gofalu am danynt ein hunain; nage ein Henaidiau ein hunain fydd yn y dafal; naill o gael eu tragywyddol golli, neu eu cadw yn ôl fel y byddo i ni dderbyn, neu wrthod, y gwirioneddau gwerthfawr ag a fyddom yn eu traddodi i chwi.

Ac mewn gwirionedd ni's gailir diſgwyl ini gymhwyſo gwirioneddau Duw gyda dim gwrês, a Bywiogrwydd at eraill.

eraill, oddigerth i ni yn gyntaf gyda gwrês eu cymhwysf at ein Heneidiau ein hunain; ac os nad y'm yn ymborthi, ar yr Athrawiaethau hynny, ac ymarferyd ar dyledswydd-eu hynny, ag ydym yn draddodi i chwi, ac yn ei han-nog arnoch, er i ni bregethu i eraill, ni a fyddem ein hu-nain yn *Anghymmeradwy*.

Y cyngor o *agosbau* fy'n dal allan ein Pellder naturiol, a'n Dieithruch oddi wrth DLYW: *Ni oll a grwydrasem fel Defaid*, medd y Prophwyd *Esay*. Pen 53 6. Pan y mae CRIST am ofod allan ein cyflwr gwrthgiledig. y mae yn ei wneud tan y dull o *Afradlon yn myned i wlad bell Luc*. 15 Mae *tri* pheth a gollasom, ac a fforffettafom yn *Adda*, sef *Delw Duw*, *Heddwch Duw*, a *chymundeb â Duw*: ie cymmaint y darfu i ni eu colli, fel mae'r Apostol yn eglur yn dywedyd wrthym, ein bod wedi *Ymddieithbro oddiwrth Fuchedd Duw* yn ein cyflwr naturiol. Mae Duw yn rhoi llê i *Adda* ddeall hyn yn fuan yn ôl y cwmp, yn y gofyniad hynny a ofododd efe atto, pan oedd yn ymguddio ei hun o'i wydd ymmyfg *Prennau'r Ardd*, *Adda pa le'r wyt ti?* *Gen.* 3. 9. *Non es ubi prius eras*; fel mae *Awstin*, un o'r hên dadau yn deongli a'r y llê; *nid ydwyf lle buost o'r blaen*. Pa beth a ddaeth o'r gyfeillach a'r cymmundeb diweddar a fu rhyngof fi a thi? o fod yn Fâb Duw, ti a aethost yn Blentyn i'r diafol; o fod yn gyfaill i'r Nef, a droaist mewn cyngair ag uffern. Fel hyn mae y Rhwyg, a'r Dryiliad wedi ymledu fel y mor. A all partion, rhwng pa rai mae'r fath bellder naturiol, a moesol, gael en dwyn yn un drachfn? gallant; cynghor yr apostol i *agosbau*, fydd yn cynnwys ynddo yn eglur fod dyfodiad *trwy Weed Jesu*, a *thruy'r Ffordd newydd a bywiol* at Fawrhydi'r Nefoedd yr hwn a anfon lonwyd ac a ddigiwyd

Hyn oedd dyfais fawr y Nêf er tragywyddoldeb, i ddwyn dŷn fyrthiedig etto 'nôl i gymmundeb â'i wneuthurwr. Anfeidrol Ddoethineb, wedi ei chynhyrfu gan anfeidrol ymysgaroedd o drugaredd, gafodd allan y Ffordd, a'r ffordd yw CRIST. *Joan.* 14. 6. Yr unig ddiben o'i gnawdoliaeth, ac o'r cyfan o'i gyfryngol waith oedd i'n dwyn niat DDuw. *1 Pedr.* 3. 18. Dwyn dieithriaid, a gelynion i gariad ac undeb, fydd waith mawr ac anfeidrol; etto fe gyflawnodd y gwaith hyn trwy y Bridwerth a dalodd efe drosom, a gweithrediad ei yspryd ynom.

Nid

Nid yw y nessâu hyn at Dduw, yn cynnwys un Nessad at hanfod Duw; canys o' ystyried yn hanfodol, nid yw ymmhell oddiwrth un o honom; *ynddo ef yr ydym yn byw, yn symmyd, ac yn bôd.* Nid yw chwaith yn sefyll mewn cyflawniad allanol o ddyledswyddau Crefydd, i ychydig y mae ymarfer corphorol yn fuddiol: llawer fydd yn nessâu at DDUW a'u geiriau, a'u gwefusau, tra yw eu cationnau ymbell oddiwrtho. Ac nid yw gynnwyfedig 'chwaith mewn piusurdeb moesawl; er ei fod, fel mae yn druenus Meddwl, yn waith mawr dwyn rhai Pobl hyd yma: Gall Pobl feddu prysurdeb moesawl am bethau tragywyddol, mewn Ffordd ddeddfol, fel y *Pharisead* a ddaeth at GRIST gan ddywedyd *Athro da, pa beth da a wnaf fel 'r etifeddwyf Ffywyd tragywyddol?* Ie *Pagani-aid, Mahometaniaid* ac *Judderwon* a allent fod yn foefol brysur yn eu bod yn *agosbau* at Dduw. Beth yntau meddwch chwi yw *agosbau* at Dduw? yr wyf yn ateb mae gweithred y galon neu y Meddwl ydyw, trwy ba un y mai'r *Enaid* tan ddylanwad yr yspryd, yn felus ac yn anwrthnebol yn dychwelyd at DDUW yng NGRIST, fel unig Gansl-bwynt ei orphwysfa. Yr *Enaid* truan wedi iddo brofi ffordd *Adda* o neshau a chael y Drws hwnnw wedi ei folltio gan y gyfraith, cyfiawnder a sancteiddrwydd Duw, fydd yn annobeithio myned i mewn trwyddo: y dyn, yn y diwedd, wedi iddo flino ei hun gan Faithder ei ffordd, a chael y drws i'r Cysserg yn agored trwy Waed JESU, a'r Ffordd newydd a bywiol wedi ei hamlygu iddo yngoleuni'r gair a'r yspryd, fydd yn llefain allanar yr olwg, *Ch! dyma Borth Duw*, trwy y Drws hwn yr âf i mewn idd'iw breswylfod; i.e. *Dymma fy Ngorphwysfa, yma y trigaf; canys chwenychais hi, ac y mae wrth fy modd.* O'r fath Orphwysfa felus i *Enaid* fydd yn Nhrefniad Duw o Jechydwriaeth yng NGRIST! ni's gall y dyn ond ei mawrhygu, ac ym fodloni ynddi fel Dyfais ymmhob Ffordd, sy'n deilwng o anfeidrol Ddoethineb, gan lefain allan gyda'r Apostol, *O! gwir yw'r gair ac yn haeddu pob derbyniad, ddyfod JESU GRIST i'r Byd i gadw pechadirjaid.* Hyn yn gyffredinol yw ymarferiad yr *Enaid* yn ei Neshad cyntaf, a'i rai canlynol hefyd at Dduw ymmhob Dyledswydd o Addoliad.

Mae Arferiad Cysson o haeddiant a chyfryngdod CRIST, ym mhob cyfeiriad y mae Dŷn yn ei wneuthur at Fawrhydi y Nefoedd; mae ef megis sefydlu ei hun yn *Holltau*

Craig yr Orsedd; y mae efe yn myned i mewn i *Ddirgelfâ* y *Grisiau* bendigedig, ar hyd pa rai yr ydym yn esgyn i'r Nef; Ac yna mae yn dangos eu wynebryd, ac yn derchafu ei Lef yn ei waith yn *nessau at Dduw trwy'r Ffordd newydd a bywiol*. Yr ydym ni megis yn cymmeryd i fynu y Jawn ofododd Duw allan, yn Llaw Ffydd, gan ei ddal i fynu i Dduw, a dywedyd, *Wele, Waed y cyfammod; wele O Dduw ein Tarian, edrych ar Wyneb dy Enneiniog*. Yr ydym yn hollol yn myned allan o honom ein hunain pan y bo'm yn *nessau i'r cyssagr trwy Waed JESU*; yr ydym yn edrych tros Ben ein Dyledswyddau, ein grasussau, ein Tymherau a'n cyrrhaeddiadau, gan sylfaenu ein go-baith am Dderbyniad a Llwyddiant yn unig ar gyfrif Haeddiant a chyfryngdod *ein Harchoffeiriad mawr, Duw a'n gwnaeth ni yn gymmeradwy yn yr Anrwylyd*. Ac yn yr Olwg hyn o bethau, mae'r Enaid yn barod i ddadgan allan, fel y gwnaeth *Dafydd* ar yr un Achos, gan ddwedyd, *af at Allor Duw, at Dduw fy Ngorfoledd pennaf*. Ac os Duw a guddia ei Wyneb, yr Enaid a erys ac a ddisgwyl am Bethau daionus ar ei Law, Gan ddwedyd *Gobeithiaf yn Nuw, oblegid moliannaf f'etto: efe a orchymmyn ei drugared liw Dydd, a'i gân a fydd gyda mi liw Nos*. Ac os bydd i'r *ARGLWYDD* i wenu, a chaniatau Atteb heddychol, ni chyfrif y llwyddiant i'w Ffydd, ei dymmer, n'ai Wresogrwydd, ond i *GRIST*, yn unig, gan ddwedyd *nid i ni, nid i ni, ond i'th Enw dy hun ded y gogoniant*. Cym-maint a hynny am y ddyledswydd enwog o *nessau Dduw*.

Mae yr Apostol yn nefaf yn myned rhagddo i'n cyfarwyddo yn ein *Dull* o agoihâu: Ac yn (1) y mae yn ein cyfarwyddo i *nessau â Chalon gywir*. Hwn fydd *Air wedi ei lefaru yn union*; pe buafau yn gorchymmyn i ni *nessau â Chalon berffuith-lân, a phur*, yr un peth fuafau iddo erchi i ni hedfan heb Adenydd, ond y mae ef yn peri i ni *nessau â Chalon gywir*, hynny yw, *Calon yn gwir ofalu am Dderbyniad gyd â Duw*, Calon a fyddo-yn gwir fodlonio'r, ac yn ymorphwys yn y ffordd newydd a bywiol. Yn fyrr *Calon gywir*, yma fydd wrthwyneb i *Galon ddau-ddybllig, ambeïus, ddi-drust, a rhagreithiol*; pob Twyll fydd i'w ochelyd yn ein Hymarferiadau ag ef, *Yr bwn fydd yn chwilio'r Calonnau, ac yn profi yr Arennau, ac fydd a'i Lygaid fel Fflam Dŵn yn chwilio Jerusalem, megis â chan-bwyllan*

brwyllau, Psalm 51. 6. Wele creaisf Wirionedd oddi mewn lle na saif y Rhagreithiwr, *Yr bawn fydd yn nessau at Duw a'i Enau*, ac yn ei anrhydeddu a'i Wefusau, tra mae ei Galon ym mhell oddi wrtho, o'i flaen ef. Cymmerwch Ofal gan hynny fod eich Calonâu o Feddyliau cywir tu ag at Duw pan b'och yn nessau atto ef. Ond mi gâf adael hyn hefyd, a myned rhagof at y peth mwyaf enwedigol fydd gennyf mewn golwg. fef,

Yr ail Gyfarwyddyd neu Gyngor mae 'r Apostol yn ei roddi mewn Trefn o'n Nessad llwyddiannus at Duw, trwy 'r ffordd newydd a bywjo!, a hynny yw nessau mewn llawn Hyder Ffydd.

Y Gair Gwreiddiol sy'n arwyddo bod un wedi *Cyflawn goelio*, neu fod yn siccr o beth; ac fydd wrthwyneb i fod yn fwhwmanllyd, yn amheüus, ac yn ansiccr. Yr Apostol wedi gosod Sylfaen siccr o'n dy'odiad yn yr adnodau o'r blaen fydd yn erchi ini hyderu iddi, a gorphwys arni gyda Hyder ansigledig, a hollawl sicrwydd o dderhyniad. Yr hyn sy'n angh nrheidol ymmhellach mewn ffordd o agoriad, fydd yn ein cyfarfod wrth olrhain yr athrawiaeth gamynol, fef.

Ewyllys Duw yw bod i rhai a nessant atto yng NGRIST i nessau mewn llawn siccrwydd Ffydd, neu gyda Hyder siccr, a digwyliaid cadarn am lwyddiant a derhyniad.

Sylfaen yr *Athrawiaeth* hon fydd eglur. Mae yn amlwg yma nad yw'r Apostol yn chwedleua am y *siccrwydd* hynny o *Ras a jechyd-wriaeth* ag fydd yn canlyn ciedu, ac fydd ganlyniad mae yr Enaid yn ei dynnu wrth ddal sylw ar Weithrediadan 'r yspryd glan o fewn; ond o *siccrwydd* fydd yn gorwedd yn yr union-gyrch weithrediad o ffydd: o herwydd Amcan yr apostol yma yw, nid rhoddi *Arwyddion*, a *Nodau*, ond gosod allan *wrbrych* Ffydd, fef CRIST fel *Drws* a *Fferdd* i'r cyffegr ac fel *Archoffeiriad* parod i'n tywys i mewn; ac ar hynny yn ein cyffroi i weithred o gredu berth'nafol i hyany, trwy *nessau* at Duw a hynny mewn llawn Hyder Ffydd.

Wrth ymadroddi ar yr *Athrawiaeth* hon, mi gâf trwy gymmorth Duw gynnig chwedleua.

(1) Am *Ffydd*. yn gyffredinol. (2) Am *siccrwydd* Ffydd. (3) Am *llawn siccrwydd* Ffydd. (4) Am y *sylfaenau* mae Ffydd yn adeiliadu ei siccrwydd arnynt wrth nessau at Duw. (5) *cymbwysu* 'r cyfan

T R A E T H A W D II.

Am Ffydd yn gyffredinol.

CYN myned rhagof i ymadroddi ar y pennau yma, mi gâf yn unig ragfanegu, fod gwybodaeth brofiadol ac ymarferol o'r athrawiaeth hon, yn beth o'r pwys mwyaf, a'r canlyniad uchaf, o ran fel mae'r Apostol yn dywedyd wrthym *Heb. 7. 6. Heb Ffydd amhosibl rhyngu bodd Duw*: heb ryw Radd o Ffydd, nis gallwn fyth wneuthur dyneffad llwyddianus at orfeddfainge y grâs. Yr hyn ddwedpwyd am yr *Israeliaid* ymmherthynas i'r *Ganaan* ddaiarol, *na allent fyned i mewn o herwydd Angrediniaeth*, a ellir ei ddywedyd am y rhan fwyaf o broffeswyr tan yr *Efengyl nas gallant fyned i'r cyffegr* o gymmundeib â Duw yma, nag o fwynhâd digyfrwng o hono yn ôl hyn, o herwydd Angrediniaeth; ac am hynny meddaf jawn wybodaeth a derbyniad o'r athrawiaeth hon fydd o'r pwys mwyaf i'r rhai hynny ag fydd ganthynt ddim difrifwch am eu Derbyniad gyda Duw. Gwedi dywedyd hyn ymlaenllaw, mi âf rhagof at.

Y *peth cyntaf* mewn *Trefn* â addawyd i ofod gar bron, sef ymadroddi ychydig ynghylch *Ffydd yn gyffredinol*. Ni bydd i'm sefyll ar yr *amryw rywrogaethau* o Ffydd a grybwyllir am danynt yn gyffredin, megis *Ffydd hystoriaol, amserol, neu wrthiol*, y rhai a gaer mewn gwrthodedigion, a chredinwyr amserol; ein hymofyniad presenol fydd yn neulltuol ynghylch ffydd *Erbodedigion* Duw yr hon fydd yn cael ei gosod allan yn rhagorol yn ein Catechism byrraf yn llyn.

Ffydd yn JESU GRIST fydd *Râs jachusol, trwy ba un yr ydym yn ei dderbyn ac yn gorphwys arno ef yn unig am Febydwriaeth, fel y mae yn cael ei gynnig i ni yn yr Efengyl*.

Er egluro'r darluniad hyn mi gâf gynnig yr ychydig ystyriaethau canlynol.

(1.) Mae, *Gras cadwedigol* yw ffydd. Ac y mae wedi ei fwriadu felly, o herwydd mae *rhâd Rodd Duw*

ydyw, Eph. 2. 8. nid Ffrwyth *Ewyllys rhydd* ydyw, y
 fath Flodeuyn ni thyfodd erioed yng Ngardd Natur
 lygredig; nage, un o weithrediadau mwyaf yr yspryd,
 ar Eneidiau etholedigion Duw ydyw, mewn galwedi-
 gaeth effeithiol. Nid yw yn cael ei chyfrannu ar neb
 ar gyfrif Tymmherau da, neu gymhwyfiadau blaen
 llaw iddi ei hun; fydd yw y *Grâs Cyntaf*, neu y
Weithred gyntaf o Fywyd ysprydol, ac megis *rhieni* 'r gra-
 fufau eraill, o herwydd ei bod yn gwreiddio ac yn
 graffto 'r Enaid yng NGRIST, o ba un yn unig y caer
 ein Ffrwyth. Cyn planniad fydd, dim ond Diddu-
 wiaeth, Gelyniaeth, anwybodaeth, ac Angrediniaeth,
 fy'n gorchguddio wyneb yr Enaid; *gwedi ymddieithro*
oddiwrth Fuchedd Duw, trwy 'r anwybodaeth fydd
 ynom; am hynny fydd fydd raid fod yn *Râs* neu *rad*
Roddiad Duw yn cael ei chyfrannu heb un *baeddiant*
blaen-llaw, *tymberau da*, neu *gymhwyfiadau* ynom ni.
 Ffydd fydd *Ras jachusol*, o ran pa le bynnag y mae
 gwir fydd, yno y mae *jechyd-wriaeth* wedi ei dechreu
 yn barod, ac a fydd yn siccr o gael ei pherffeithio
 mewn Amser cyfaddas. Y mae anwahanol gidunad
 wedi ei osod gan Drefniad y Nêf, rhwng fydd a Je-
 chyd-wriaeth, *Joan 3. 16. Canys felly carodd Duw y Byd,*
fel y rhoddodd Ei uniganedig Fab, fel na choller prwy bynnag
a gredo ynddo ef, ond caffael o hono Fywyd tragwyddol.
Marc. 16. 16. yr hwn a gredo a fydd cadwedig. Pan y
 byddom yn pregethu 'r Efengyl dragwyddol gan *roddi*
Cynnig o GRIST, ac o'i Jechyd-wriaeth i bob creadur, yr
 ydym ar ur un pryd i gyhoeddi *prwy bynnag* fyddo ef,
 ag a roddo Dderbyniad Ffydd i'r Efengyl hon o *Râs*
 Duw, y bydd ef cadwedig, felly fel y mae 'r *Adderwid*
 hon, o gadarnhau cyd unad rhwng Ffydd a Jechyd-
 wriaeth, mor *belaeth* ag yw *cynnigiad yr Efengyl*, ac nid
 yn cael ei gwneud i gredinwyr yn unig, *gan gaued allan*
eraill. Mae yn Wirionedd diamheuol am bob Mâb i
Adda ag fydd o hyd cyrrhaedd i hyfryd swm yr Ja-
 chawdwr, os bydd iddo ef gredu, y bydd ef cadwedig;
 a hyn yr ydym yn cael caniatâd i gyhoeddi allan yn
 Enw Duw, fel Annogaeth i bob pechadur i dderbyn
 ac i wneud groesaw o'n cenhadwri.

(2.) Yr ydwyf yn dal sylw oddiwrth y disgrifiad
 hyn o Ffydd, mae CRIST yw ei hunig a'i phenodol
 Wrthrych;

Wrthrych; canys Ffydd yw yn JESU GRIST. Mae 'r fath Berthynas agos rhwng CRIST a Ffydd, nas gallir eu gwahanu: Cymerwch ymaith GRIST oddiwrth Ffydd, ac ni fydd ond dim mewn cyfri; nid oes dim a all lanw llygad neu law Ffydd, ond CRIST yn unig: CRIST yw *Bara 'r Bywyd*, ffydd yw *genau 'r Enaid* ac fydd yn bwyta, ac yn ymborthi arno; CRIST yw y wir *sarphbrës*, Ffydd yw *llygad* yr Enaid ag fydd yn edrych atto an Jachâd; CRIST yw'r *Amddiffynfa* agored i garcharorion gobeithiol, Ffydd yw *Traed* yr Enaid ag fydd yn rhedeg atto am nodded; CRIST yw ein *Hallor fywyol*, ei haeddiant, a'i Eiriolaeth fel dau corn yr allor; Ffydd sy'n ffoi i mewn yno am *Ddiogelwch* oddiwrth y Gyfraith, a chyfiawnder Duw, y rhai sy'n ymlid y pechadur am ei Fywyd; CRIST yw y *priod fab*, Ffydd, fel y *Briodferch*, sy'n ei gymmeryd ef gyferbyn ei Law, gan ddwedyd yr *ydwyf yn ei gymmeryd ef felly*. Mewn Gair, ffydd iydd yn dirmygu ac yn edrych dros ben pob peth arall mewn cymmariaeth iddo ef, gan ddywedyd gyda *Dafydd*, *Sal. 73. 25.* *Pwy sydd gennyf yn y Nefydd ond tydi? &c. A chyda Phaul* nid wyf yn chwennych gwybod dim ond CRIST, a bwnnw wedi groesboelio, *ie, diau yr wyf yn cyfrif pob peth yn golled, o herwydd godidawgrwydd gwybodaeth o GRIST.*

(3.) Yr wyf yn dal sylw, fod Ffydd yma yn cael ei disgrifio yn Dderbyniad o GRIST, yn ôl yr hyn ydym yn ei gael yn *Joan 1. 12.* *Cynifer ac a'i derbyniasant ef, efe a roddes Allu iddynt i fod yn feibion i Dduw, &c.* Er deall hyn, gwybyddwch fod CRIST, y byth fendigedig *Wrthrych* o Ffydd, yn cael ei ofod allan yn yr Efengyl, tan amrywiol olygiadau, a *Tbremiadau*, mewn cyfatebolrwydd i ba bethau mae Ffydd yn derbyn ei *Henwau*: megis, a ydyw CRIST yn cael ei ofod allan tan y golygiad o *ymborth* i'r Enaid newynog; yna Ffydd sy'n cael ei doddi maes fel *ymborthi*: a ydyw CRIST yn cael ei ofod allan tan y Gyffelybiaeth o *Ddwfr y Bywyd*? yna Ffydd sy'n cael ei galw yn *yfed*: a elwyr ef yn *Amddiffynfa*? yna ffydd a elwir *ffoi* atto, *Heb. 17.* A gyffelybir ef i *Wisg* i'r noeth? yna Ffydd sy'n ei *wisgo* fel Dilledyn. Y môdd hyn, meddaf, yn ôl y *Tremiadau* â pha rai y byddo CRIST yn cael ei ofod allan, y mae Ffydd yn derbyn ei henw, fel y mo-

roedd y rhai fydd yn derbyn ei Henwau oddiwrth yr amrywiol wledydd a fyddont yn ei amgylchu: felly yma pan y mae CRIST yn cael ei ofod-allan fell Rhodd, yna ffydd a elwir yn *Dderbyniad* o hono; o herwydd rhoddi a derbyn fy'n gyd berthynas, fel y gwelwch yn *Joan 3. 27. Ni ddychon Dyn dderbyn dim*, (neu fel y mae yn ymyl y ddalen, gymmeryd dim iddo ei hun) *oni bydd wedi ei roddi iddo o'r Nef* * Derbyn neu gymmeryd peth, nid yw ond lledrad neu *yspeiliad*, llê ni bydd wedi ei genhadu trwy *Roddiad* neu *ganiatad* blaen llaw; felly ein Derbyniad o GRIST ni fyddai ond rhyfig, a chymmeriad drygionus, oni bae ei fod wedi ei roddi gan DDUW i wneuthur derbyniad o honi; A'r rhoddiad hyn o GRIST yn Natgyddiad, a cynnigiad yr Efengyl fy'n *gyffredin i barwb*, a chaniatâd i *barwb* wneuthur derbyniad o hono; *Joan 6. 32. Medd CRIST wrth dyrfa gymmysgedig*, a rhan fwyaf o honynt yn angrediniol, fel y mae yn eglyr oddi wrth y gair y mae ef yn ei roddi iddynt, *fy Nhad (medd ef) fy'n rhoddi i chwi y gwir Fara o'r Nef*, gan feddwl ei hun. Yr ydym yn darllain yn *Sal. 119. 16. I DDUW roddi y ddaear i Feibion Dynion*, hynny yw, fe wnaeth Rôdd o honi iddynt, i'w harferyd a'i meddiannu ganthynt; a thrwy'r Weithred hon o Rodd, cyn i'r Ddaear gael ei llenwi â thrigolion yr oedd yn gyfreithlon i Ddyn i'w meddiannu, a'i harferyd fel ei eiddo ei hun:

Felly yma, Duw a garodd y Byd o Ddyniol-ryw colledig felly, *Fel y rhoddodd ei unig anedig Fâb, fel pwy bynna o ddynol ryw colledig a gredai ynddo &c. Joan. 3. 16.* Nid yw hyn yn dwyn i mewn *Brynediageth gyffredinol*; o herwydd nid wyf y nawr yn chwedleua am y *Pawpas* neu y *Cymbwysiad* o Brynnedigaeth, yr hyn yn ddiammau fydd yn perthyn i'r *Etholedigion*; ond am y *Rhoddiad* hynny o GRIST yn y Gair, yr hwn fy'n rhoi Sail i'n *Derbyniad o hono*; a hyn, tu hwnt i bob Amheuaeth, *Syn gyffredin i'r holl Eglwys weledig*, i.e, i bawb at ba rai y mae Datguddiad o GRIST wedi dyfod: Oblegid pe ni byddai y fath *Roddiad* o GRIST ag a ganiadhau i *barwb* i'w dderbyn, yr *Angrediniol* Fyd nis gallai yn gyfiawn gael ei farnu yn eüog am ei wrthod.

* *Pan y mae CRIST yn cael ei dderbyn gennym, rhaid iddo gael ei gymig, ei roddi, ei ganiatáu neu ei gyfrannu ini.*

Owen ar ogoniant CRIST tu dal. 128.

O! yna bydded i *Fynydd Seion* lawenychu, a Merched *Juda* (Yr Eglwys weledig wyf yn ei feddwl) fod yn hyfryd, a'i dderbyn fel ymadrodd Ffyddlon, "ac yn haeddu pob Derbyniad, fod Mâb wedi ei roddi i ni, a Phlentyn wedi ei Eni i ni,—a gelwir ei Enw ef Rhyfeddôl, Cynghorwr, Tâd Tragwyddoldeb, y Duw Cadarn, a Thywysog Tangnefedd; o herwydd y rhain fydd newyddion da o Lawenydd mawr i'r holl bobl, *Esa. 9. 6. Luc. 2. 10.* Derbyniwch y Jachawdwr hwn fydd yn cael ei roddi i chwi, a derbyniwch ef gyda Diolchgarwch a Mawl, gan byngcio allan y ffurf honno o Glôd, â Chalon ac â Gwefus, *Diolch i Dduw am ei Dda-wn anrhaethol*: ac os na chosfiwch hyn, yr ydwyf yn dywedyd i chwi, bydd i'wch ganlynar ôl Gwagedd ac Oferedd, a gwrthod eich Trugaredd eich hun.

(4.) Ar y Descrifiad hyn o ffydd, yr ydwyf yn dal fulw, fod ffydd yn cael ei galw nid yn unig yn Dderbyniad o, ond yn *Orphwysiad* ar GRIST. *Sal. 37. 7. Distawwa yn yr ARGLWYDD a dfigwyl wrtho.* Nid ydym yn ôl fy Marn i, i feddwl fod *Derbyniad* o GRIST yn un Weithred o Ffydd, a *Gorphwysiad* arno yn weithred arall o honi; nid ynt ond amrywiol Ddull o Ymadroddion am yr un gymhwysiadol, a chyfiawnhâol Ffydd, neu (fel y myn rhai) y *Gorphwysiad* o Ffydd yw y *Parbâd a'r Derbyniad*. Mae amrywiol jawn o Enwau i Ffydd o'r un Awdurdod ddwyfol, a'r ddau grybwyllwyd yn ateb y *Catecism*, megis, *Bwyttia, Yfed, Ffoi, myned i Mewn, dyfod, a Gobeithio, &c.* Ond nid yw y rhain amrywiol Weithrediadau, ond yn unig amrywiol Ymadroddion o'r un Weithred jachusol o Ffydd, yn gwneid Defnyddo, neu yn cymhwyso CRIST, mewn Gyfattebolrwydd i'r Golygiad y bo fe yn cael ei ofod o'n blaen yng Ngair Duw.

Nawr ymherthynas i'r Dull hyn o Ymadrodd o *Orphwys*, y mae yn ein harwain i feddwl am GRIST fel *Craig* neu *Silfaen* gadarn, ar ba un y gallwn, ac y dylem yn oestadol roi Pwys ein Hachosion tragwyddol, gyd a'r Hyder mwyaf.

Pan y byddom yn gosod ein Pwys ar y *Graig*, nid ydym yn ofni y bydd i'r *Graig* suddo neu fethu tanom; felly wrth gredu, yr Enaid tlawd, trwm lwythog, anafluog i sefyll ar ei Draed ei hun, sy'n pwysu, ac yn

gorphwys a'r *Graig yr Oesfedd* yma, gan fod yn hollol hyderus na fydd i'r *Graig* hon fethu tano. Neu'r Ymadrodd o *Orphwys*, all fod yn meddwl am y Gyffelybiaeth o Ddyn yn gorphwys ar *Siarter* am *Etifeddiaeth*, Rhwymyn neu Ysgrifen law am fwm o Arian, efe a orphwys arni megis Rhwym dâ, a digonol; felly yr Enaid, wrth gredu, fydd yn gorphwys ar *Ffyddlondeb a Gwirionedd* Duw yng NGHRIST, wedi ei Wytlo yn y *Cyfammod o Râs, a'r Addewidion o hono*.

Y mae'n edrych a'r y Cyflawnder o Râs a Gwirionedd, o Haeddiant ac Ysryd wedi ei dryfori i fynu yng NGHRIST, fel y maent wedi ei gosod allan yng Ngair y Ffydd; gan ddywedyd gyd â *Dafydd dyma fy holl Jechydoriaeth*: ar ba gyfri mae *Ffydd*, Heb. 11. 1. Yn cael ei galw yn sail y pethau yr ydys yn eu gobeithio; o herwydd y mae hi yn gorfoleddu yn yr Addewid, fel pe bae wedi cael y peth ag ydoedd wedi ei addaw. Y Gorphwys hyn fydd gogyfywch a gobeithio, fel y mae yn amlwg oddi wrth yr holl Ysgrythurau a enwid yn y Catecism ar y Pen hwn. Mi gaf ddal sylw ym mhellach, cyn byddo i mi adael y Pwngc hwn, fod yr Ymadroddion yma o dderbyn, a gorphwys, trwy ba rai yma mae Ffydd yn cael ei gosod allan, yn dwyn, yng ngwir Natur y Peth yr ydys yn amcanu atto, Gymhwyfiad neu Gymmeriad Ffydd ynddynt: o herwydd, pan byddwyf yn derbyn Rhodd, yr ydwyf yn ei gymmeryd fel fy eiddo fy hun; a phan y byddwyf yn gorphwys ar siarter neu ysgrifen law, yr ydwyf yn gorphwys arno fel fy Rhwymau digonol: Ac os na chaiff hyn ei ganiatâu, fe fydd i Natur gynnorthwyol a chynhaliol Ffydd mewn Messur mawr gael ei cholli; hebddo nis gallwn byth gael ein llen wi â gorfoledd a heddwch mewn Credu. Ni chaf yn unig ond 'chwanegu, fod y ddau Ddull hyn o ymadroddion, sy'n gosod allan Natur ffydd, yn ei gosod felly fel y ma'i allan o Restr a chyfri Gweithredoedd: canys pan byddo Dyn tlawd yn derbyn ei Elusen, neu Ddyn blinedig yn gorphwys ei hun, nis gellir mewn jawn ymadrodd ddwedyd ei fod yn gweithio. Duw a fyn i Ddynion gael eu hachub, tan y Cyfammod newydd, trwy'r fath Ffordd a Modd, ag y bo i Weithredoedd ac ymfrost

ffroft, gael yn dragywydd ei cauad allan, a grâs yn unig gael ei dderchafu.

(5.) 'Rwyf yn dal fylw, fod *Ffydd* yn derbyn CRIST ac yn gorphwys arno ef yn unig. Yr Enaid truan, cyn Datgyddiad jachusol o GRIST, ydoedd yn cofleidio cysgodau gweigion, ac yn hyderu mewn amddiffynfeydd twyllodrus; cyffelyb i ddynion yr hên Fyd, pan oedd y Dyfroedd Diluw yn cynyddu, yn rhedeg i'r Mynydd hwn ac arall, lle gall fod yn ddiogel oddi wrth y Diluw chwyddedig o ddigofaint Duw; ond pan y gorch-guddiai'r Dyfroedd ei ddirgel Luoedd, y mae yn eu gadel hwynt, ac yn ffoi at *graig yr Oesoedd*, gan ddwedyd *ofer yw disgwyl ymwared o'r Brynniau, nag, oluosograwydd y Mynyddoedd: yn yr ARGLWYDD yn unig y mae jechyd-wriaeth ei bobl. Nid oes un Enw tan y Nêf trwy ba un y mae'n rhaid i Ddynion fod yn gadwedig, ond trwy Enw'r JESU. Pob Dyn wrth Natur ganei fod ef yn Briod a'r Ddeddf yn Adda, fydd yn amcanu dringo i'r Nêf ar hyd ysgol dorredig y cyfammmod o weithredoedd, ac i fyned tros y Diluw o Ddigofaint Duw ar hyd Bont fyrthiedig y gyfraith: ond fel y mae byw yr ARGLWYDD, eich ymegniadau y ffordd hon a ânt ar feth; o herwydd trwy weithredoedd y Ddeddf ni chyfiarwnheir un Cnawd. Duw a sefydlodd Bont o gumundeb rhwng Nef a Daiar, trwy ufudd-dod, Angau, ageiriolaeth ei Fab tragywyddol; a phob Ffordd arall i'r Nef oddigerth hon, fydd wedi ei chau gan gyfiawnder a sancteiddrwydd Duw. Joan. 14. 6. Medd Christ yno, *Myfi yw'r Ffordd, a'r gwirionedd a'r bywyd; nid yw neb yn dysod at y Tad ond trawo fi.**

(6.) *Ffydd* fydd yn derbyn CRIST, ac yn gorphwys arno yn unig am *Jechyd-wriaeth*. Hyn fydd yn pennu at y Diben fydd gan y pechadur o'r flaen, yn ei waith yn ymaflyd gyntafyng NGHRIST, y mae ef yn ffoi atto am *jechyd-wriaeth Aet. 15. 11.* 'Rwyf yn credu, trwy Râs ein HARGLWYDD JESU GRIST y byddwn gadwedig. Wrth *jechyd-wriaeth* yma, nid ydym i ddeall yn unig tragywyddoldeb o *Hapysrwydd* yn y mwynhâd o Dduw yn ôl Amser, ond *jechyd-wriaeth* yn cael ei dechreu yn y bywyd presennol; *jechyd-wriaeth* o'r Dechreuad o honi mewn Ail enedigaeth, hyd ei pherffeithiad mewn gogoniant. Yr Enaid wrth gredu, fydd yn gorphwys ar GRIST am *Bardwn*, yr hyn yw *Jechyd-wriaeth* oddi wrth

Euograwydd

Euogrwydd pechod, a Barn ddamniol y gyfraith: mae 'n gorphwys arno am *Sanŷteiddrwydd*, yr hyn yw *jechydwrriaeth* oddi wrth Ffieidd-dra ac ARGLWYDDIAETH Pechod; am *Ogoneddiad* yr hyn yw *Jechydwriaeth* oddiwrth y gwir fôd o bechod. Ond och! Y rhan fwyaf o'r Eglwys weledig fydd heb ganddynt un Amgyffred arall am GRIST, ond yn unig megis *Jachawdwr* i'w cadw hwynt oddi wrth uffern, a'u gwaredu oddi wrth y Digofaint dialeddol. Gwionedd diamheuol yw, fod ein JESU ni yn gwaredu oddiwrth y Digofaint fydd ar ddyfod; ond pa fodd y mae yn gwneuthur hynny; Trwy ein hachub oddiwrth *Bechod* yn y lle cyntaf. *Ei Enw* (medd yr Angel) *ar yr hwn y gelwir ef fydd JESU o herwydd fe a wared ei bobl oddi wrth eu pechodau.* *Ei neges gyntaf a mwy af oedd condemnio Pechod y Teyrn Fradwr pennaf hwnnw a chyntafanedig y Diafol.* *Rhuf. 8. 3.* *IOrphen Trosedd ac i wneuthur Diwedd ar Bechod.* Ac am hynny mae hi yn *jechydwrriaeth* oddiwrth *Bechod*, yn yr *Euogrwydd*, yr *Halogrwydd* a'r *Awdurdod* o hono, am ba *Bethau* y mae Ffydd yn derbyn CRIST, ac yn gorphwys arno.

(7.) Rwyf yn dal sylw, fod Ffydd yn derbyn ac yn gorphwys ar GRIST *fel y mae yn cael ei gynnig yn yr Efengyl.* Y cynnig hwn o GRIST, er ei fod yn cael ei enwi yn ôlaf yn y *T* scrifiad hyn o Ffydd, etto y peth cyntaf mewn *Trefn Natur* ag y mae Ffydd yn ei gredu yw; oblegid oni bydd i un gredu bod CRIST yn cael ei gynnig iddo *ef yn neulltuol, megis Rhodd Duw*, ac fel sylfaen go-baith a chynhorthwy, ni bydd iddo fyth ei dderbyn ef neu orphwys arno am *Jechydwriaeth*.

Hyn fydd gredu mewn *Trefn i gredu*, credinjaeth fod CRIST â *Jechydwriaeth* ynddo yn wir ddiammau yn cael ei gynnig, mewn *Trefn* ei fod yn cael derbiniad a Chymmeradwydeb: am hynny, bydded i chwi hollol goelio bod CRIST *yn eiddo chwi yn y cynbigiad*, a darfod i DDW *roddi i chwi Ffwyd* tragywyddol yn ei Fâb; *canyys hyn yw Tyfiliolaeth Duw, Joan. 5. 4.* ac oddi eithr i chwi gredu hyn, *chwi wneuwch DDW yn gelwyddog, o herwydd nad ydych yn credu y dyfiliolaeth a dyfolaethodd DDW am ei Fâb. 5. 10.* O Feistraid, credwch, mae i chwi mae Mâb Wedi ei roddi, Mae i chwi mae plentin wedi ei eni, a gelwir ei enw ef *Rhyfeddol*; a darfod i DDW i rodd

roddi i Fyd colledig yng Nghynnigiad a Dadguddiad yr Efengyl, fod i *bwy bynna a gredo ynddo ef na choller, ond cassaelo hono Fywyd tragywyddol, Joan. 3. 16.* Yn nessaf chwi ellwch ddal sylw mai yn yr Efengyl mae y cynnigiad hyn yn cael eu wneuthur, a'r Rhodd hon o eiddo Duw yn cael ei dal allan i chwi. Beth yw'r Efengyl? Ond gair o Râs, Gair yr Addewid, Gair y Ffydd, Gair o Ffywyd a Ffychydwrriaeth, ac attoch chwi mae Gair y Ffychydwrriaeth hon wedi ei ddanfôn; ac yn y Gair hwn, CRIST a'i gyflawnder tragywyddol, a'i holl-ddigonol gyflawnder fydd wedi ei ddwyn yn agos attoch chwi, mewn Trefn o'ch Derbyniad a'ch Cymhwysiad o hono at eich Henaidiau eich hunain trwy Ffydd. Nid rhaidi chwi ddringo i'r Nef, neu gloddio i Uffern, Mewn ymofyniad am Jachawdwr; o herwydd y gair y fydd yn agos attat (a CHRIST yn y Gair) hwn yw Gair y ffydd yr hon yr ydym ni yn ei bregethu. Rhuf 10. 6. 7. 8. 9. Fel y mae fwm o Arian yn cael ei ddwyn yn agos at Ddyn mewn Rhwym ysgrifenedig fo yn cael ei gynnig iddo, felly y mae CRIST yng ngair yr addewid yn cael ei ddwyn yn agos attom ni, *A&au 2. 39. I chwi mae yr addewid &c.* Ac heb y gair hwn o Râs ac Addewid, credu fyddai Beth amhosibl o herwydd na's gallai Ffydd byth ymaflyd yng NGHRIST, na Duw ynddo ef, heb y gair hwn o Ffydd.

Pe bawn yn erchi i chwi gredu y byddai i ryw Wr roddi fwm o arian i chwi, chwi am tybiech yn ynyf, oddigerth iddo roddi ei Air y byddai iddo wneuthur felly; nis gallech gredu nag ymddiried, ynddo, heb ei air neu ei scrifen i fod yn sylfaen ddigyfrwng o hynny; felly yma, ein Ffydd, ymddiried, neu'n hyder nisgallai fyth gael sail heb Air o Râs ac Addewid Duw; ac wrth dderbyn ei Air yr ydych yn eiddorbynef ei hunan, a holl Drysorau ei Râs wedi eu gosod i gadw yng NGRIST, a chwedi eu gosod i'ch Dwylo chwi yn y gair.

Yn nessaf y mae i'w ystyried yn y ganghen hon o'r Desgrifiad, fod ffydd yn ei derbyniad, a'i chymhwysiad o GRIST, yn rhaid iddi gael ei rheoli gan, a dwyn cyfatebolrwydd i'r cynigiad fyddo yn cael ei wneuthur iddi yn yr Efengyl.

Canys yma fe fanegir ini fod Ffydd yn Dderbyniad ac yn Orphwysiad arno ef fel y mae yn cael ei gynnig.

&c.

&c. Hyn fydd yn *cymhwys* ein derbyniad o GRIST, ac yn gwahanu rhwng ffydd y gwir gredadyn, ac eiddo Dynion ffurfiol a rhagreithiol. Am hynny daliwch sylw ar hyn fel peth o'r pwys a'r canlyniad mwyaf, sef pa un a ydyw eich Ffydd yn dyfod i fynu at y cynhygiad, ac yn gydseiniol ag ef. Mi gâf egluro hyn yn y *pedwar* peth fydd yn canlyn.

(1.) Y mae CRIST yn cael ei gynnig yn *rhâd* yn yr Efengyl, *Esa. 55. 1. Dat. 22. 17.* Felly y mae Ffydd yn ei dderbyn a'i gosseidio fel *Rhad* rodd Duw. Gochelwch feddwl brynu *'r perl ag Arian ac â gwerth*, eich gweithredoedd, dyledswyddau, a'ch cymhwysfadau da, fel pe trwy y rhai'n, y caech eich addassu i wneuthur Derbyniad o GRIST, neu fod Duw yn gwneuthur i chwi fwy o Roefaw ar gyfrif y rhai'n, i dderbyn ei rodd anrhaethol; nage, nage, cofiwch mae yn y gwaith o gredu, eich bod i ysgwyd eich Dwylo oddiwrth ddala gafel yn y fath Fribiaeth; o herwydd nis gallir prynu y *Perl o uchel Bris* yn y ffordd yna, gwir yw, gelwir *credu* yn *brynu*. *Esa. 55. 1.* Ond yna boed i'n gofio pa fath bryniad ydwy, pryniad heb *Arian ac heb werth*. Pris Duw yn marchnad yr Efengyl yw *Dim*: ac etto mae hyn yn beth mor fawr gyda dyn fel na chaniatâ balchder ei galon iddo i'w rhifo i lawr. Nis gallwn feddwl *dyfod i fynu*, yn hytrach dylaswn ddwedyd nis gallwn feddwl *dyfod i kwar* at bris Duw; 'rwyf yn meddwl o gymmeryd CRIST a Jechydwriaeth ynddo a thrwyddo am *ddim*, Llawer sy'n dywedyd wrth Dduw fel y dywedoedd *Abraham* wrth Frenin *Sodom*, *Gen. 14. 23.* *Ni cymmeraf o Edau byd garrai Esgid, nag o'r hyn oll fydd eiddoti rhag dywedyd o bonot mi a gyfoethogais Abraham.* Felly yn gymmwys y mae'r Pechadur balch hunan gyfiawn yn ddwedyd wrth Dduw ynghylch y peth yn llaw, Duw fydd yn dyfod yng Ngorchwyliath yr Efengyl, gan ddywedyd, *derwch Bechaduriaid*, mi a'ch gwelaf yn druain, yn refynol, yn dylodion, yn ddeillion, ac yn noethion: nid os gennych ddim i roi i mi fel cyflawn werth am fywyd, Cyfiawnder a Jechydwriaeth; am hynny nid wyf yn gofyn nag Arian na gwerth gennych, ond yn gwneuthur rhâd Roddiad o fy Mâb, ac o'i holl gyflawnder ef, am ddim, ond yn unig ei gymmeryd ef fel

fel fy rhâd Rôdd ac fe fydd ei hun a'r cyfan fydd yn do'd gydag ef, yn eiddo chwi dros byth, *Nage* medd *Balchâer* y Galon, yr ydwyf yn gyfoethog, ac a amlhâis mewn Meddiannau, nid wyf yn sefyll mewn diffig o ddim ar Law Duw: os rhydd Duw imi Fywyd ar ammodau 'r cyfammod cyntaf, fel caniatawyd i *Adda*; neu os (o herwydd fy mod eifiws yn Bechadur, ac yn analluog i roddi perffaith a di bechod ufuddod) bydd i Duw weddeiddio Ammodau 'r Cyfammod o Weithredoedd, a chaniatâu i mi Hawl yng *NGHRIST*, a Jechydwriaeth am fy mod yn credu, neu ar gyfrif fy amcanion union a'm Dymuniadau da, neu fy Ymegniadau deffuant, yr wyf yn hollol fodlon: ond i gymmeryd *CRIST*, a Bywyd tragywyddol *am ddim*, fydd beth na's gall y galon falch *ddeddfol* ymddarostwng iddo. O, pa Wrth'nebiad melldigedig fydd yng Nghalon dyn yn erbyn bod yn ddyledwr i Râs, ac i Râs yn unig! I brynu heb Arian ac heb Werth, fydd Ddirgelwch nas gall calon hunanol Dyn ei amgyffred.

Ond Feistraid, Grâs yw Ffydd ac fydd yn dyfod i dderbyn, ac nid i roddi: neu os bydd iddi roddi un Peth hynny fydd Drygau yr Enaid, ond nid dim o Ddaioni a gymmer hi arni i roddi. Y Pechadur, wrth gredu a ddywaid, *ARGLWYDD*, yr wyf yn rhoddi i ti fy *Ynfydrwydd*, ac yn dy gymmeryd di yn lle fy unig *Ddoethineb*: Yr wyf yn rhoddi fy *Euogrwydd*, fel y bo i ti fod yn *ARGLWYDD* fy *Ngbyfawnder*; yr ydwyf yn rhoddi i ti fy *Hallogrwydd*, ac yn dy gymmeryd di yn *Sanfdeiddrwydd*; yr ydwyf yn rhoddi i ti fy *Nghadwynau*, am *Llyffeithyriau*, fel y byddo i mi fod yn Ddyledwr i ti am fy *Mbrynedigaeth* a'm *Rhydd-did*; yr ydwyf yn rhoddi i ti *N'hlodi*, ac yn dy gymmeryd di fel fy unig *Gyfoeth*; yr ydwyf yn rhoddi i ti fy *Nghalon ddrygionus*, gawydredig, galed, a thwyllodrus, fel y rhoddost i mi y Galon *Newydd*, a'r *Yspryd Newydd* fy wedi addo yn dy Gyfammod. Yn llyn, meddaf, mae *CRIST* yn cael ei gynnig yn rhâd, a rhaid iddo gael ei dderbyn yn rhâd.

(2.) Y mae *CRIST* yn cael ei gynnig yn hollol, *CRIST* cyfan fydd yn cael ei gynnig, ac felly hefyd y mae'n rhaid ei dderbyn. Mae rhai, ag fydd yn eu Ffordd o broffesu, ac o gymmeryd arnynt gredu, megis pe baent yn *hammeru* ac yn *rhannu* *CRIST*: Y mae rhai

rhai mor bell yn ei dderbyn fel *Prophwyd*, fel yr ymddarostyngant i addysg ei Air, a thrwy hynny wedi d'od i gyrraedd Messur mawr o Wybodaeth, ddeall-dwriaethol ym Mhethau Duw, ond gan ei bod yn anghydnabyddus â Dyigeidiaeth ei Ysryd, nid ydynt yn dyfod fyth i *Wybodaeth o'r Gwirionedd*, fel ag y mae yn yr *JESU*; ac oddiyma mae, nad ynt fyth yn ffoi atto ef fel Jawn am Bechod, neu ymddarostwng i'w Awdurdod fel Brenhin, a Rhoddwr Cyfraith; o herwydd cyflawniad o'i Swydd brophwydol sy'n palmento'r Ffordd tu ag at ei dderbyn fel Offeiriad a Brenhin.

Rhai etto a'i derbyniant ef fel *Offeiriad*, idd i'w hachub rhag Uffern a Melldith; ond, trwy barhau yn ei Hanwybodaeth tan Ddatguddiad yr Efengyl, a rhodio yn ol Helynt y Byd hwn, ac nid yn ôl Cyfreithiau CRIST, maent yn amlwg yn ei wrthod ef yn Brophwyd ac yn Frenhin. Efaill etto, ac yr ydwyf yn ofni am ormod yn ein Dyddiau ni, fydd yn proffessu ei bod yn derbyn CRIST fel *Brenhin a Rhoddwr Cyfraith*, er Niwaid i'w Swydd Offeiriadol, tra maent yn dychmygu, trwy eu Hufudd-dod i'w Gyfraith, yn Enwedigol y *Gyfraith Efyngylaidd newydd* o Ffydd ac Edifeirwch (fel y geilw rhai hi) i bwrcassu Titl i Jechydwriaeth; trwy ba Foddion naill a'i maent yn caud allan yn hollol Gyfiawnder CRIST, neu yntau yn cymmysgu eu Gweithredoedd eu hunain o Ffydd ac Edifeirwch am ben cyfiawnder CRIST yn y Gwaith o Dderbyniad a chyfiawnhâd o flaen Duw: ymha ddau Achos, *ni lesâ CRIST ddim iddynt; y maent wedi syrthio oddiwrth Râs*, fel y mae yr Apostol yn manegu yn eglur, *Gal. 5. 2, 4.* Yn llyn, meddaf, mae llawer o rith Broffeswyr yn *banneru* ac yn *rhannu* fwyddau GRIST. Ond a rannwyd GRIST? naddo, GRIST yn gyfan, yn gwbl, ac yn ddi ran fydd raid i'w dderbyn neu ddim o GRIST oll; nid oes dim o GRIST all yr Enaid crediniol fod mewn Dissig o hôno. Gwirionedd diamheuol yw, mae Ffoadwriaeth gyntaf Enaid truan deffrous, pan y bo yn ffoi o wydd wyneb y gyfraith a chyfiawnder Duw, fydd at GRIST fel *Offeiriad*; o ran mae yma, ac yma yn unig, y mae yn cael cynhorthhwy a gwasgod yn y Lloches o gyfiawnder tragwyddol: ond ar yr un Fyned ag y mae yn ei dderby

dderbyn fel offeiriad am gyfiawnhâd, mae ef yn ym-
ddarostwng idd i'w frenhiniol awdurdod, fel y d'wed-
odd gwyr *Israel* wrth *Gideon*, *Tydi a'n gwaredaist o ddwyllo*
ein gelynion am bynny Llywodraetha arnom ni: O ARGLW-
YDD, Arglwyddi eraill arglwyddiasant arnom ni, ond trwet
ti yn unig y gwna'wn goffadwriaeth o'th Enw.

(3.) CRIST fydd yn cael ei gynnig yn neulltuol i
bob un o wrandawyr yr Efengyl, ac yn gyfattebol i
hynny y mae Ffydd yn ei dderbyn ef gyda Chymhwy-
siad neulltuol. Y galwad a'r cynnigiad cyffredinol
fydd yn cyrrhaedd pob Person yn ddi wahân, ac y mae
Duw yn llefaru wrth bob pechadur mor neullduol a
phe bae yn ei enwi wrth ei Enw neu ei gyfenw. Ma-
ddeuant pechod fy'n cael ei bregethu i *chwi*; yr ydym
yn ymbil arnoch *chwi* i ymgymmodi: yr Addewid
fydd i *chwi*; ac, o'm Rhan i, nid wyfyn gwybod pa
fath Efengyl y mae Dynion yn ei wneuthur, ag nad
ydynt yn dioddef hyn. 'Nawr, meddaf Ffydd, yr hon
yw *Adlais* galwad a chynnigiad yr Efengyl, fydd raid
iddi dderbyn CRIST a Jechydwriaeth yn y cynnigiad
o honynt, gyda *Chymhwysiad neullduol* at yr Enaid ei
hun. I Ddyn i orphwys ar y goel *gyffredinol* o fod
CRIST yn cael ei gynnig i'r Eglwys, neu i'r Ethole-
digion, neu fod wedi ei berfwadio o Allu Duw a'i
Ewyllysgarwch i achub pawb a'r a ddelont at GRIST,
nid yw fyth ond Ffydd *gyffredinol*, yr hon all Cythreu-
liaid, Gwrthodedigion, a Rhagreithwyr fod yn feddi-
anol arni. Tydi Ddyn, Tydi Ddynes, y mae CRIST
yn sefyll wrth dy Ddrws di, *Tydi yn neulltuol*, ie tydi a
alwyd ac a orch'mynwyd i gredu yn Enw Mâb Duw,
Yma y gorwedd y Wasgfa a'r cyfyngder mawr o gre-
du; yr Enaid tan Argyhoeddiad a Deffroad, trwy,
gyfrwyddra *Satan*, a gweithredjadau Calon dwyllodres,
fydd yn taflu ymaith y Gair o Râs a Ffydd, fel pe na
bae yn perthynu iddo; hyd oni byddo i Duw, trwy
ei Awdurdod a'i Yspryd lewyrehu y Gair, a goleuo
meddwl y Pechadur, gan beri i'r Dyn ganfod, mae
iddo ef mai'r Gair hwn o Jechydwriaeth wedi ei ddan-
fon; ac yma y mae ef yn credu gyda *chymhwysiad neull-*
tuol, nid yn unig Ewyllys da i Ddynion ar y Ddaear,
ond Ewyllys da imi, CRIST fydd yn cael ei gynnig
imi, ac am hynny yr wyf yn ei gymmeryd yn Jachw-
C dwr

dwr *imi fy hun*; yr addewid a'r cyfammod fydd yn cael ei gyfeirio fel Diogelwch *imi*. Ond o bosibl y'chwaneg am hyn tan yr ail Ben cyffredinol.

(4.) Duw fy'n *galonnog* ac mewn, *prysurdeb*, yn ei gynnigiadau o GRIST, ac o'i Jechydwriaeth. O Feistrad! na feddyliwch fod Duw 'r gwirionedd yn cellwair â chwi, pan y byddo yn gwneuthur cynnigiad o'i rodd anrhaethawl, neu ei fod yn cynnig i chwi beth, nad oes ganddo Feddwl o'i roddi. Y mae yn d'wedyd, i'e y mae yn *yngu* gyda 'r Difrifwch mwya, idd i'w *fywyd ei hun*, ei fod mewn *prysurdeb*, ac nad oes ganddo Hoffder yn eich Marwolaeth. A chwedi hyn i feddwl nad yw mewn *prysurdeb*, beth ydyw ond rhoi ar Dduw 'r gwirionedd gelwydd ac an udoniaeth? Nis gellwch gynnig i un Dyn eirwir fwy o ddiystyrwch. Pa mor feius yntau yw, cyfrif y fath beth i'r hwn y mae yn amhosib iddo d'wedyd celwydd, ac fydd yn cassâu pob Twyll, a Rhagrith mewn eraill gyda pherffaith gafineb? yn llyn, meddaf, mae Duw mewn *prysurdeb* yn ei gynnigiadau o GRIST; felly Ffydd fydd *galonnog* ac mewn *prysurdeb* yn ei dderbyn a'i gymhwyso: *Ar Galon y mae Dyn yn credu i Gyfiawnder*. Holl Galon a holl Enaid Duw fydd nghynigiad ac addewid yr Efengyl. Jer. 32. 41. Ac onid yw yn Beth rhesymol ini roddi iddo ef gyfarfod cyfattebol, trwy gredu a'r holl galon ac â'r holl Enaid? Nid un gynneddff, ond holl Alluoedd yr Enaid fydd yn cyfarfod yn y gwaith hwn o gredu; er yn wir i chwedleua yn gywraint, gyda 'r doeth a'r dysgedig Dr. OWEN "Ffydd fydd" yn y Deall o ran ei Bod â'i Harosfa; yn yr Ewyllys "a'r Galon o ran ei heffeithiol Weithrediad." Cymaint a hynny a gaiff wasanaethu am y peth cyntaf mewn Trefn, sef chwedleua ychydig am Natur *Ffydd yn gyffredinol*.

T R A E T H A W D III.

Am Siccrwydd Ffydd.

YR ail Beth mewn *Trefn*, oedd ymadroddi ychydig ynghylch *Siccrwydd Ffydd*. A'r hyn fydd gennyf i gynnig ar y Pen hwn, mi wnâf fy Nghorau ar allu ei cynnwys tan y pum *Peth* enwedigol fydd yn canlyn.

Y *Peth Cyntaf*, yw *bod yn y ffydd hon* a fum yn ei ddisgreifio ddau fâth o *sertenrwydd*, neu *siccrwydd*, sef *cyd-syniad*, a *Chymb-wysiad*; Y blaennaf yn ddiau fydd yndal *siccrwydd Deall* neu *Wybodaeth*, *Col. 2. 2.* Lle mae'r Apostol yn Crybwyll *am lawen Siccrwydd Deall*, yr hwn dylai bob Cristion lefain ar ei ôl, ac fydd feddiannol gan bob credadyn mewn Mesſur llai neu fwy; *o herawydd bwyntbwy yn unig ac fydd yn adnabod ei Enw a ymddiriedant ynddo*, *Sal. 9. 10.* Y *Siccrwydd hyn* o Ddeall, fel ac yr wyf yn ei gymmeryd, sy'n sefyll mewn Adnabyddiaeth o Wirionedd, a godidawgrwydd Pethau dwyfol a goruwch-naturiol: Y mae Peledr gogoneddus Haul y Cyfiawnder wedi tywynnu i mewn i Enaid y Dyn, yr hwn ydoedd o'r blaen yn Eistedd mewn Tywyllwch ac ym Mrô cysgod Angau; trwy ba un mae ef ac oedd yn *Dywyllwch* ynddo ei hun, wedi dyfod i fod yn *Oleuni yn yr ARGLWYDD*. Mae 'n d'od y nawr i ganfod Pethau ysprydol mewn goleuni arall amgen nag o'r blaen; y mae megis yn myned i mewn, i Fyd newydd o ryfeddodau ar ba gyfrif y d'wedir ein bod wedi ein *galw allan o Dywyllwch i ryfeddol Oleuni Duw*. Fe allai fod gan y Dyn, o'r blaen, beth gwybodaeth freuddwydol, fwhwmanllyd, ac allanol ynghylch y pethau hyn; efe a glywodd am danynt wrth fwn y Cluft, ond y nawr ei *Lygaid a'u gwelodd*, ac y mae yn canfod cymmaint o sylwydd mewn pethau anweledig a thragywyddol, a phe byddai yn ei canfod hwynt â'i *Lygaid corphorol*.

Hyn fydd yn cael ei alw gan yr Apostol, *Heb. 11. 1.* *Yn siccrwydd y pethau nad ydys yn ei gweled.* Y mae'r fath fertenrwydd yma, ac fydd yn cyrraedd i fynu at amlygiad diamheuol; fel y gellwch berfwadio Dyn cyn gynted ei bod yn Hanner Nôs pan byddo Haul ganol ddydd yn tywynu arno yn ei llawn Ddisgleirdeb, a pherfwadio Dyn tan Weithrediadau bywiol o Ffydd, nad oes dim sylwedd a godidawgrwydd mewn pethau goruwch-naturiol, ag fy wedi ei dadguddio. Hyn fydd mor hanfodol i ffydd, ag y mai yn beth cryn gyffredin tan yr *bên Destament*, ac yn aml tan y *newydd*, ei bod yn derbyn ei henw oddiwrtho, *Esa. 53. 11. Jer. 31. 34. Joan 17. 3.* Ond i ddyfod ychydig agosach at y peth mewn Llaw, y mae, meddaf, mewn Ffydd, *siccrwydd o gydsyniad ymha un y mae'r Dyn yn Siccr gredu mae pa beth bynag a ddwedodd Duw yn ei Air, ei fod yn wir*; a hynny nid ar Dyftiolaeth Dynion, Gweiniogion, neu Angylion, ond ar Dyftiolaeth Duw'r Gwirionedd, yr hwn fydd yn amhossibl iddo ddwedyd Celwydd; fydd yn llefaru yn ei Air, gan ddwedyd, *fel hyn y dyrwaid yr ARGLWYDD.* Ond mewn Modd neulltuol yr Enaid sy'n rhoddi cydsyniad i wirionedd Addewidion yr Efengyl, a Dadguddiad y Gair, am Berfon, Naturiaethau, swyddau, a chyflawniadau ein HARGLWYDD JESU GRIST, fel gwaredwyr, Meichnydd, a Jachawdwr Pechaduriaid colledig. Gan fod Deall y Dyn wedi ei oleuo â gwybodaeth o GRIST, a chwedi cael golwg arno trwy yspryd Doethineb a Datguddiad, y mae'n gwel'd fod y *cwbl* a lefarodd Duw am GRIST yn y gair *yn wir*; felly fel nas gall lai yn yr achos hyn, na chyd uno â'r Apostol, *mae mewn Gwirionedd gwir y'w'r gair, fod CRIST wedi dyfod i'r Byd i gadw Pechaduriaid*, 1 Tim. 1. 15. Y mae ef yn canfod gwirionedd a Ffyddlondeb Duw gymmaint wedi ei rhwymo yn y cyfammod a'r Addewidion o hono, fel y maent yn fwy Siccr na'r Bryniau tragywyddol; *Esa. 54. 10.* Y nawr y Siccrwydd hyn o gydsyniad sy'n cael ei alw yn Jaith yr yscrythur yn *gredu Ymadrodd yr Efengyl*, *Esa. 53. 1.* Yn *Dderbyniad o Dyftiolaeth Duw*; a *Selio mai Geir-wir yw Duw*, 1 Joan 5. 10, 11.

(2.) Y mae

(2.) Y mae mewn Ffydd, *ficrwydd o Gymbwysiad*, neu o *ddfnfyddio'r gwrthrych at ei achos ei hun*. Yr hyn sy'n cael ei alw yn fynych yn yr Ysgrythurau, yn *Orphwys*, yn *hyderu*, neu yn *ymddiried* yn yr *ARGLWYDD*, ac, yng Ngwirionedd gair ei Râs, â'i Addewid. Trwy'r gweithrediad hyn o Ffydd, y mae'r Enaid yn cymmeryd adre yr Addewid, ac yn ei chosfeidio fel Diogelwch hollol a da iddo ei hun : fe ddywedir am *Seintiau* yr hên Destament, *Heb. 11. 13. Eu bod yn cyfarfarch yr Addewidion o bell ac yn eu cosfeidio bwynt : eu Ffydd yn yr Addewid ydoedd yn grediniaeth*, neu yn *gidfyniaid* gyda chymhwysiad o hono at eu henaidiau eu hun, yn gymnaint a'u bod yn edrych ar yr Addewid fel eu Saif. Ac oddi yma y mae yr hyn yr ydym yn ei gael yn yr Adnod flaenaf o'r Bennod hono, *ffydd yw sail y pethau yr ydys yn eu gobeithio*. Y gweithrediad *cymbwysiadol* hyn o Ffydd ymha un y mae Bywyd, Enaid, a Melusder Ffydd, yn sefyll, sy'n dra hyfryd yn cael ei ofod allan â'i egluro yn *Nafydd*; Duw a wnaeth Addewid iddo o Goron a *Theyrnas Israel*, yr hyn a gynhaliodd i fynu ei Ysphydoedd, pan, trwy Lîd a chynddaredd *Saul*, yr oeddid yn ei hela fel Pettris ar hyd y Mynyddoedd; ond trwy olygu'r Addewid ynghyd a ffyddlondeb yr Addaw-wr, y mae yn gwadeddi allan, *Sal. 60. 6. Duw a lefarodd yn ei Sancteiddrwydd, llawenyebaf*: ac o herwydd bod gennyf Ddiogelrwydd ei Addewid, mi anturiaf ddwedyd gyda hyder a fertenrwydd *eiddo fi yw Gilead, eiddo fi yw Manasseb*. Yr un modd, gwir Ffydd sy'n *cymbwysio Trugaredd Duw Yng NGHRIST* at yr Enaid ei hun mewn Modd neulltuol, ar y sail o râd a ffyddlon Addewid Duw. Mi allwn yma gadarnhâu, fod y Ffrwd o Ddisfynyddion protestanaidd goreu yn cytuno yn eu Barn yn y peth hyn. Ni chaf yn bresenol, ond tynnu allan *Ddisgrifiad* o Ffydd a roddwyd gan ymawr ar deallus Dr. Owen yn ei *Gatechism* neu Egwyddorion o Athrawiaeth CRIST; lle gwedi gofyn pa beth yw Ffydd gyfiawnhâol? ei ateb yw, "Graslawen Orphwy-
"fiad ar addewidion rhâd Duw yng NGHRIST JESU
"am Drugaredd, gyda chrediniaeth gadarn o'r Galon,
"o fod Duw yn Dâd cynmodol ini ym Mab
"ei gariad." I brofi pa beth, y mae ef yn dyfod â'r

yfgrhythrau canlynol, 1 *Tim.* 1. 16. *Joan* 13. 15. *Joan* 19. 25. *Gal.* 2 20. 2. *Cor.* 5. 20, 21. *Rhuf.* 4. 5. *Heb.* 4. 16. *Rhuf.* 8. 38, 39. Ac yn ymyl y Ddalen, y mae ganddo y geriau hyn, " Ac am y Ffydd hon yr " Yspryd glân yw 'r effeithiol Achos, y gair yr offery- " nol, y Gyfaith yn anhygrych yn dangos ini ein tru- " eni, yr efengyl yn ddi gyfrwng, trwy ddal allan " Jachawdwr. Ffydd ym mhellach, medd ef, fydd " yn y Deall o ran ei bod a'i hanfod, yn yr Ewyllys " a'r Galon o ran ei heffeithiol Weithrediad "

Yn ôl y cyfrif hyn o Ffydd, y *Siccrwydd* hyn ac yr wyf yn crybwyll am dano, Sef, *Crediniaeth o Adderwid* Duw gyda *chymb-wysiad* (fel y dywed *Calfn* ddeallus, nis gellir ei wahanu oddi wrth Ffydd mwy na *Goleuni* oddi wrth yr *Haul*. Y mai hi yn dwyn Adre Râs a Thrugaredd Duw at yr Enaid yn neullduol, ag oedd o'r blaen yn aros yn *Gyffredinol* yng Ngynhigiad yr Efen- gyl.

Ac heb y cymhwyfiad neullduol hwn, nid all cyn- higiad ac Addewid yr Efedgyl wneud i ni ddim Gwa- sanaeth; ond fydd fel gwerth yn llaw ffôl heb un Ga- lon i wneuthur Deunydd o hono. Ein Bwyd osodir o'n blaen, ni bydd iddo fyth ein porthi, oni chaiff ei gymhwyso trwy ei fwyta; felly oddi eithr i ni fwyta Cnawd, ac Yfed Gwaed Mâb y Dyn trwy Ffydd gym- hwyfiadol, nid oes Fywyd ynom. Pa Odidawgrwydd byna fydd yn *Nbriagl Gilead*, oddigerth i'w arferyd trwy Ffydd, nis gwellau fyth friw Merch *Sion*. Mae Ffydd yn ateb ac yn cyfatteb â Gair y Ffydd fel y mae 'r Sêl ar Cwyr yn ateb naill y llail, *Zach.* 13. 9. *Dywedaf, fy Mhobl yw efe; ac yntau a ddywed, yr ARGL- WYDD yw fy NUW.*

Ni ollwng Ffydd mo'i gafel yn ei *Fy*, pe byddai yr holl Fyd yn ei gwrth ddywedyd. *Mêr yr Efengyl* (fel y mae *Luther* yn dal fulw) fydd yn y geriau hyn, *Meum Nostrum*, (hynny yw) *FY*, ac *EIN*. Y mae ef yn peri i'n ddarlain y rhai'n gyda 'r Difrifwch mawr? *Tolle meum, et Tolle Deum.* medd un arall, *Cymerwch ymaith Hawl, a chwï a gymmerwch ymaith DDUW, chwï a gymmerwch ymaith GRIST.*

Jaith gyffredinol Ffydd yn yr Yfgrhythrau, yw rhoi ei hun i maes mewn Geiriau o *Hawl*; mae ganddi

Blessur

Blessor a Bodlonrwydd neullduol yn y Geiriau yma, Fy, ac Ein, ac yn eu trafod yn ei Genau fel Tamaid melus. Gwelwch pa mor felus y mae *Dafydd* yn taro ar y *Tant* hwn, *Pf.* 18. 1, 2. Nid dim llai nag wyth Waith â'r un Anadl, y mae ef yn ail adrodd i gymhwyfiadol Fy, Fy Nghaderndid, fy Nghraig, fy *Auddi-fynfa*, fy Ngwaredydd, fy Nuw, fy Nharian, a *Chwen* fy Jechyd-wriaeth, a'm huchel Dwr. Le, mor afaelgar yw Ffydd yn y peth hyn, fel y maentumia hi ei Fy, yn Wyneb Duw wedi ei anfodloni, ac yn cuddio ei Wyneb, *Sal.* 22. 1. Fy Nuw, Fy Nuw, *pa bam i'm gwrthodaist?* Fy, fydd Air o Ffydd, medd *Flafel* ar y *Testyn*; felly *Esa.* 49. 14. *Sion a ddywedodd, yr ARGWLWYDD a'm gwrthododd, a'm HARGWLWYDD a'm hanghofodd.* Ond nid rhaid i mi roi Amlygiadau yn y chwaneg o'r fâth yma, gan fod, fel y mae un yn dal fulw, Ffydd yn yr Ysgrythyrau yn gosod ei hun allan, wrth y ddau Air hyn, Fy, ac Ein, nid dim llai na 300 o weithiau. Yn llyn y gwelwch pa fath Siccrwydd fydd mewn Ffydd, sef Siccrwydd neu Sertenrwydd, o *Gydsyniad* a *Chymbwysiad*. Y blaenaf a ellir ei gael mewn Messur helaeth, ac o ryw ddull mewn Cythreuliaid a Gwrthodedigion: yr olaf fydd o Natur wahanol, ac yn perthyn yn unig i ffydd Etholedigion Duw, ac o'i Weithrediad ef; er yn wir y gellir cael rhyw Gyfgod o honi mewn Ffydd ryfygus Rhagreithwyr, am ba un y cawn lefaru drechefn. Gwybodaeth a chydsynniad ynt Ragddarpariaeth at Gymhwyfiad, ymha un y mae'r unig Fywyd o Gyfiawnhaol a chadwedigol Ffydd yn sefyll. A phan y byddom yn llefaru am danynt y naill yn ôl y llall, nid ydynt fel pe byddent yn wir wahanol yng Ngweithrediadau yr Enaid; o herwydd yr wyf yn ei cymmeryd fel un di gymysg anwahanol Weithrediad yr Enaid; hyd nod yn yr Olwg a'r Datguddiad cyntaf o GRIST trwy'r Gair a'r Yspryd; nis gall yr Enaid lai gyda *Thomas* na llefain allan, fy ARGWLWYDD a'm Duw. Nid ydwyf yn meddwl, bod yr Enaid, bob Amser yn y Fynydd gynta o gredu yn gallael rhedeg cyn belled, a llefaru felly, a'r Tafod: ond 'rwyf yn meddwl mae hyn a ddywedai Ffydd, pe byddai iddi ond cael ei

Phen

Phen oddi tan y Baich o anghrediniaeth, a llygredd tu fewnol, â pha un y mae hi wedi ei gorchfygu.

Yr Ail reth, a gaf gynnig yw, *fod gwahaniaeth mawr rhwng y Siccrwydd o Ffydd* (yr hon a fum y nawr yn ei adilgrifio) *a'r siccrwydd o deimlad, yr hwn fydd yn canlyn ffydd.* Y siccrwydd o ffydd fydd uniawn-gyrch weithrediad yr Enaid; ond y Siccrwydd o deimlad fydd weithrediad yn ôl o hono. Y Siccrwydd o Ffydd fydd ganddi ei Gwrthrych a'i sylfaen oddi allan; ond yr hwn fydd o Deimlad fydd ag ef ganddo oddifeirwn, y gwrthrych o Siccrwydd Ffydd yw CRIST wedi ei addaw ei ddatguddio a'i gynnig yn y gair, y gwrthrych o Siccrwydd Teimlad, yw CRIST wedi ei ffurfio o fewn ini gan yr Ysbryd glân. Y Siccrwydd o Ffydd yw yr Achos, yr un o Deimlad yw yr Effaith; y blaenaf yw y gweiddyn, y llall yw y Ffrwyth. Siccrwydd o Ffydd sy'n golygu 'r Addewid yn ei Ddianwadalwch, yn tarddu oddi wrth Ffyddlondeb yr hwn addawodd; y Siccrwydd o Deimlad sy'n golygu 'r Addewid yn y Cyflawniad gweithredol o honi. Trwy y Siccrwydd o Ffydd y credodd *Abraham y cai Fâb yn ei benaint*, o herwydd i Dduw yr hwn nis gall dd'wedyd celwydd, ei addaw; ond trwy Siccrwydd o Deimlad, y credodd efe pan y cafas *Isaac* yn ei Freichiau. Trwy y cyntaf, yr oedd *Noah* yn Siccr na byddai iddo ef a'i Deulu i gael ei cyfrigolli yn y Dwr Diluw; trwy y diweddas yr oedd ef yn ficcr o hynny, pan y gorphwyfodd yr arch ar ben *Mynydd yr Ararat*, ac y Dychwelodd y Dyfroedd i'w Lle Priodol ei hun. Trwy y cyntaf yr *Israenaid* crediniol oeddynt Siccr y byddai *Canaan* yn Etifeddiaeth iddynt, o herwydd i Dduw wneuthur o honi iddynt yn ei Addewid; trwy yr olaf, yr oeddynt yn ficcr o honi, pan y darfu iddynt fyned tros yr *Jorddonen*, destrywio 'r hên Drigolion, a rhannu 'r hyfryd Wlad wrth goelbren yn Etifeddiaeth i Lwythau *Israel*. Amser a ballai imi, eglyro 'r peth hyn trwy siamplau fydd ar lawr yn yr ysgrythyrau sanctaidd. Ffydd sy'n Siccrhâu ei hawl mewn Pethau da i ddyfodd, o herwydd ei bod wedi ei haddaw: Teimlad fydd yn Siccrhâu ei Hawl mewn Pethau da *prejenol*, o herwydd ei bod mewn Meddiant; Ffydd a ddywed, fy Nuw a wrendi arnaf; Teimlad a ddywed, fy Nuw a wranda-wodd

odd arnaf; Ffydd a ddywed, fe'm dwg i allan i
 oleuni, a mi a gâf weled ei gyfiawnder; Teimlad a
 dywed, efe a'n dygodd allan i'r goleuni, ac yr
 ydwyf yn canfod ei gyfiawnder. Ymhellach, Ffydd
 fydd yn ymarferyd ynghylch *pethau nad ydys yn ei gwe-*
led, ac yn gobeithio am danynt; Teimlad fydd yn
 ymarferyd yng Nghylch *Pethau ydys yn ei gweled*, ac
 mewn Meddiant mwynhaol; Ffydd a ddywaid, efe yw
 fy Nuw, oblegid iddo dd'wedyd yn y cyfammmod, *Mi*
fyddaf iddynt bwy yn Dduw: Teimlad ymhellach a
 dywed, efe yw fy Nuw oblegid mi wn i'm henaid
 dd'wedyd wrth yr ARGLWYDD, *fy Nuw ydwynt ti*.
 Ffydd fydd yn sicrhau yr Enaid o Faddeuant Pechod
 yng Ngwaed yr Oen, o herwydd i Dduw dd'wedyd,
fyddaf drugarog wrth ei Hangyfiawnderau ei pechodau a'i
Hanwireddau ni chofias ddim mwyach: Teimlad fydd
 ymhellach yn sicrhau yr Enaid o Faddeuant, oblegid
 ydnabyddiaeth o Bardwn mewn rhyw Wenau Teimladwy
 o Wynneb yr ARGLWYDD, a rhyw Weithrediad au
 achusol o'r Râs. Trwy Ffydd yr ydwyf yn credu fy
 Jechydwriaeth, o herwydd ei *phwrcassu*, ei *haddo*, a'i
meddiannu gan fy Mhen gogoneddus JESU GRIST:
 Ond trwy Deimlad yr ydwyf yn credu fy Jachawd-
 wriaeth, oblegid fy mod yn cael yr Jechydwriaeth
 hon wedi ei *dechreu* yn y gwaith o Ail Enedigaeth, ac
 yn cael ei dwyn yn y blaen yn y gwaith o Sancteidd-
 hâd, *gan fod yn hyderus yn hyn y bydd i'r hwn a Ddechreu-*
odd y gwaith da ei orphen byd Ddydd ein HARGLWYDD
 JESU GRIST.

Y trydydd Peth yw, y *Saif siccrwydd Ffydd ei Dir*,
 pan y bo siccrwydd o Deimlad wedi ei hollol golli a myned
 ymaith. Efsampl eglur o hyn a gawn yng NGHRIST,
 pan oedd Diffig hollol o amlygiadau Teimladwy, ie,
 pan nad oedd dim ond cwmwl temestlog o Ddigofaint
 dialeddol yn ei amgylchu ac yn torri arno fel ein
 Meichniydd ni; etto, ar y pryd hyn, y *siccrwydd o*
Ffydd oedd yn maentumio ei *Hawl*, ac yn ei ail ad-
 rodd, gan dd'wedyd, *Fy Nuw, Fy Nuw*, ar y fail
 nid yn unig o'i Faboliaeth dragywyddol, ond o'r Add-
 ewid a wnaeth y Tâd iddo ef; *Sal. 89. 26. Efe a*
lefa arnaf, tydi yw fy Nhâd, fy Nuw, a Chraig fy Je-
chydwriaeth. A rhag i chwi dybied fod hyn yn un-
 ig

ig ond peth ag oedd yn perthynu i'n Pen, gwelwch amlygrwydd o hono hefyd yn yr Eglwys yr hon yw ei Gorph, *Esa* 49. 14. *Sion a ddywedodd yr ARGLWYDD a'm gwrthododd, a'm Harglwydd a'm hanghofodd.* Ar ba rai mae *Ryiberford* dduwiol yn dra melus yn deongli, "Efe a all fôd yn Dduw ag fyddo yn anghofio ac yn ymguddio i'm Teimlad, ac etto i'm Ffydd fy Nuw, a fy ARGLWYDD; fel y gall y Wraig gredu fod ei Gwr, yr hwn fydd anfodlon iddi, ac yn ei gadel, i fod yn Wr iddi fyth, *Heman Sal.* 88. Sydd mor bell wedi ei adael o ran Presenoldeb teimladwy, fel y mae ef o ran ei Deimlad wedi cael ei ofod yn y *pwll isaf*, mewn Tywyllwch, yn y *Dysnderau*, Adnod 6. i.e. adnod 7. y mae yn chwanegu, y mae dy ddigefaint yn pwyso arnaf; ac a'r boll donnau i'm cystyddiaist. Ac adnodau. 15, 16, 17. *Dygais dy ofn ac yr ydwyf yn petryso, dy sorriant a aeth drosaf; dy Ddychryniadau a'm torrodd ymaith; fel Dawfr cylchynasant beunydd; ac a'm cyd angylchynasant.* I ba ifelder y chwaneg y gallasai Plentyn Duw gael ei ddwyn iddo tu yma i Uffern? ac etto Ffydd, ymhlith yr holl gymmylau hyn, fydd yn dyfod i mewn, a chanddi ei chymmwysiadol FY, adnod 1. O ARGLWYDD DDUW fy Jechydwriaeth. Ac mewn Gwirionedd, pe ni bae ryw ddiddanus fertenrwydd mewn Ffydd, yn gweithredu a'r y cyfammod anghyfnewidiol, tan Oruchwyliaeth mor gymmylog ac echrydus, nis gwn pa beth allai gadw Credadyn rhag rhedeg i hollol annobaith; ond y grâs o Ffydd a anturia Ddiogelwch yr Enaid, ar Astyllen grêf yr Addewid, hyd nod yn yr Amser y bo Cysyron teimladwy wedi myned yn Ufflon yn erbyn Tonnau cyndeiriog o Drallodau allanol a thu fewnol, fel dau Fôr gyfarfod yn myned tros y credadyn. *Dafydd* gafas Brosiad o hyn. *Sal.* 27. 13. *Diffygiaswn pe na chredaswn weled Daioni yr ARGLWYDD yn Nhir y rhai tyw.* Oddi yma hefyd y mai, fod yr ARGLWYDD yn cyfarwyddo ei Bobl i'r ymarfer o Ffydd yn y cyfryw Achos. *Esa.* 50. 19. *Pwy yn eich mysg fydd yn ofni yr ARGLWYDD, yn gwrandao ar Lais ei wâs ef, yn rhodio mewn Tywyllwch heb Lewyrch iddo? gobeithied yn Enw'r ARGLWYDD ac ymddirieded yn ei DDUW.*

Y 4dd. Peth yw. Pan y byddom yn llefaru am sicrwydd Ffydd, nid yw ei ddeall, fel pe bae pob un ag fydd yn feddianol o Ffydd yn berffaith rydd oddiwrth amheu-

eth. Yr wyf yn amgyffred, fod hyn yn dychrynnu ac yn ymlid llawer ymaith oddi wrth yr Athrawiaeth hon *ficcrwydd ffydd*; maent yn meddwl, od oes *ficcrwydd yn Hanfod Ffydd*, y canlyn, fod pob gwir Gredadyn a chanddo bob Amser *y fath ficcrwydd ag a fyddo yn rhydd oddiwrth Ambeuaeth*; hyn fydd hollol wrthwyneb i brofiadau cenhedlaeth y rhai cyfiawn. Ond y gwrthadl hyn sy'n tarddu oddiwrth gamfyniad amlwg, fel pe byddai Ffydd a chredadyn yn un. Yr ydym yn wir yn cadarnhâu nad oes *dim ambeuaeth mewn Ffydd*, o herwydd fod *Ffydd ac ambeuaeth* yn gyffredinol yn yr ysgrythurau yn hollol wrthwyneb y naill i'r llall; ond er nad oes *dim Ambeuaeth mewn ffydd*, etto mae llawer o *Ambeuaeth yn y credadyn*, O herwydd Ffyniam Anghrediniaeth a phechod tu fewnol. Pe bae yn wir nad yw *ficcrwydd o Natur Ffydd* o ran nad yw y credadyn bob Amser yn *ficcr*, trwy 'r un Ffordd o ymresymmu, fe ganlynai nad yw *Gorphwysiad* ôr un Natur â ffydd, o herwydd nad yw credadyn bob Amser yn weithredol yn pwyso ac yn gorphwys ei hun ar yr ARGLWYDD: neu nad yw *hyderu* o Natur Ffydd, o ran nad yw y Credadyn bob Amser yn *hyderu*. Fe ellid yn gyystal wrthadlu, nad yw *gweled* yn Natur y *Llygad*, o herwydd fod yr Amrantau weithiau ynghaued neu nad yw *gwrês* yn Natur y Tân, am nad yw ei Wrês yn deimladwy, o ran y Llydw fydd yn ei orchgyddio: neu nad yw *goleuni* o Natur yr Haul, o herwydd bod Diffyg arni weithiau gan y Lleuad fydd rhyngddi a'r Ddaiar yn y cyfamser, fymmydwch ymaith y Llydw, a gwrês y Tân a ymddengis; ond i'r Lleuad fymmud ymaith yr Haul a rydd ei lewyrch; agorwch yr amrantau, a'r llygaid a welant: felly fymmydwch ymaith anwybodaeth, anghrediniaeth, a phob Beichiau eraill o Lygredigaeth oddi wrth Ffydd, ac yna gwelwch pa beth fydd ei Natur. Canys yr hyn fydd yn *Natur Ffydd* yn ei *Hanfod* yw y gofyniad presennol, ac nid beth fydd yn trigo yn y credadyn yr hwn y mae ganddo Ffydd. Mae yn y credadyn megis *Tyrfa dau Lu*, grâs a Llygredigaeth, Cariad a gelyniaeth, Edifeirwch a chalongaledwch. Ffydd ac anghrediniaeth, ond nid yw y rhai'n i'w cymmysgu ynghyd, o herwydd eu bod yn yr un Dyn. Nid oes ini gaead allan Hynawseiddrwydd

ac hyfrydwch yn yr ARGLWYDD, i maes o Natur Cariad, o ran trwy Weddill gelyniaeth a llygredigaeth, fod ei Gariad wedi cael ei orchfygu, fel nad yw yn gallael canfod dim o'r fath beth ynddo, ond yn hytrach y gwrthwyneb o gariad: yr un Peth ellid ei dd'wedyd am Rasufau eraill. Felly yma nid oes ini gasglu, nad oes dim o'r *siccrwydd cymbwystadol* hyn mewn Ffydd, o herwydd y Ffynniant o Anghrediniaeth, a'r Amheuon fydd yn tarddu oddi wrth hynny.

Y 5ed. *Peth i'w ofod gar buon* yw hyn. Fel y mae Gwahaniaeth mawr rhwng y Fy o Ffydd ar Fy o Deimlad; felly y mae llawer rhagor Gwahaniaeth rhwng y Fy o ffydd (neu o wir Deimlad; yn tarddu oddi wrthi.) ar Fy o ryfig. Hyder ryfigus fydd ganddi ei Fy, yn gystal a Ffydd ac union Brofiad; fel y gwelwn amlwg yn Achos Balaam. Num. 22. 18. *Pe rboddai Balac imi Aur lonaid ei Dy, ni allwn-fyned tros Air yr ARGLWYDD Fy Nuw.* 'Nawr, meddwch, gan fod Hyder ryfigus yn gallael llefaru yn Jaith gwir Ffydd a phrofiad ymha le y mae'r Gwahaniaeth yn gorwedd? Y mae hwn yn ofyniad defnyddiol a phwyfig; a chydag ym ddiried ar Dâd y goleuni, mi gâf amcanu ei ddattod yn yr ychydig Bethau fydd yn canlyn.

1. *Siccrwydd Ffydd* fydd yn derbyn, yn cymhwyso CRIST at yr Enaid yn *neulltuol*, fel y mae yn gorwedd yn y Datguddiad a'r *Rboddiaid* o hono a wnair i Bechaduriaid yn y Gair; yr hwn yw *ysylfaen ddigyfrwng* Ffydd; lle mae Hyder rhyfigus er ei bod yn honni Haw! ynddo; etto nid yw yn ei wneuthur ar y gwaelod hwn, neu yn Nhrefn a Ffordd Duw o Dros glwyddiad. Y mae'r Apostol yn manegu i ni *Rhuf.* 10. 8. Fod CRIST a'i gyfiawnder a'i Jechydwriaeth wedi eu *ddwyn yn agos attom yng Ngair y Ffydd.*

Beth yw Diben y cyfammod o Ras; ac o'r cyhoeddadau, a'r cynnigiadau, a'r Addewidion yma o Râs, a wnair ini yn yr Efengyl ogoneddus? Ond yn unig i ddwyn CRIST mor agos attom, fel ac y bo i ni trwy gredu allu dyfod i'w gymhwyso ef a'i holl gyfiawnder at ein Heneidiau, *Joan* 20. 31. *Eithr y Pethau hyn a 'Scrifenwyd, fel y credoch chwi mae 'r JESU yw'r CRIST, Mâb Duw, a chan gredu y caffoch Fywyd yn ei Enw ef.* Os mynnwn gael CRIST a Bywyd Tragywyddo! ynddo ef,

f, nid raid i ni *efgyn i'r Nef*, neu *ddeisgyn i Uffern* mewn ymofynniad am dano, fel ac y mae'r Apostol yn llefaru, *Rhuf. 10. 6, 7.* Ond i ymofyn am dano yn yr Ysgrhythrau, o herwydd mai *hwynt hwy sydd yn tyfiolaethu* am dano ef. CRIST sydd wedi ei ddwyn yn agos attom ni yn y *Dystiolaeth*, neu *Gof lyfr Duw* yn y Gair, lle mae yn rhoddi i ni *Fywyd* tragywyddol yn ei Fâb CRIST JESU, i *Joan 5. 7.* 'Nawr Ffydd yn ei huniawn gyrch Weithrediad, meddaf, sydd yn cymmeryd CRIST ac yn honni Hawl ynddo, a'r y caniatâd a rhoddiad hyn sy'n cael ei wneud o hono yng Ngair yr Addewid, ac nid ar un filfaen arall yr anturia hi Sicrhau ei Hawl ynddo ef, fel Gwr onest, yr hwn na chyffwrdd â Meddiannau, Arian neu Etifeddiaeth un arall, oddi eithr iddo gael Siarter, Ysgrifen, neu Destament, Addewid, neu ryw Gyffelyb Ddiogelwch, ar ba un y geill ef gydag Awdurdod i'w wneuthur, heb ddyfod i mewn trwy un Ffordd ddrygionus: lle mae'r Lleidr a'r Yspellydd yn gosod ei Law arnynt, heb edrych am y cyfryw ganiatâd, os geill gael yr hyn y mae ei Feddwl ef atto yn rhyw fodd, mae ef yn esmwyth, yma y mae Camfyniad marwol yn Ffydd amrywiol o Wrandawyr yr Efengyl; hwy a afaelant yng NGHRIST a'i Jechyd-wriaeth ond neidiant dros y Rhodd a'r Caniatâd o hono yn y Gair, fel digyfrwng filfaen o'u Ffydd. Os ytyriwn Brofiadau'r Saint yn yr Ysgrhythrau, ni gawn eu Ffydd yn penderfynu yn ddigyfrwng ar y Gair: *Yn ei Air y gobethiais*, medd, *Dafydd.* *Cofia dy Air trwy yr hwn y perais i mi obeithio.* *Yn awenychais yn dy Air yn fwy nag un a fyddai wedi cael marw Olud.* Eu Ffydd a ddaeth trwy wrando neu ddaillain y Gair. Dyma'r Cerbyd ymha un y mae'r ARGELWYDD yn *Marchogaeth*, pan byddo yn gosod ei hun allan i ni fel Gwrthddrych o'n Ffydd a'n Hymddiried; am hynny y Ffydd honno agsydd yn edrych dros ben yr Addewid a Chymigiad yr Efengyl, nid yw ond Ffydd ryfgyus. *Eiddo fi yw Gilead, eiddo fi yw Mannasseb*, medd *Dafydd* yn y 60. *Sul.* a nodwyd eisilws, o herwydd i Dduw *dyngu yn ei Sancteiddrwydd*: Feilly medd *Ffydd Gymbreysiadol*, *Pardwn* sydd yn eiddo fi. Tangneddyf sy'n eiddo fi, Grâs sydd yn eiddo fi, Gogoniant sydd eiddo fi yng NGHRIST; ie, *Duw ei hun sydd Dduw i mi*, o herwydd i Dduw i

wneuthur ei hun drosodd, a'r holl Bethau hyn yng NGHRIST i mi, yn y cyfammod o Addewid, neu Destament fy Mrawd hynaf, yr hon a feliwyd ac a gadarnhawyd â'i Waed. Ond, meddwch chwi, oni all Rhagreithiwr rhyfygus gymmeryd arno i feilio ei Ffydd ar yr Addewid; a honni Hawl ynddo, ar yr unig fail honno? Attebiad i hyn a'm harwain at yr.

2. *Wabaniaeth* rhwng y Fy o Ffydd ar Fy o ryf. *gus Hyder*; hynny yw hyn, mai er gall *Dyn rhyfygus* *reddeg ymaith* â'r Addewid, etto nid yw yn cofleidio'r Addewid fel y mae ef yn yr *JESU*, neu *fel y mae'r JESU ynddo ef*. Hyn fydd Ddirgelwch yr hwn yn unig a all cael ei egluro yn hollol gan yr *bawn a agorodd y Llyfr, ac a ddattododd ei faith feliau ef*. Yr olwg gennyf fi arno, fydd fel y canlyn; y *Cyfammod*, a'r holl Addewidion o hono, a wnaud i GRIST fel yr Etifedd cyntaf, trwy Enedigaeth a Phwrcas; efe yw *Cyntaf-anedig Duw*, ac am hynny yr *Etifedd* o'r Etifeddiaeth o Fywyd trag'wyddol. Ond heb law hyn, fel yr *Ail Adda*, trwy ei ufudd-dod a'i Farwolaeth, gan iddo gyflawnu y Gyfraith a bodloni Cyfiawnder; yr addewid o Fywyd, a ffiofietwyd trwy Bechod ac Anufudd-dod yr *Adda Cyntaf*, a ddaeth i gael ei *Sefydlu arno ef*, a'i Hâd ynddo ef.

Y nawr gan fod Pethau yn sefyll fel hyn, yr Enaid, wrth gymhwyso'r Addewid, sy'n cymmeryd ei Hawl o honi, nid ar fail o ddim ynddo ei hun, ond yn dyfod i mewn yn unig ar *Hawl a Tbitl CRIST*; *Ei gyfiawnder ef yw'r unig gymmwys, baeddianol Ammod o'r, ac fydd yn rhoi Titl i'r cyfammod*, ac o'r holl Addewidion o hono. Yma y mae gwendid Hyder rhyfygus yn gorwedd, na chafodd y Dyn erioed ei hollol guro oddiwrth *Cyfammod Adda*; y mae yn wastad yn 'mosyn ei Hawl i'r Addewid ynddo ei hun; rhyw ammodau neu gymmwysfadau da wedi cael eu gweithio ynddo neu gael eu gwneuthur ganddo. Y modd hyn mae llawer yn ceisio gweithio eu hunain yn etifeddion i'r Addewidion, ac i Fywyd tragwyddol, ond byth nis gallant; paham? oblegid nad ydynt trwy Ffydd yn d'od yn Etifeddion yng NGHRIST, neu ar ei Hawl a'i Ditol ef: *A sylfaen arall m's gall Neb ofod; o herwydd Rhodd Duw yw Bywyd tragwyddol, trwy JESU GRIST ein HARGLWYDD.*

Yn llyn, meddaf, *Ffydd ryfgyus* nid yw yn cofleidio'r Addewid fel y mae yng NGHRIST, ymba un y mae'r holl Addewidion yn ië, ac ynddo ef *Amen*. Ac yna meddaf, nid yw yn cofleidio'r Addewid fel ac y mae yn'r JESU, o herwydd fel y mae'r holl Addewidion yng NGHRIST, felly y mae CRIST yn yr holl Addewidion.

Beth yw a addawyd yn ei Destament ef, ond ef ei hun, ynghyd â'i holl gyflawnder? Efe oedd y Drugaredd fawr addawyd i'r Teidau. Pan darfu i'r cyfammmod gael ei gyhoeddi i *Adda*, ac yn ôl hyany i *Abraham*, beth amgen ydoedd nag Addewid o GRIST? A phan, ym mhen Talm o amſer y darfu i'r Cyfammmod o Râs gael ymhellach ei egluro newn amrywiol Addewidion, beth oeddent ei gyd, ond CRIST, a'r grâs fydd ynddo ef, wedi ei rannu allan i ni, fel y gallem ni trwy Ffydd i'w gymhwyso ef, a'r grâs fydd ynddo yn ôl ein Hangen? Ac oddi yma y mae, fod y credadyn, wrth gymhwyso'r Addewid, yn cael CRIST ynddo, yn ei fwytta ef, ac y mae yn *ofoledd* a *Llazo nydd calon* iddo; y mae ef yn cael yr ARGLWYDD yn ei Air ei hun o Râs, a hyn fydd yn ei wneud yn Adfywiad ac yn Gyffur-fawr idd i'w Enaid; y mae ef yn yfed i mewn ddiidwyll *Laeth y Gair*, o herwydd ynddo mae ef yn *profi* fod yr ARGLWYDD yn dirion.

Ond ynawr *Ffydd ryfgyus* fydd yn cymmeryd i fynu yn fyw gyda'r Addewidion noeth, nag ar borthi'r Enaid ar GRIST, yn, a thrwy'r Addewid. Dyn ag fydd yn feddiannol o GRIST trwy Ffydd, nid yw CRIST a'i Addewid trwyddo, ganddo fel gwr a fyddai â'i arian wrth ei ymyl yn ei Brenfol; nid yw y cyfammmod â'r Addewidion ganddo fel Dyn a fyddai â'i scrifendau a'i fiarters yn ei Flwch, y rhai o bosibl ni bydd iddo edrych drostynt un waith yn y Flwyddyn; nag yw, ond y mae ganddo ef GRIST yng Ngair ei Râs, fel Dyn a chanddo ei *Fara* yn ei ymyl, yr hwn y mae ef yn feunyddiol yn ymborthi arno ac yn byw trwyddo: oddi yma y mae y *Ffydd gymmwysiadol bon* yn cael ei galw yn fwytta Cnawd ac yn yfed Gwaed CRIST; pa eiriau sy'n dal allan y fath Gymhwysiad o GRIST attom ein hunain, ag sy'n dwyn gydag ef *sagwraeth Enaid*. Gwir Ffydd fydd yn gwreiddio'r Enaid yng NGHRIST, yn gymmwys fel mae'r Pren yn gwreiddio

yn y Ddaear; Rhinwedd Ffrwythiawn y Ddaear fydd yn myned i mewn i'r Pren, a'r Pren yn y cyfamfer yn gyrru ac yn lledanu ei wreiddau yn y ddaear, gan dynu Nodd a Llaithder oddi wrthi, a danfon Dosparthiad o Fagwraeth trwy'r cyfan, trwy ba un y mae ef yn cynhyddu ac yn dwyn ffrwyth: felly yma, mewn *Cred*, yspryd y bywyd, ag fydd yng N^GH^RI^ST J^ESU, sy'n myned i mewn i'r Enaid; ac yn y cyfamfer, mae megis brigin a gwreiddin, yn myned oddi wrth bob cyneddf i'r Enaid, ac yn *gafaelu Yng Ngrif*, ac yn tynnu Nodd magwraethol oddiwrtho, trwy ba un y mae'r Enaid yn cael ei wneud i gynhyddu, a blodeuo mewn Grâs a sancteiddrwydd. Oddi yma dwedir "ein bod o'i waith ef, wedi ein creu yng N^GH^RI^ST J^ESU i Weithredoedd da. Ac y bydd i'r rhai a blanwyd yn Nhy'r A^RG^LWYDD blodeuo yng Nghynteodd ein Duw ni."

Yn 3ydd. Gwir Ffydd fydd yn derbyn, ac yn cymhwyso C^RI^ST yn ol y Drefn osododd Duw yn ei swyddau ef, ond *Ffydd ryfgyus* fydd yn gwyrddroi i'r Drefn honno. Y Drefn osododd Duw yn y cyflawniad a'r cymhwyfiad o swyddau C^RI^ST yw hon, C^RI^ST fydd yn dyfod trwy ei air a'i Yspryd fel *Prophwyd*, ac yn goleuo Meddwl y phechadur a gwybodaeth o'i gyflwr colledig wrth Natur, ynghyd a'r Ffordd o waredigaeth trwy ei ddadleuol Waed a'i Haeddiant; ar ba un y mae'r Enaid trwy Ffydd yn troi atto fel *Offeiriad*, gan gymmeryd nodedd tan *gysgod* ei dragwyddol gyfiawnder; ac felly yn ymddarostwng iddo fel *Brenin*, gan dderbyn ei gyfraith o'i Enau, a rhoi ei hun i fynu tan ei Lywodraeth, allan o Egwyddor o Ddiolchgarwch iddo ef, yr hwn a'i prynodd a gwerth. Ond yn awr Ffydd *ryfgyus* y *Deddfwr* sy'n gwyrddroi ac yn cythryddo y *Drefn* hardd osodwyd gan Ddoethineb anfeidrol ymhlith swyddau C^RI^ST: oblegid yn ei ffordd ef o gymhwyso C^RI^ST, y mae ef yn Dechreu ar ei *swydd Frenhinol* gan gymmeryd arno ufuddhau iddo fel Rhoddwr Cyfraith, ac ar y sail hon yn disgwyl y bydd i G^RI^ST i'w achub ef fel *Offeiriad*, trwy ei gyfiawnder; ac yn y Modd hyn yn gwneuthur ei Ufudd-dod ei hun yn Sail o'r cyfrifiad o gyfiawnder C^RI^ST. A Pheth arall yw hyn, ond *dwyn Arian a gwerib?* Yn wrthwyneb i Orchymryn

Orchymmyn amlwg Duw, *Esa.* 55. i. Nid all dim fod â mwy o dueddiad enbeidus yaddo at ddymchwelyd y Rhydd-did o Râs Duw, yn y gwaith mawr o gyfiawnhad a Jechydwriaeth. Od li yma y mae fod yr Apostol yn ymosod cymmaint yn erbyn y Drefn hon o ymosyn cyfiawnhad, yn y *Galusaid*; fel mae yn dweyd wrthynt yn eglur, eu bod hwynt y Ffordd hon, yn gwneud eu hunain yn Ddyledwyr i gadw 'r holl Ddeddf; i.e. medd ef ne "Iesa CRIST ddim i chwi; y rhai ydych yn ymgysfiawnhau yn y Ddeddf, chwi a syrthiasoch oddiwrth Râs," *Gal.* 5. 2, 3, 4. Y dull hwn o wrthdroi y drefn o swyddau CRIST, a gwneud y Weithred gyntaf o Ffydd i benderfynu arno fel *Brenin*, fel y mae hi yn Ffordd ag fydd yn cyttyno fwyaf a Natur, yr hon fydd yn rheuog gyda Thuedd nerthol tu ag at gyfammod *Adla*, felly yr wyf yn barnu fod Natur yn cael ei chadarnhau yn fawr yn y Ffordd hon o osod allan Drefn y Jechydwriaeth trwy GRIST, trwy Ddull Athrawiaeth rhai Dynion yn ein Dyddiau ni; y rhai fydd yn cymmell *Ffydd* ac Edifeirwch, fel Gorchmyni nnewydd, wedi eu rhoddi allan gaa GRIST yn yr Efengyl, y rhai na ofynwyd erioed yn y *Gyfraith foefol* a'r deng Gorchymyn. Oblegid, os ydyw hyn felly, yna rhaid iei yn gyntaf ufuddhau i GRIST fel *Brenin*, trwy edifarhau a chredu mewn Trefn ini gael ein cyfiawnhau ganddo effel *Offiriad*: heb lawamr, wrol o ganlyniadau enbeidus eraill y rhai nas gellir ei gochelyd 'nol yr Addurn hyn o *Gyfraith newydd*; y cyfan o ba Beth ellir ei gochelyd trwy ddyfegu, yn ôl Ffordd Disfhyddion uniawn-gred, nad oes dim Gorchmynion yn yr Efengyl a'i chymmeryd ynddi ei hun; ac nad yw CRIST yn yr Efengyl yn rhoddi neb *Gyfraithiau newydd*, ond yn cymmell yr *ben gyfraith*, fel yr un foefol, yr hon fydd wedi ei mabwysio i mewn i'r O-ruchwyliath efangylaidd, ac fy yn ein rhwymo ni i gredu yng Nghrist, ar gyfrif ei fod wedi ei ddatguddio i ni yn yr Efengyl, ac yn ganlynol i edifarhau hefyd mewn Modd efangylaidd.

Canys o fod y Dyledswyddau hyn o Ffydd ac Edifeirwch, o ran ei Hanfod, yn ofynol hyd yn oed yn y gorchymmyn cyntaf o'r gyfraith foefol sy'n ddiamheuol eglur; ac yr ydwyf yn edrych arno yn Beth erchyll

fod hyn yn cael ei wrthadlu gan Neb ag fydd yn cofleidio ac yn addef athrawiaeth Eglwys *Y Scotland*, yn enwedigol y *Catechism mwyaf* lle y mae y pwngc hwnnw yn cael ei benderfynu yn amlwg, yn agoriad y rhag-dd'wededig Orchymmyn a ragfanegwyd. Ond nid yw gymmwys i sefyll ar y gwrthadl hwn mewn traethawd o'r Natur yma; ac os anghenrhaid fydd, fe ellir ymaddroddi arno yn neulltuol.

(4.) Gwahaniaeth arall rhwng y Fy o Ffydd, a'r Fy o Ryfyg yw hyn, *ficrwydd Ffydd* a amddiffyn ei *Harwl* a'i Hyder gostyngedig, hyd yn oed tan *Argyhoeddiadau* llymion o euogrwydd, dwfn a gofidus Deimlad o Oruwchafiaeth pechod; lle mae'r *Hyder Rhyfygus* yn pallu ac yn methu wrth weled llwyddiant pechod. Y Rhefwm o hyn yw, am fod sylfaen Hyder rhyfygus ar ryw beth *oddi fewn* i'r Dyn; rhyw Demherau a chymhwysïadau da, y rhai y mae ef yn dybied ei fod yn ei gael ynddo, y rhai wedi iddynt gael ei dryllio gan Rythriadau o lywodraethol Drachwantau, nid oes ganddo ddim yn ychwaneg i Edrych arno, y mae Sylfaen ei Obaith wedi myned ymaith. Ond y nawr, Ffydd fydd yn adeiladu ac yn sylfaenu ei Hyder, nid *oddifewn*, ond ar ryw Beth *oddifaes*, sef cyfiawnder tragywyddol yr ARGLWYDD JESU: A Thrugaredd Duw yn rhedeg yn y Ffrwd hon wedi ei gosod allan yng NGAIR yr Addewid; yma y mae Ffydd yn gosod ei Thraed i lawr ac ar y sylfaen hon y mae hi yn sefyll, a Phyrth Uffern nis gorchfygant hi: ac fel hyn, gan fod sylfaen ei hyder oddi faes nid yw yn cael ei siglo gan bob terfysg *oddi fewn*. Amlygrwydd o hyn a gawn yn *Nafydd*, *Psal.* 65. 2. Y Gwr duwiol, yn y rhan flaenaf o'r adnod, sy'n llefain allan, tan y Teimlad o Nerth, gallu ac Euogrwydd Pechod, *Pethau anwir am gorchfygasant*. Ond beth a ddywed Ffydd yn y cyfryw Achos? Ein *Camweddau* ni, ti a'i glanhau, esampl arall o'r un Natur, a gawn yn yr un Gwr duwiol, *Sal.* 130. Yr ydym yn ei gael ef yn *Adnod.* 3. tan y fath Deimlad o Bechod ac Euogrwydd, fel wrth olygu ei hun yn wyneb y gyfraith a chyfiawnder, nis gallai lai nag addef, *Os creffi ar anwiredd* ARGLWYDD, O ARGLWYDD, *pwy a saif?* Ond ymha Lê mae Ffydd *Dafydd* yn cael Lle i sefydlu ei hun yn y cyfryw Achos?

Achos? Yn unig yn Nhrugaredd a grâs Duw cyfammodol yng NGHRIST; ac am hynny y mae ef yn chw-
anegu, *Ond y mae Trugaredd gyda thi, fel i'ib ofnir; ac
aml ymwared fel y bo iti gael ymfyn am danat.*

Yr wyf yn addef, y gall gwir Gredadyn gael ei siglo
yn flin, o ran Hyder ei Hawl YNGRIST, pan bo An-
wiredd yn gorchfygu; ond hyn yn ddiau yw ei Wen-
did, ac ni ei Ffydd. Llauer o wir Gredinwyr fydd
yn byw mwy wrth Deimlad nag wrth Ffydd; ac oddi
ymma y mae, eu bod mor fuan yn cael ei siglo pa
bryd bynnag byddo profiad teimladwy yn cael ei orch-
guddio, tan y teimlad o Bechod yn gorchfygu, er bo-
ed y Poen o hono yn gyfiawn gerydd o'i hynfydrwydd.

Pa bryd byna gwellâo Ffydd o Glwyf Anghredini-
aeth, a golygu pa beth yw yr Enaid a pheth fydd ga-
ddo yng NGHRIST, ac yn y Cyfammod, hi a adne-
wydda ei Chaderndid a'i Hyder; ac a ddwg gyda
hynny Nerth i'r Enaid yn erbyn llygredigaeth, fel yr
â hi allan yn ei erbyn fel Cawr wedi ei adfywio gan
Win.

Ond, meddwch chwi, oni all Ffydd ryfygus adne-
wyddu ei Hyder hefyd? Yr ydwyf yn ateb yn ddiau
hi a all: ond yma y mae 'r Gwahaniaeth. Gwir
Ffydd fydd yn myned i weithio mewn Ffordd hollol
wrthwyneb, tu ag at godi 'r Enaid, oddi wrth y
Ffordd y mae y *Deddfwr* rhyfygus yn ei gymmeryd.

Pan y byddo Dychrynfeydd y Gyfraith, neu Gy-
huddiadau Cydwybod, ar un Amser wedi curo lawr
Hyder rhyfygus, y mae 'r Dyn yn myned i weithio,
ac i lanw i fynu y *Rhwyg* a wnaeth y Gyfraith yn ei
Enaid, a'r *Ddaear Newydd* o'i ufudd-dod, ei Ddiwigiad
a'i Ddyledswyddau a'r cyffelyb, ac a'r Clai anhymerus
yma, y mae yn llafarnu ac yn gwneuthur i fynu y
Rhwyg a wnaethpwyd yn ei Gydwybod; ond, ar y
llaw arall, er bod y Credadyn mor ddywid yn y Ffordd
o Ddyledswydd a'r llall, etto nid oes dim yn y Nefo-
edd na'r Ddaear all ei Foddhâu a'i fodloni tan Gyhu-
ddiadau Cydwybod, neu edfryd Esmwythder a Llony-
ddwch iddo ond CRIST ei hun, a'i Gyfiawnder wedi
dal gafael arno a'i gymhwyso gan Ffydd; nid oes un
Triangl ond yr un hynny o *Gilead* a all wellau ei Glwyf;
y mae ef yn hól ei holl Feddiginiaeth oddi tan Aden-
ydd

ydd Haul y Cýfiawnder, *Phil.* 3. 8, 9. Nid yw *pub Peth* ond *Dom* a *Cholled* mewn Cymarjaeth i hwn.

Amrywiol *Wabaniaethau* eraill ellid ei roddi, rhwng y *Fy* o *Ffydd*, a'r *Fy* o *Ryfig*, oni bae'r *Ofn* fydd arnaf o fod yn rhy faith. Yn unig, yn fyrr, pa fwyaf o *Siccrwydd Ffydd*, neu o *Brofiad* wedi ei jaw'n tylfaenu, mwyaf i gyd o *iselder*, o *Ostyngeiddrwydd*, ac o *human* ffeiddio. Pa uwchaf y byddo'r *Enaid* yn cael ei dderchu yn, a chan *GRIST*, ifela i gyd y mae yn suddo i lawr i yn ei *Olwg* ei hun, gan dd'wedyd gyda *Dafydd*, pan addawodd *Duw* adeiladu iddo *Dy Siccr*, ac y byddai i'r *Messiah* ddyfod allan o'i *Lwynau*: *Pa beth ydwyf fi, neu Dy fy Nhâd, fel i'm dygyd byd yma?* Y *Credadyn* truan, yn y cyfryw *Achos*, fy'n canfod ei hun y fâth *Ryfeddod* o gyfoethog ac awdurdodol *Râs*, hyd onid yw yn cael ei dderchafu i fynu i ddirgel iyndod, a'i roi fyth i sefyll heb wybod beth i ddywedyd. *A pheth all Dafydd dd'wedyd yn rhagor?* A'i dyma *Arfer Dyn*, O *ARGLWYDD DUW*? Ond y nawr pa fwyaf o *Hyder ryfigus*, mwyaf o *Falchder* ac o *Human-dyb*, fel "Loadisea, goludog wyf, a mi a gyfoethogais, ac nid oes arnaf Eisiau dim;" ac yn y cyfamser diystyru eraill mewn Cymmarjaeth iddynt eu hunain; fel y *Phariseaid* balch, "Diolch i ti o *Duw*; nad wyf fel *Dynion* eraill, neu fel y *Publican* hwn 'chwaith." Ymhellach, *Siccrwydd rhyfigus* fy'n ymgeleddu rhyw ddirgel ac anwyf *Eulyn*; y mae i'r *Dyn* yn arbed rhyw *Law Ddehau* neu *Lygad Dehau* o *Bêchod*, ac yn gyffredinol ei galon dwyllodrus fy'n dadleu am iddo gael ei arbed; o herwydd fod *Grâs* yn amlhâu: ond y nawr gwir *Ffydd* a *Phrofiad* fydd yn puro'r *Galon*, ac yn rhwymo *Dyn* i ddiduedd a chyffredinol *Wrth'nebiad* i bob *Pechod*, fel y mae yn *ddianrbydedd* i *Duw*, ac yn *Ofid* i'w *Yspryd*; ac yn barod i ofod ei *Egni* mwyaf yn erbyn y *Pechodau* hynny ag fydd ganddynt y *Fawntais* fwyaf yn ei erbyn trwy *Elw*, *Arfer*, *Tymmer*, neu *Ddygiad* i fynu; a'r *Ystyrjaeth* o *Râs* yn amlhau fydd mor bell o'r *roddi Annogaeth* iddo mewn *Pechod*, fel ag y mae "yn ei ddysgu i ymwadu ag *Annuwioledeb* a *Chwantau* bydol, ac i fyw yn sobr yn gyfiawn, ac yn ddauwiol yn y *Byd* fydd yr awr hon."

*Yn ddiweddaf. Y Fy o Ffydd, neu o ddiwyll Bro-
fiad, fydd yn wastad gydag ef lawer o Gariad at Berson
CRIST, ac Ymorphwyfiad Enaid arno; canys Ffydd
fydd yn gweithio trwy Gariad: ac am hynny y pryd y bo
’r Enaid yn cael ei alluogi i ddywedyd, Fy Annwyl
fydd yn eiddo fi, nis gall lai na chwanegu a minnau fydd
yn eiddo yntef. Un a ddywed, eiddo ’r ARGLWYDD ydwyfi.
Y mae’r Dyn yn cyflwyno ei hun, fel Aberth byw i
Dduw, sanctaidd a chymmeradwy,—yr hyn yw ei resymmol
Wafanaeth ef. Ond y nawr, fel y mae un yn dra hy-
nod yn dal sylw, Rhyfig fydd yn gloff o’r naill Law;
mae ganddi Law i gymmeryd Pardwn, i gymmeryd
Nefoedd, a chymmeryd Rhoddion CRIST: ond fel
nad oes ganddi wir gariad at ei Berson, felly nid oes
ganddi Law i roddi neu ymroddi yr *bol*l Ddyn i fynu
i’r ARGLWYDD, i fod drofdo ef, ac nid dros un arall;
a Rhewm anlwg am hyn yw, na chafodd yr Elyni-
aeth erioed ei thorri, a bod y Dyn yn *Briod* â’r Ddeddf,
ac felly â’i Drachwantau, hefyd. Ond gan adael hyn,
mi âf rhagof at.*

TRAETHAWD IV.

Am lawn Siccrwydd Ffydd.

Y Trydydd Pen cyffredinol addawyd i ofod allan yn
y Drefn, ydoedd llefaru ychydig am *law*n *siccr-*
wydd Ffydd; oblegid y mae graddiaeth eglur yn Null
yr Apostol yn llefaru, y mae *Ffydd*, yna *siccrwydd*, neu
Hyder *Ffydd*, ac yn olaf llawn *siccrwydd*. Am fy mod
wedi llefaru am y ddau Radd Gyntaf, my âf rhagof
ynawr at yr un ddiweddaf, ar Radd uchaf o Ffydd.

Cyn myned yn uniawn-gyrch i ddangos, pa beth yw
y llawn siccrwydd hyn o Ffydd, mi gaf ragfanegu y
ddau neu dri Pheth hyn, y rhai yr wyf yn meddwl ei
bod

bod yn gynnwysedig yn y Rhan hyn o Ymadrodd Ysryd Duw.

(1.) Nid ydyw Ffydd pob Credadyn o'r un *Faintioli* a *Nerth*. Y mae gan rai Ffydd *grêf*, ac eraill un *wan*; i.e. Ffydd y credadyn cryfaf sydd ganddi ei chynnydd a'i Hadeg; neu fel y Môr ei Lanw a'i Drai. Er bod pob Credadyn yng NGHRIST, etto nid oes gan bob Credadyn yr un Messur o Ffydd; y mae pob Seren yn yr Awyr, er nad yw pob seren o'r un Faintioli. Nid oedd Ffyn Ysgol *Jacob* eu gyd ar ei Phen uchaf, er bod pob Ffon yn gam tua'r Nêf; felly er nad yw pob Ffydd yn gorfoleddu mewn llawn siccrwydd; etto pob gwir Ffydd sydd yn tueddu atto. Chwi ellwch ganfod un Credadyn tan awel grêf o ysryd Ffydd, yn llefain allan gyda *Job* 19. 25. "Mi a wn fod fy Mhrynwr yn fyw;" pan y mae un arall yn llafyrio tan y fâth ddi-galondid, fel y mae gyda'r *Puplican yn sefyll o hirbell*, â'r Dagrau ar ei ruddiau yn llefain allan, Duw *bydd drugarog wrthyf si Bechadur!* Chwi ellwch weled un yn dywedyd gyda *Phaul*, efe a'm carodd i ac a roddes ei hun drosof fi: un arall trwy fod Anghrediniaeth yn gorchfygu yn dywedyd, a ddarfu ei drugaredd? A anghosiodd efe drugarhau? O bosibl cyfarfyddwch ag un Credadyn yn myned tros Ben pob Ofnau, ac yn dywedyd gyda'r Apostol pwy a'm gwahana i oddiwrth Gariad CRIST? &c. Pan y mae un arall yn ymdrechgu â llawer o amheuan, yn barod i ddadymchwel y sylfaen, gan ddywedyd fe'm bwriwyd allan o'th olwg, a phob Dyn sydd gelwyddog a ddywedo i'r gwrthwyneb, hyd'noed Prophwydi Duw eu hunain. Y mae gyda chredinwyr, fel y mae gyda Phlant mewn Teulu, un o bosibl sydd yn gorwedd yn ei gryd; arall yn cael ei arwain gan y Fam neu'r Fammaeth, arall a all rhodio ei hun, a'r pedwarydd wedi dyfod i'r fath lawn Nerth ag y mae yn gymmwys i Waith a galwedigaeth; felly yn Nheulu Duw y mae Babanod, Gwyr Jeuaingc, a Thadau.

(2.) Yr ail Beth i ragfanegu yw, mae Dyledswydd pob credadyn hyd yn oed y lleiaf, yw ymo fyn ar ol Ffydd yn y graddau uchaf o honi. Oddi yma y mae fod CRIST mor fynych yn ceryddu ei Ddisgyblion am wendid eu Ffydd; Pa ham yr ydych yn ofnus, O chwi o ychydig ffydd? Tydi o ychydig Ffydd, pa ham y petrusaist?

petrusaist? Gwir ffydd fydd yn beth cynydd-fawr, y mae hi yn myned rhagddi o un gradd i'r llall: Oddi yma y mae'r ymadrodd hynny o eiddo'r Apostol. *Rhuf. 1. 17.* "Yr Efengyl sy'n Allu Duw er Jechydwriaeth, Canys ynddi hi y datguddir cyfiawnder Duw o ffydd i ffydd." Ffydd yn ei Gweithrediadau dechreuol a gwanaf, a Ffydd yn ei Gweithrediadau parhâol a chryfaf, fydd yn ymnerthi ac yn penderfynu ar y cyfiawnder o Weithrediad a chyfrifiad Duw; am Dderbyniaid, Pardwn, a Jechydwriaeth. Y mae yn Natur pob gwîr Râs, yn enwedig y Grâs o Ffydd, i frefu ar ôl cynnydd a pherffeithiad o hono ei hun. Oddi yma y mae y Weddi hono o eiddo'r Disgyblion, *ARGLWYDD* chwanega ein ffydd. A'r un hynny o eiddo'r Dyn tlawd yn yr Efengyl, Yr ydwyf yn credu, *ARGLWYDD* cymmorth fy Anghrediniaeth. Mae yn rhaid i ni Anghosio'r Pethau o'r tu cefn, ac ymestyn at y Pethau, o'r tu blaen Llwybr y cyfiawn fydd fel y goleuni, yn llewyrchu fwy fwy hyd Hanner Dydd.

(3.) Y trydydd peth i'w fanegu ymlaenllaw yw, bod y Sertenrwydd neu'r Siccrwydd o gymhwyfiad, a Eglurwyd-uchod, yn treio ac yn llauw fel y bo Nerth, neu wendid y Cydsyniad o Ffydd. Bod graddu mewn Siccrwydd, nid yw yn cael mo'i wrthadlu gan Neb, fydd ganddynt ddim gwybodaeth naill a'i o Ddfeinyddiaeth, neu Philosophyddiaeth. Y mae Geiriau'r Apostol ei hunan, yn y Testyn, yn dal allan, nad y'm ni ddim i orphwys yn y leiaf, ond i ymestyn at y Râdd fwyaf o siccrwydd Ffydd; ac y mae'r Apostol yn ei chyfrif yn Fendith fawr i'r Thesalonïaid, fod ganddynt siccrwydd cryf, i *Thef. 1. 5.* Yr hyn fydd yn Rhoi Llê i'n ddeall yn eglu y gall fod Peth gwîr Siccrwydd mewn llai Grâdd. Yn awr, meddaf, y Siccrwydd hyn o gymhwyfiad fydd yn dwyn Cyfatebolrwydd i gyd-syniad Ffydd, ac yn lleihâu neu yn mwyhau, yn ôl fel y bo'r llall yn gryf neu yn llêsg; fel y mae gan Gydsynïaid cryf gymhwyfiad cryf; a chan Gydsyniad gwan gymhwyfiad gwan.

Gwedi rhagfanegu'r pethau hyn, mi âf rhagof i ymofyn, pa Beth ydyw y *llawr siccrwydd hyn o ffydd?* Neu ymha Beth y mae ef yn Gynhwysedig? Ac mewn un Gair, yr ydwyf yn amgysfired, ei fod yn gorwedd yn

yn y fâth “ gadarn ddiysgog Grediniaeth, Hyder neu ymddiried, yn Ffyddlondeb Duw yng Nghrist wedi ei wystlo yn ei gyfammod neu Addewid, ag fydd yn gorchfygu ac yn damfang tan Draed Anhawftrau neu Anhebygoliaethau; pob Amheuron ac ofnau, o ran y Cyflawniad gweithredoi o'r hyn fydd gwedi ei addo yn ffordd ac yn Amser Duw;” a'r Cyfan o hyn gyda Chymhwysiad neulltuol at yr Enaid ei hun. Y Disgrifiad hwn fyddai i mi egluro a'i amlygu yn ei amrywiol Ganghennau, oni bae ei fod wedi ei wneuthur ar yr achos yn barod, yn y ddau Ben flaenorol; nid yw hwn ddim ond gradd uwch o'r Ffydd honno y fuwyd o'r blaen yn ei ddisgrifio. Y fath Weithrediad a hyn o Ffydd a gawn yn *Abraham*, *Rhuf.* 4. 20, 21. Lle manegir i ni “ na amheuodd efe Addewid Duw trwy Anghrediniaeth; eithr efe a nerthwyd yn y Ffydd, gan roddi Gogoniant i Duw;” ac yn *GWBL* siccr ganddo, am yr hyn a ddwedasai efe, ei fod yn abl i'w wneuthur hefyd. Y llawn siccrwydd hyn o Ffydd, pe bae Fynyddoedd o Rwftrau yn ef Ffordd, ni bydd iddo wneuthur mwy o honynt na phe byddent Wastadedd; y mae ef yn neidio ac yn edrych drostynt oll; gan sefydlu ei Olwg ar Allu a Ffyddlondeb yr *Addawwr* bendigedig, fel y gwelwn yn amlwg yn cael ei egluro yn Achos *Abraham*. Ei Gorph ei hun oedd yn farw ac yn anabl i ghenhedlu; brŷ *Sarah* ydoedd yn amhlantadwy, ac yn anghymmwyys i ymddwyn; Teimlad a Rheswm yn yr Achos yma a fuasai yn barod i gasglu, i fod yn Amhosibl fyth i *Abraham* gael Mâb; ond fe fanegir i ni *Adnod* 19. “ Ac efe yn ddiegwan o Ffydd nid ystyriodd ei Gorph ei hun, yr hwn oedd yr awr hon wedi marweiddio, ac efe ynghylch can Mlwydd Oed, na Marweidd-dra Bru *Sarah*.” Ni wnai ef gymmaint a gwrando ar ddrwg Dybiau Rhesymanu cnawdol; Cig a Gwaed fydd yn cael ei gau allan, ac yntef yn gorphwys gyda Hyder siccr, heb amheu nag anghredu, ar Ffyddlondeb yr hwn addawodd; gan fod yn siccr, y byddai i Duw. wneud iddo ef yn neulltuol, fel ag y llefarodd; pan y byddai i Amser y Weledigaeth ddyfod. . .

Yn yr un Modd yr ydyw yn cael, yn ôl i *Abraham* gael *Iaac* Mâb yr Addewid, pa fath Ysgwdiad cothin, allai

allai un debig fyddai i'w Ffydd ef yn yr Addewid i gael pan gorchymynodd Duw iddo gymmeryd *Isaac*, o ba un yr ydoedd yr Hâd addawedig, CRIST i ddyfod, a'i offrymmu, ef ar un o Fynyddodd *Moriab*! *Gen. 22.* Rhewm yma allasai fod yn barod o wrthadlu, a hynny nid heb Liw mawr o grefydd, a all Duw, yr hwn mor ddygn a Waharddodd Lofruddiaeth orchymmyn i mi drochi fy Nwy law yng Ngwaed fy Mâb fy hun? Oni bydd y Cyfryw Beth yn Wradwydd tragwyddol i *Abraham* a'i grefydd? Pa Beth a Ddywed yr *Aphtiaid*, y *Cannaneaid* a'r *Perefaid* fydd yn trigo yn y Wlâd! Beth a ddywaid *Sarah*, a pha fodd gallaf fyth edrych yn ei Dwyneb hi? Ond yn enwedig pa beth a ddaw o'r *Addewid*, ac o Wirionedd yr hwn a'i gwnaeth yr hwn ddwedodd, *mai yn Isaac y gelwir i ti Hâd*? Diau gall'fai Anghrediniaeth a Theimlad ddwedyd, naill a'i mae'r Gorchymmyn hwn yn Hudoiliaeth, neu yntau'r Addewid yn gelwydd. Ond yr oedd gan *Abraham* lawn Siccrwydd Ffydd ymherthynas i Ddi-anwadalwch yr Addewid; ac am hynny fe fynnai er pob Perigl Ufuddhau i Orchymmyn y Duw ag oedd wedi addo; yr ydoedd efe wedi ei hollol berfwadio mai er i *Isaac* gael ei aberthu a'i losgi yn ulw, etto o Ludw ei Fâb y gallai ac y byddai i Duw 'n weithredol gyfodi i fynu *Isaac* drachefn, ac felly cyflawnu ei Air ei hun o Addewid; *Abraham* ar gyfrif ei Ffydd ragorol odidog hon fydd yn gymmwys yn cael ei alw yn *Dâd y Ffyddlonjaid*, ei Ffydd wedi ei gosod fel Padrwn i bawb eraill i'w ganlyn; a phob gwir gredadyn ar y cyfrif hyn, fydd Fâb i *Abraham*. Ac na fydded i neb ddychmygu, nad ynt vn rhwym i gredu â'r un fath Ffydd ag ydoedd gan *Abraham*; o herwydd y mae'r Apostol yn manegu yn bendant i ni, fod yr hanas o'i Ffydd ef yn sefyll yn yr Ysgrythur, *nid er ei fwyn ef yn uuig, ond er ein mwyn ni hefyd*, fel y bo i ni, yn ôl ei Ensamplau ef, gael ein hannog "i gredu yn yr hwn a gyfododd JESU ein HARGLWYDD ni o feirw. *Rbaf. 4. 23, 24.*

Gwrthadl. Ond meddwch chwi, pe byddai gennyf gyftal Sail i'm Ffydd, ag *Abraham*; pe byddwn mor Siccr bod yr Addewid yn perthyn i mi, ag ydoedd i *Abraham*, mi dybygwn y gallwn gredu gyda llawn Siccrwydd Ffydd, fel ag y credodd yntef; ond yma y mae'r Cyfyngder. Yr ydwyf yn ateb, mae gennych chwi a min-

nau gyftal Sail o Ffydd ag y fu erioed gan *Abraham*; Yr oedd gan *Abraham* Duw ac oedd yn addaw yng Nghrist i hyderu arno, ac felly gennym ninnau; y mae gennych yr un Duw, yr un Crist, yr un Cyfammod, yr un Addewid ag ydoedd gan *Abraham*.

Ond meddwch chwi, Duw a lefarodd wrth *Abraham* yn neullduol, wrth ei Enw, pan rhoddodd iddo yr Addewid, gan ddywedyd, " yn dy Hâd di y bendithir holl Genhedlaethau 'r Ddaiar." Yr ydwyf yn ateb, er nad ydych chi yn cael eich gosod i lawr wrth eich Enw, a'ch cyfenw, fel ag yr oedd *Abraham*; etto y mae Duw ag fydd yn addaw yng Nghrist, yn gosod attoch mor neullduol yn y Gair o Râs a Goruwchwiliaeth y cyfammod a'r Addewid, a phe bae yn galw arnoch allan o'r Nef, wrth eich Enw neu Gyfenw, gan ddywedyd, *i chwi* (hynny yw, i chwi Bechaduriaid o Hiliogaeth *Adda*) y mae y Gair hwn o'r Jechydwriaeth hon wedi ei ddanfôn. Y mae'r Addewid i chwi y rhai ydych ymbell, &c. Ac nid yn unig y mae'r Addewid yn cael ei gosod o'ch blaen; ond Gorchymyn penodol o gredu fy'n cael ei chwanegu, gan ofyn a rhwymo pob Dyn, yn neullduol i gymmeryd Gafael o honi, a'i chosleidio; fel pa Ddichellion bynna y mae y Galon dwyllodrus ac anghrediniol yn ei wneuthur, Addewid Duw fydd yn dyfod mor agos a chymmaint i Dre at bob Gwrandawr o'r Efengyl, yn ddi wahân, ag y daeth yr Addewid honno at *Abraham*, pan y llefarodd Duw wrtho â Lleferydd uchel o'r Nefoedd; ie " y mae gennym ni Air Siccrach o Brophwydoliaeth yr hwn, da y gwnawn i ddal Gafael arno megis ar Gannwyll yn llewyrchu mewn Llé Tywyll." Ymhellach, boed iddo gael ei ystyried, i'r Addewid hwnnw gael ei osod allan i *Abraham* fel Gwrthrych a sylfaen ei Ffydd, cyn y gallai ei chredu, a thrwy ei chredu, y daeth hi yn eiddo ef mewn Meddiant; neu trwy ei chredu y meddiannodd efe hi fel ei eiddo ei hun; O herwydd, oni buasai iddo gredu, nis gallasai byth feddiannu'r Fendith oedd wedi ei haddaw. Yn yr un Môdd y mae'r Addewid wedi ei osod allan i chwi fel digyfrwng Sail o Grediniaeth; ac wrth gredu, yr ydych yn dyfod i fod yn feddiannol o'r Pethau mawrion ag fydd yn gynnwysedig yn yr Addewid: Ond os ni chredwch, ni welwch Jechydwriaeth Duw. Y Modd hyn gwelwch fod gennych yr un Sail o Ffydd, a'r un Awdurdod

Awdurdod am gredu, ag oedd gan *Abraham*; ac nid oes dim a'ch cadw oddi wrth y llawn Sicerwydd o Ffydd neu o gredu heb fwhwman wrth yr Addewid, fel *Abraham* oddigerth eich Annwybodaeth a'ch Anghredinjaeth eich hun. Yr wyf yn addef, fel y crybwyllwyd yn barod, nad yw pob gwir Gredadyn yn dyfod i gyrhaedd yr un Ffêsur o Ffydd ag *Abraham*, sef i gredu heb amheuedd; ond nid hynny yw y *gofynniad*: y *gofynniad presennol* yw. Onid oes gennym ni, 'nawr gystai a chyn gadarned *Sail*, a chyffai *Hawl* i gredu 'r Addewid, ac oedd gan *Abraham*? Onid yw CRIST, a'i Jechydwriaeth, a'i Gyfiawnder wedi cael eu dwyn mor agos attom ni yng Ngair y Ffydd ag atto yntef? Hyn fydd beth nas gall neb ag fydd yn deall Rhagorffaint Goruwchwiliaeth y Testament newydd, anturio ei wadu; i.e., mi anturiaf ddywedyd, fod sail Ffydd wedi ei gosod o'n blaen tan y Testament newydd gyda llawer jawn mwy o Fawntais nag y gafas *Abraham* erioed; yn gymmaint a bod datguddiad yr efengyl yn llawer jawn mwy eglur, ac yn dwyn CRIST a'i Jechydwriaeth yn fwy agos attom, ni, nag y cafas ef erioed, tan un Oruwchwiliaeth o'r hên Testament. *Abraham* a welodd ei Ddydd ef yn unig o bell, lle yr ydym ni yn byw yn y Dydd hwnnw, ag a welodd ef yn y fâth bellder rhyfeddol; ac am hynny mae gennym ni lawer mwy o *Sail* i gredu heb amheu nag oedd ganddo ef Ac "am hynny gan fod gennym y fâth Hyder i fyned i mewn i'r Cyffegr trwy Waed JESU; a chan fod gennym ffordd newydd a bywiol trwy y Llen sef ei Gnawd ef, a chan fod gennym Archoffeiriad ar Dy Dduw, nessâwn â chalon gywyr mewn llawn Hyder Ffydd.

T R A E T H A W D V.

Am y Seliau o siccrwydd ffydd.

Y *Pedwarydd* Peth ofodwyd allan yn y Drefn, ydoedd ymofyn am Seiliau 'r Athrawjaeth hon, neu pa beth mae Ffydd yn adeiladu ei Hyder arno, yn ei gwaith yn neffau at Dduw, mewn llawn siccrwydd o Dderbiniad. Mewn Atteb i'r Gofyniad hwn, ni bydd imi fyned yn brëfennol ynghylch y feiliau neulltuol, ofodir allau gan yr Apostol yn yr adnodau o'r blaen; gan imi ymadroddi arnynt mewn amryw Bregethau gwahanol, lle y mae ef yn dangos bod pob rhwystr, ac anhawlder o dy 'r gyfraith a chyslawnder wedi cael yn hollol ei symyd ymaith, trwy y cyflawn Fodlonrwydd a'r Cyfryngdod fyynnianus o eiddo Mâb Duw fel ein *Archeffeiriaid* marwr, ar ba un y mae Addewid o *Roesaw* ac o *Dderbiniad* cywir yn dyfod allan oddiwrth Dduw cymmodol, i bob un a ddelo atto yn y *ffordd newydd a bywiol* hon, am Râs a Phardwn yn gymmorth gyfamferol. Y modd hyn y gwelwch fod Rhefwm yr Apostol yn rhedeg, trwy gymmaru hyn, a'r Adnodau o'r blaen, a'r Adnod fydd neffaf yn canlyn, yn enwedigol y Rhan olaf o honi, o herwydd *ffyddlon yw yr hwn a addawodd*; pa Ran o ymadrodd gan ei fod yn cael ei gynnwys mewn *ymfang*, yr ydwyf yn amgýffred ei fod yn sefyll mewn Cyd-uniad, nid yn unig â'r geiriau neffaf o'r blaen yn yr un Adnod, ond â geiriau fy *Nbestyn* hefyd: Ac amcan yr Apostol yw, fel pedwedfai, neffawn a chalon gywyr mewn llawn Hyder ffydd, &c Paham? o *herwidd mai Ffyddlon yw'r hwn a addawodd i ni Roesaw i fyned i meron i'r cysgr trwy waed JESU*; ffyddlon yw 'r hwn addawodd Dderbiniad yn y *Ffordd newydd a bywiol* yr hon a gyslegrodd efe i ni: Fyddlon yw 'r hwn a addawodd dosturio, pardyno, gwrando, a chynorthwyo trwy *gyfryngdod yr archeffeiriad marwr yr hwn fydd ar Dy Dduw*. Am hynny gan fod ei Ffyddlondeb wedi

wedi ei wystlo i'n derbyn yn y Ffordd hon o'i Drefnâd ef ei hun; bydded ini ateb ei Ffyddlondeb, *trwy nefsau mewn llawn Hyder* ffydd, neu gyda llawn a siccr gredinaeth, mae yn ôl ei addewid, y bydd ini gael ein gwneuthur yn gymmeradwy yn yr anwilyd, yr hwn yw y *drws i'r cyffegr, y Ffordd newydd a bywiol, a'r Archosfeiriaid mawr ar dy Dduw.*

Felly y gwelwch mae y *Sylfaen nefsaf* a digysfrwng o Ffydd, neu o'r Siccrwydd o honi, wrth nefsau at Dduw, yw *Addewid Duw ei hun, o Dderbyniad trwy JESU GRIST,* a pha Addewidion y gair o benbwygilydd fydd llawn, Esa. 40. 7. a'r 56. 7. *Marc. 9. 24. Math. 7. 7. Joan 14. 13. 14.* 'Nawr Ffydd, yn golygu ac yn dadleu Addewid Duw yng NGHRIST, fydd ganddi lawer o Bethau i'w chynnal i fynu i lawn Siccrwydd; mi gaf grybwyll rhai, o lawer o honynt.

Yn gyntaf, *Grâs, Trugaredd, a daioni Duw yr hwn a addawodd wedi ei ddatguddio; a'i gyboeddi yn y Gair, fydd Sylfaen ardderbog i bechaduriaid, a mwy etto i Seintiau i ymddiried ynddo, i agoshâu atto trwy GRIST, mewn llawn Hyder Ffydd Sal, 36. 7.* "Mor werthfawr yw dy drugaredd o Dduw, am hynny yr ymddiried Meibion Dynion tan gyfgod dy Adenydd." Mae yn groes i Oleuni Natur i Ddyn i ymddiried mewn un y fo fe yn ei ddeall fod yn *Elyn*; ie, os bydd ond Tybiau fod gan un Ewyllys drwg attom, neu yn meddwl ein drygu, nis ymddiriedwn ynddo: ond gwnewch i Ddyn gredu unwaith fod y fath un yn gyfaill iddo, a bod ganddo gariad trwyad atto, ac nad oes arno ond Eisiau Cyfle i wneud y gwafanaeth mwyaf ag a all ef iddo, yn y dull hyn fe ymddiried ynddo, heb ddim amheuaeth. Fel y mae yn yr Achos yma, tra fo'm yn amgyffred bod Duw yn *Elyn anbeddychol* ein rhagfarn a'n gelyniaeth i'w erbyn a erys; a thra fo gelyniaeth yn erbyn Duw yn aros yn ei lawn Rym, mae yn gyfan amhosibl allu rhoi ein Hymddiried a'n Hyder arno ef; yn lle nefsau etto mewn llawn siccrwydd Ffydd, yr ydym yn ffoi oddiw'rtho, fel ein Rhieni cýntaf, tan Deimlad dychrynlyd o'i Lid ac o'i Ddigosaint, ond gâdewch un waith i'n gael ei perfwadio ei fod yn Dduw, *Gariad, Grâs, Tofturi, ac Ewyllys da yng NGHRIST, y Pryd hyn, ac nid cyn hyn, rhown ein Hymddiried tan gyfgod ei Adenydd.* Ac am hynny, i dorri Grym ein

gelyiniaeth, a'n Rhagfarn, ac felly i annog ein Hymddi-
ried ynddo, y mae ef yn cymmeryd y poen mwy a ellyd
amgyffred i beri i'n goelio ei fod yn dwyn *Hofder calon* ac
Ewyllys da attom yng NGHRIST. Ac y mae yn swy en-
wedigol y tair Ffordd hon gan DDUW yn ei gymmeryd
i'n hargyhoeddi ni o'i *Ewyllys da tu ag at Ddyn ar y*
Ddaiar.

(1.) Cyhoeddiadau a Hyspysiadau prysur o'i Râs a'i
Drugaredd *Exod. 34. 6. 7.* Yno yr aeth Duw heibio o
flaen *Moses*, gan gyhoeddi ei Enw iddo: A pha beth yw?
"Jehofah, Jehosa, Duw trugarog, a grassawn hwyrfry-
dig ei ddig, ac aml ei drugaredd a gwirionedd, yr hwn
fy'n cadw Trugaredd i filoedd, gan faddeu Anwiredd, a
chamwedd, a Phechod, ac na chyfrifir yr anwir yn gifi-
awn;" neu fel y darllen rhai, *gan gyfiawnhau efe a gyfi-*
awnhâ, hynny yw, trwy gyfiawnhau 'r Pechadur oddi-
wrth Euogrwydd, â gras maddeuol, efe a gyfiawnhâ ei
hun oddiwrth Anghyfiawnder; fe wna yn eglur, ei fod
yn gyfiawn, pan mae yn cyfiawnhau yr hwn fydd yn credu
yn JESU. Ymhoblle o'r ysgrythur y mae Trugaredd
faddeuol Duw yn cael ei gyhoeddi a'i gosod allan fel anno-
gaeth i bechaduriaid i ymddiried ynddo, *Sal 130. 7. Dis-*
gwylled Israel am yr ARGDWYDD; canys mae Trugaredd
gyda 'r ARGLWYDD, ac aml ymwared gydag ef.

(2.) Trwy *Lw difrifol*. Rhag i'n anghredu ei Air, y
mae ef yn anchwanegu ei *Lw*, i'n hargyhoeddi ni nad
oes ganddo ddim *Ewyllys draw* ond *gwir Ewyllys da* i'n
Jechydwrïaeth a'n hapysrwydd, trwy'r Ffordd newydd a
a bywiol. *Esec. 35. 7. 11.* "Fel mae byw fi, medd yr
ARGLWYDD nid ym hoffaf yn Marwolaeth yr anuwiol ond
troi o'r Annuwiol oddiwrth eich ffyrdd drygionus; canys
TY Israel paham y byddwchfeirw?" *Llw rhwng Dynion*
fydd cr ficerwydd o Wirionedd dadleugar, ac yn derfyn iddynt
ar bob ymryson, medd yr Apostol *Heb. 6. 16.* Wel Feist-
raid, a gaiff *Lw Dyn* gymmaint parch a dibenu dadleuon
rhwng Dynion? pa faint mwy y mae *Llw y Duw marw*
i'w berchu, pan y mae ef yn gwislo ei unig Fywyd arno,
nad yw yn ewyllysio fod Neb yn golledig, ond ei fod ef
yn dwyn gwir Ewyllys da i'n Jechydwrïaeth trwy GRIST?
A fydd hyn yn ddadl mwyach gyda ni? Ammeu neu
ddrwg-dybied yr hyn y mae ef yn ai *ddweid*, yw ei wneu
thu

thur ef yn *gelwyddog*; ac ammeu ac anghredu yr hyn y mae ef yn ei *dyngu*, yw gosod ar Dduw 'r gwirionedd *Annudoniaeth*: a gochelwch edrych arno fel peth canolog, pa un a wneloch a chredu Ewyllys da, Trugareed, a grâs Duw sydd yma yn cael ei hyspysu neu beidio; canys rhaid yw ei fod yn Beth o Bwys mawr jawn, ym-mha un y mae Duw yn gosod i mewn y difrifoldeb o Lw; a thybied amgen yw, rhoi Duw tragywyddol yn euog o halogi ei enw ei hun, yr hyn Beth nas gall ddioddef mewn eraill heb yr Anfodlonrwydd mwyaf.

(3.) Megis pe buasai ei air a'i Lw yn annigonol i'n hargy hoeddi o'i Râs, a'i gariad, a'i ewyllys da tu ag attom, fe roddodd yr *Amlygiadan mwyaf Gwaithgar a chyffrous* o honynt ag oedd bosibl i Dduw i roddi; a hynny yw, "trwy roddi ei hun ym Mherfon ei Fâb tragywyddol i wisgo gnawd, neu ymddangos yn ein Natur ni; ie i gael ei wneuthur fel ninnau ymhob peth onid pechod yn unig." O mor fawr yw y dirgelwch hwn o Dduwioldeb, Duw a ymddangosodd yn y cnawd! yn ddi ddadl, mawr an chwiliadwy yw dirgelwch y Cariad, a'r Ewyllys da, ag sydd yn disgleirio gyda chanol-ddydd Lewirch yn Nuw yn y Cnawd, Pe buasai Dduw heb fod yn ein caru, ac heb ddwyn y fath ddymyniad gwirioneddol at ein Happy-frwydda'n Jechydwriaeth; ni fuasai fyth yn gweneid y fath Nefiâd attom, a thrigo yn ein Natur ni pan aeth heibio i Natur Angylion? Ie, nid oedd fodlon i fod yn unig yn *un â* ni mewn *Natur*; ond fe aeth ymhellach i fod yn *un â* ni mewn *Cyfraith*; fe roddodd ei Law wrth ein "Rhwy-mau Dyled, ac a ddaeth yn bechod drosom, fel y baem ni yn gyfiawnder Duw ynddo" ef; fe a ddaeth yn felldith drosom fel y cae'm ni etifeddu 'r fendith. Golwg ar y ddyfais yma o gariad at Ddyn, yn ymddangos yn Nghnawdoliaeth Mâb Duw, a wnaeth i'r Angylion ar ei enedig-aeth i dorri allan yn yr Hymn nefolaidd honno, "gogoniant i Dduw yn y goruchaf, ar y Ddaiar tangneddyf, i ddy-nion Ewyllys da." *Luc. 2. 14.*

Y nawr, y Cariad a'r Ewyllys da hyn o eiddo Duw tu ag at Ddyn, yng Nghnawdoliaeth ei Fâb Tragywyddol, sydd yn cael ei gyhoeddi yn Natguddiad yr Efengyl, fel yr annogaeth fwya ellid feddwl i Bechaduriaid euog a gwrthryfelgar, i ofod heibio eu Gelyniaeth a'u Rhagfarn yn erbbyn Duw, ac felly i roi eu Hyder a'u Hymddyried ynddo

ynddo ; megis y gwelir yn eglur, fel Peledr yr Haul, oddi wrth y Eestyn mawr hwnnw, *Joan.* 3. 16. “ Felly y carodd Duw y Byd, fel y rhoddodd ei unig-anedig Fâb.” Pam, pa beth oedd ei Ddiben ef yn yr holl ewyllys da hyn? “ Fel na cholled pwy bynna a gredai yuddo ef ond cassael o hono Fywyd tragwyddol.” Ac o ran Rhagoriaeth y Cariad hwn, y dyd Meibion Dy nion eu Hymddiried tan Gyfgod ei Adenydd, Y nawr, yr ydwyf yn dweyd, Ffydd yn nessâu at Dduw fydd yn cymmeryd Golwg o'r Drugaredd a'r Cariad yma o Dduw yng NGHRIST, ac ar y sylfaen hon fydd yn codi ei hun rai Prydiau cuwch ag i *nessâu mewn llawn Siccrwydd o Dderbyniad.* Canys yn wastad fe ddylyd cosio, fod Ffydd tan Arweiniad yr Ysryd yn cymmeryd i fynu y Cariad, a'r Drugaredd ddatguddiedig hyn o eiddo Duw at Bechaduriaid gyda *Chymmwyfiad neullduol* o hono at yr Enaid ei hun, fel y dywedpwyd o'r blaen; a pha beth ddychon fod yn fwy annogaethol nag yw Ymddyried heb Amheua o dderbyniad? O, gan hyany disgwylid Israel am yr ARGLWYDD o herwydd mae Trugaredd gyda'r ARGLWYDD. O na rowch Le i Ddrwg dybiau am Dduw 'r Cariad, megis pe bae yn anfoddhâu neu yn anfodloni wrthych am eich Ymddiried yn ei Drugaredd; canys yr ARGLWYDD fydd yn cymmeryd Hyfrydwch yn y rhai a'i hofnant ac a ob-eithiant yn ei Drugaredd ef.

Yn Ail, Ffydd fydd yn *sylfaenu* ei Siccrwydd ar *anfeidrol allu* y Duw *fy'n addo.* Pan unwaith mae hi wedi ei pherswadio o'i Gariad, a'i Drugaredd, a'i 'Wyllys da yng NGHRIST, mae hi yn myned rhagddi i sicrhau ei Throed ar dragywyddol *Allu*, fel yn gwbl abal i gyflaunu yr hyn addawodd, gan ddywedyd, mi wn y gelli wneuthur pob Peth, ac nad oes dim yn amhosibl i ti. Yn wir, anfeidrol Allu wedi ei arfogi â Llid a Digofaint, yw Dychryn Pechadur euog; ond anfeidrol Allu, wedi ei gynhyrfu gan anfeiddrol Gariad, yn cyhoeddi, *nid oes Llidiawgrwydd yn ef*, trwy y Bridwerth a gefais, fydd *Sail* ardderchog o Ymddiried ag allai eonhâu Pechadur euog i gymmeryd Gasaél ar e'i Nerth ef, fel y gallo wneuthur Heddwch ag ef. Oddi yma y mae, fod gallu Duw yng NGHRIST yn fynych yn yr Ysgrythyrau yn cael ei ofod allan fel Sail o'n Hymddyried, *Eafu.* 26. “ Ymddiriedwch yn yr ARGLWYDD byth, canys yn yr ARGLWYDD

y mae Caderndid tragywyddol." Ffydd *Abraham* a filfaenodd ei hun ar y Graig hon o Allu Duw yn yr Esampl ddywedpwyd. *Rhuf. 4.* Pan credodd yr Addewid heb Ammeu; wedi ei berfwadio yn gyntaf o Ewyllys da Duw tu ag atto, trwy roddi iddo addewid o'r Messiah i ddyfod allan o'i Lwynau, *ymha un bendytbid holl Dylwythau'r ddaiar*; yn nessâ y mae ef yn dal Llygad ei "Ffydd ar Allu'r Duw yma oedd yn addo, ac wedi hollol goelio ei fod yn gwbl abal i gyflawnu yr hyn a addawodd iddo." Felly *Math. 9. 27.* Yr ydym yn darllain am ddau *Ddynion ddeillion* a ganlynodd CRIST, gan waeddi ar ei ôl, *ti Fâb Dafydd trugarha wrthym*: Hwy a gredasant yn gyntaf mae CRIST oedd y *Messia* wedi ei addo, *Mâb Dafydd*; ac yn hyn y gwelsant Drugaredd ac Ewyllys da i Ddynion ar y Ddaear, efe oedd Hâd y Wraig, ag oedd i Sigo Shol y Sarph: Wel, y mae CRIST yn eu harwain ymlaen yn nessâf i gymmeryd Golwg o Allu Duw ynddo ef, fel Sail ymhellach o Hyder, ac Ymddiried, *Gwere. 28.* Jesu a ddywedodd wrthynt, "a ydych yn credu fy mod llyn abl i wneuthur hyn i chwi?" Maent yn ateb *Gwers 29.* Ydym, ARGLWYDD, ac ar hynny CRIST a ddywedodd wrthynt, *Bydded i chwi ar ôl eich Ffydd.* Fel hyn, meddaf, Ffydd yn sylfaenu eu Hyder, a'u Hymddiried, neu eu Siecrwydd, yn eu gwaith yn nessâu at Duw trwy 'r Ffordd newydd a bywiol, ar Allu y Duw sy'n addo. O Feistrad, nid oes y fath bellder rhwng Duw yn *dweyd*, a Duw yn *addo*, ag fydd rhwng Dynion; o ran mae ei *ddweyd* ef yw *gwneuthur*. *Sal. 22. 9.* "Canys efe a ddywedodd ac felly y bu, efe a Orch'mynodd a hynny a safodd.

Mae Hollalluogrwydd yng Ngair ei Orchymmyn, ac yng Ngair ei Addewid, am hynny y gelwyr ef *Gair ei Nerth. Heb. 1. 3.* A thrwy y Gair galluog hwn y mae ef yn cynnaeli fynu yr Adeliad mawr o Nêf a Daiar, fel nad ydynt yn dychwelyd i'w diddim cyntaf: Ac a all ein Ffydd ni ddim anturio tefyll ar y Gwaelod hynny, ar ba un y mae Nêf a Daear yn Sefyll? Nid oes arnom Ofn y bydd y Corph pwyfig hwn o ddaear ag sy'n hongian yn yr Awyr deneu, i lithro o tan ein Traed gan ei Bwys ei hun; Pam? O ran ein bod yn credu fod Gair o Nerth Duw wedi ei Sefydlu yn ei Lêaddas nad ysgogir ef fyth.

Pa ham nas gorphwysem gyda 'r un Hyder Siccr am bethau tragywyddol ar Gyfammod ac Addewid Duw, gan ystyried fod yr un Nerth o eiddo Duw, yng Ngair yr Addewid, ag oedd yn y Gair hwnnw fydd yn dal i fynu y Byd? Ie, mae Dull y Byd hwn yn myn'd heibio, ond Gair yr ARGLWYDD. Gair ei Râs, ei Addewid, Sail Ffydd a Hyder fydd yn parhau fyth. Ystyriaeth yw hon a fymmyd ymaith ar unwaith y Digalondid mwya mae Ffydd yn myned tano, Beth fydd yn gwanhâu ein Ffydd ac yn ei chadw rhag llawn Siccrwydd o Gyflawniad yr Addewid, ond un o'r ddau beth hyn? Naill ag yr ydym yn edrych ar Gyflawniad yr addewid fel *amdd*, neu *ansiccr*.

'Nawr Ffydd wrth olygu Duw wedi ym gymmodi vng NGHRIST yn addo all yn Esmwyth neidio tros ben y ddau, a chafglu bod Cyflawniad o'r Addewid yn *Esmwyth* ac yn *Siccr*. 1. Mae yn *Siccr*, o ran ei fod yn pwyso ar Ewyllys Duw anghyfnewidiol, yr Addewid yw y Cyhoeddiad o'r Bwriad ar Ewyllys da o Râs fydd yn Nuw; yr oedd yn fodlon i addo o ran fe a'i gwnaeth yn weithredol, feaeth y Gair yn waithredol allan o'i Enau, ac y mae yn fodlon i'w gyflawnu o ran mae Duw *gwirionedd* yw ef, bob amfer yn *Ie* ac yn *Amen*. 2. Ffydd yn edrych a'r allu Duw fydd yn gweled y Cyflawnu yn *esmwyth* Pa beth fydd yn fwy esmwyth na *dwedyd gair*? Ac etto un gair o Enau Duw all gyflawnu 'r holl addewidion heb boen, Traul, Blinder, na Pherigl. Gellir cyffelybu 'r *Cyfamao* Grâs i Bren, yr *Addewidion* i ganghennau 'r Pren yn llawn o bob rhyw Ffrwythau gwerthfawr: y nawr, y gair lleia yr Adnadliad lleia o Enau Duw a figla 'r Pren, ac a wna i'w holl Ffrwythau gympo i lawr, megis, i Fynwes y credadyn; ac o, (all y credadyn 'resymmu,) a fydd dim i'r hwn a garodd Fyd colledig felly, fel y rhoddodd ei unig anedig Fâb, ac a Ngharodd I ac a roddod ei hun *trosefi*, a fydd dim iddo fe ddihidlio gair, neu Adnadliad ei Enau *arnafi*? Crêd nid oes ond *gair* rhyngot a *Siccr drugareddau Dafydd*: ie, y mae 'r gair wedi myned allan o'i Enau, yr wyf yn meddwl, gair y grâs, o'r Addewid, ac nid oes dim yn ôl ond i chwi ei gredu, ymddiried a hyderu ynddo, ac ar yr hwn a'i gwnaeth; ac ar eich gwaith yn gwneuthur felly, holl siccr Drugareddau 'r addewid sy'n eiddo i chwi y NGHRIST. Yr wyf yn meddwl nas gallwch am-

mau nad Duw yr hwn *nas gall fod yn gelwyddog addowedd*; nawr y mae cymmaint Rheswm i gredu bydd iddo *gyflawnu*, ag fydd i gredû ei fod wedi *rhoi ei addewid*; canys fel y manegwydd *uchod*, addo a chyflawnu, dweyd a gwneuthur ydynt oll yr un peth gydag ef. Yn wir, pan y bo Dynion yn addo, mae Achos i amheu 'r cyflawniad, o ran yn fynych fod Pethau yn d'od ar y Ffordd, ag fydd yn ei wneid yn amhossibl iddynt i wneuthur fel y dywedasant: ond nis gall y fath Beth ddigwydd iddo 'fe ag fydd yn perffaith ragweled yr holl ddigwyddiadau i ddyfod, ac fydd yn gorchymyn y pethau nid ydynt, fel pe baent. 'Nawr, yr wyf yn dwedyd, Ffydd fydd yn gweled hyn oll, a thrwy hynny yn derchafu ei hun i lawn Siccrwydd, yn y Rhan leia y mae yma sylfaen i lawn siccrwydd, yn y Ffydd, ac hebun sylfaen oll o amheu a bwhwman. Ac oni bae fod ein Ffydd wedi ei chadarnhau ag anwybodaeth ac anghrediniaeth, nis gallai hi lai na chredu ar y sylfaen hon, fel y gwnaeth Ffydd *Abraham*.

(3.) "Gwirionedd a Ffyddlondeb Duw yn NGHRIST, yn cael ei wstlo yn yr Addewid," fydd *Sail* arall ar ba un y mae Ffydd yn adeiladu, pan y mae hi yn agoshau mewn llawn Hyder. Ffyddlondeb yn Nuw, Ffydd mewn Dyn, ydynt *garennnydd*; a'r fath berthynas agos fydd rhwng y ddau hyn, ag nas gall ein Ffydd ymgynnal heb ffyddlondeb yn Nuw. Ac, ar y Llaw arall, Datguddiad o Ffyddlondeb Duw a fyddai afreidiol, oni bae fod rhai idd'iw gredu ef; fe fyddai 'r goleuni yn afreidiol, pe na byddai lygad i'w weled ef, a'r Llygad a fyddai yn ddi-defnydd pe byddai heb ddim goleuni. Datguddiad o ffyddlondeb dwyfol fydd mor ddilês i Anghredadyn, ag yw goleuni i Ddyn dâll; a'n Ffydd fyddai fel llygad heb Oleuni, pe na bae Ffyddlondeb yn Nuw. *Ie ffyddlondeb* yn Nuw fydd megis *Tad i ffydd* mewn Dyn. Ffydd fydd, ar y cyntaf, yn cael ei hennili a'i gweithredu yn yr Enaid trwy ryw olwg ar Ffyddlondeb dwyfol yng Ngair y Grâs, ac yn cael ei chynnal a'i chynnyddu trwy yr un Ffordd. O ba le y mae fod rhai yn credu, rhai nid ynt, er eu bod mwynhau'r gyffelyb Sicrhâd dadguddiedig o sylfaeni ffydd? Ye achos yw, fod ffyddlondeb Duw yn yr Addewid a'r Cyfammod yn cael ei ddatguddio trwy 'r yspryd i un, a'i, guddio rhag y llall, "Duw 'r Byd hwn yn dallu

dallu Llygaid y rhai di grêd." Ac o ba le y mae fod Credadyn un pryd yn *gryf yn y ffydd, yn rhoddi gogoniant i Dduw*; ac amser arall yn *bwbwman* trwy Anghredinaeth? Y Rhefwm yw hwn bod Ffyddlondeb Duw mor eglur iddo ar un Pryd, fel y mae yn ei weled fel *Mynydd o bres* tano, a Phryd arall ei oleuni fydd mor dywyll fel y mae yn dychmygu'r Addewid a ffyddlondeb yr hwn fydd addo i fod fel *corcenyfig* anabli i ddal i fynu ei Bwyfaen. Ond o Feistrad, beth all fod sylfaen Siccrwydd, i.e. Siccrwydd llawna mwya ffydd, os Nid Gwirionedd y Duw hynny fydd " a Ffyddlondeb yn wregis ei Lwynau a'i Arennau? Gadewch i'n ond edrych y *Tystiolaethbau* *uchel* o gadarnhâd trwy ba rai mae'r *Ffyddlondeb dwyfol* yn rhwymo ei hun wrth wneuthur ei *Addewid*, a gwelwch ai nid oes digon o *Sylfaen* i lawn Siccrwydd Ffydd. Nis gallai'r galon mwya drwg-dybus ac amheus yn y Byd, ddymuno rhagor o gadarnhâd oddi wrth y Person mwya twyllodrus ar y Ddaear, nag a ddarfu i Dduw'r Gwirionedd ei ganiatau i ni, at ein hannog i gredu.

(1.) Yna gadwch i'n ystyried, fod yr *Addewid noeth*, pe bae ddim rhagor, yn gyflawnder o gadarnhâd, yn enwedig pan ystyrio'r Addewid pwy ydyw ef; Duw, yr hwn na all ddwedyd Celwydd, fydd yn addo. Mae *Balaam* ddiras yn rhoi iddo'r Dyfiolaeth hon, "Nid Dyn yw efe i ddwedye Celwydd, na Mâb Dyn i edifarhau; a ddwedodd efe, ac nis gwna? A lefarodd efe ac nis daw i ben?" Ni anturiwn hyderu ar Air Dyn fel ni ein hunain; yn enwedig os bydd yn Ddyn o gywyrdeb ac conſtrwydd, yr hwn, y'm ni yn dybied na thor mo'i Air: Ac, a fydd gyda ni gymmaint o Hyder ac ymddiried i roi ar Ddyn all ddywedyd celwydd ac edifarhau, ac etto dim crêd a Hyder i roi ar yr hwn fydd yn *amhoſſibl* iddo fod yn *gelwyddog*? Mae cymmaint Barch gan Dduw i Air ei Addewid, fel y mae o fwy bris yn ei gyfrif ef na'r Nef a'r Ddaear, na'r holl greadigaeth weledig; "y Nefoedd a'r Ddaear a ânt heibio, ond un Jota o'i ciriau of nid ânt heibis ddim." Ie mi anturiaf ddwedyd ymhellach, fod ffyddlondeb dwyfol gymmaint wedi ei rwymo yn yr Addewid, fel y mae hyd yn oed ei hanfod ef yn negesleua ynddo: Dyn a all dorri ei Air, a pharhau i fod yn Ddyn fyth; ond ni allai Duw fod yn Dduw, pe ni byddai *Ffyddlon* a geirwir, o ran fod Ffyddlondeb yn hanfodol i'w

Natur a'i fod. Ynawr onid yw y gair hwnnw yn sylfaen ddigonol o ffydd, ac o lawn siccrwydd, am Gyflawniad pa un, y mae *Hanfod Duw* 'r gwirionedd yn ymrwymo? Ond nid hwn yw 'r cyfan; o herwydd

(2.) Nid yn unig fod *gair yr Addewid* wedi myn'd allan o'i Enau, ond ei fod wedi ei *Ysgrifenu i lawr a'i osod yn Rhol ei Lyfr*. Chwi wyddoch, *gair noeth* Dyn onest sydd dda, ond ei Air neu ei Addewid wedi *ysgrifonnu* a'i osod ar Goflyfr sydd well; pan y byddom yn gosod Rhwymau gwr ar Gof Lyfr Llys dynol, hynny sydd mewn Trefn i'n cadarnhau yn fwy, ac fel gallom yngynt gael taliad o'r fwm sydd yn gynnwysedig ynddi. Ynawr, Duw sydd wedi cydfynnio *rhol lawr ar Lyfr* air ei Addewid, i.e., y mae ef wedi ei osod yn weithredol yng Nghof-Lyfryscrythyrau'r gwirionedd; ac a ydyw hyn ddim Rhwymau uchel o Ffyddlondeb Duw? Fe allai eich bod yn meddwl pe cawfech *Leisiau, gweledigaethau, Datguddiaethau*, yn ddigyfrwng o'r Neffoedd, y gallafech gredu; Ond mi all af eich sicrhau yn enw Duw, fod y *Bibl*, Llyfr Duw, yr hwn sydd gennyh rhwng eich dwylo, yn llawer gwell, ac yn sail llawer mwy sylweddol o ffydd ac o Ymddiried, na dim o'r Natur hynny. Yr Apostol *Pedr* a ddywedd wrthym 2 *Ped.* 1. 17. Ei gymmeryd ei hun i Fynydd *Tabor*, ar Weddnewdiaid CRIST, ac yno iddo glywed Llais yndyfod allan oddiwrthy rhagorol Ogoniant, gan ddwedyd, *Hwn yw fy anrhyf Fab yn yr hwn i'm llwyr-fodlonwyd*. Yr oedd hyn yn Ragorfraint hynod ac yn Annogaeth enwedigol i gredu. Ond etto medd, ef, mae gennyh "dir siccrach o brophwydoliaeth yr hwn da y Gwnewch fod yn dal arns, &c." o Feistrad, myfyriwch ar hyn a phrifiwch a defnyddiawch eich Biblau.

(3.) Ffyddlondeb Duw sydd gymmaint yn cael ei rwymo yn yr Addewid, fel y mae ef yn *Weithred Seliedig*. Y Jehofah mawr ac anfeidrol, ym Mherfôn ei Fâb tragywyddol a *seliedd* yr Addewid i.e., fe seliodd ef a'i Waed *Dan.* 9. 27. fe ddwedir i ni am y *Messich*, y cadarnhau ef y Cyfammod â ilawerodd. A pha fodd y mae efe yn ei gadarnhau ef? Ond trwy ei angau. Am hynny gelwir Gwaed CRIST "yn Waed y cyfammod felly *Heb.* 9. 16. 17. Oblegid lle bo Testament, rhaid

yw digwyddo Marwolaeth y Testamentwr; canys wedi marw dynion mae Testament mewn grym, canys nid oes Nerth ynddo tra fyddo y Testamentwr yn fyw." Fel hyn, meddaf, mae'r Addewid wedi ei gadarnbau e'i *Selio yng Ngwaed yr Oen*, y Sêl fwy gwerthfawr a roddwyd wrth un Weithred yn y Byd. Ac mewn Arwydd a Thyfiolaeth o'i bcd wedi ei Selu yng Ngwaed y Cyfryngwr, Duw a roddodd ddwy Sêl weledig arall wrth Gyfammod ei Addewid, hynny yw *Bedydd a Swpper yr ARGLWYDD*, y rhai yw Seliâu Cyfiawnder y Ffydd; hynny yw, fel yr wyf yn ei gymmeryd, Seliâu o'r Cyfammod hwnnw ymha un y mae Duw yn addo Heddwch a phardwn, Grâs a Gogoniant, ar gyfrif Cyfiawnder cyfrifedig CRIST yn cael ei ymaflid ynddo trwy Ffydd. A pha bryd bynna y byddo'r Sacramentau hyn yn cael ei gweini i ni yn ôl Ordinhâd Duw, mae gynnym Addewid a Thestament wedi ei Selio a'i gadarnhau yn ein Dwylo, i'n Ffyddi ymborthi a gwledda arno.

(4.) Ffyddlondeb Duw fydd wedi ymrwymo mor belled yn yr Addewid fel y mae ei *Lw* ef wedi cael ei ddodi i mewn, *Heb. 6. 13,—18*. Yr ydym yn darllain yno am "ddau Beth ddianwadal, yn y rhai yr oedd yn amhosibl i Duw fod yn gelwyddog." Ei Air ef fydd yn ddianwadal, canys y mae ef bob amser yn *Ie*. Ond fel y cae'm ni Gyffur cryf trwy gael sylfaen grêf i'n Ffydd a'n Hyder, y mae ef yn chwanegu ei *Lw* dianwadal: Mae ef nid yn unig yn *dweyd*, ond yn *tyngu*. 'Nawr, daliwch fulw pa fodd y mae'r Apostol yn dywedyd am "Lw, Gwers. 13. Oblegid na allai dyngu i Neb oedd fwy ef a dyngodd iddo ei hun," megis pe buasai yn dweyd, pe gallasai Duw fyn'd yn uwch mewn Llw, fe aethai. Ffwf Llw Duw fydd briodol iddo ei hun, *Fel mai byw fi*; y mae ef yn tyngu trwy ei *Fywyd*, mae yn tyngu trwy ei *Sanctiddrwydd*, mae'n tyngu trwy ei *Hanfod* a'i *Dduwdod*. Mor wir a *fy mod i yn Duw*, mi a'th fendithiaf medd yr ARGLWYDD wrth *Abraham*, *Gwers. 14*. Ond medd Enaid tlawd, pa beth yw hynny i mi? Pwy Hawl neu Berthynas fydd gennyfi yn Llw Duw i *Abraham*? O, oes, medd yr Apostol, mae hyn yn perthyn, i mi a chwithau, "Y rhai a ffoesom i gymmeryd gafael ar y Gobaith ofodwyd o'n blaen."

Gwers. 18. Megis pe dywedasai, mae hyn yn perthyn, i bob Enaid tlawd, ag fydd yn chwennych Jechydwr-iaeth "yn y ffordd newydd a bywiol a gysfegrwyd i mi." Fe all ddweyd, ac fe ddylai ddweyd ynddo ei hun, mor wir ag i Dduw ddweyd a thyngu wrth *Abraham* mor wired a hynny i Dduw ddweyd a thyngu y cawn i fy achub trwy ffoi am Noddfa i GRIST, yr hwn yw ein Gobaith; megis pe buasai'r ARGLWYDD yn dweyd, O Bechadur, golodaf fy Mâb fy hun o'th flaen yn yr Efenigyl, fel dy unig Noddfa, a'th Gysfegr; yr wyf yn ei ofod ef allan megis Jawn trwy Ffydd yn ei Waed; offowch atto am eich Bywyd, "trowch i'r Amddiffynfa, chwi Garcharorion gobeithiol;" Canys, mor wir a fy mod I yn Dduw, y cewch eich hachub ynddo ef; "Israel a achubir yn yr ARGLWYDD â Ggwaredigaeth dragywyddol.

O'r fâth Beth mawr yw hyn! *Lle Duw*: beth fyth a gredwn, neu pwy a gredwn, os na chredwn Duw'r Gwirionedd yn tyngu trwy ei Fywyd? Na ddywedwch nad yw ei Lw ef yn perthyn i chwi; canys fel trwy gredu yr ydych yn gosod eich Sêl ei fod yn eirwir yn yr hyn y mae ef yn ei ddweyd ac yn ei dyngu, felly trwy eich Anghrediniaeth yr ydych yn ei alw ef yn gelwyddog, ac, ar yr Achos, yn ei alw ef yn Anudonwr, fel y crybwyllwyd eisiws. Ac am danoch chwi, y rhai a ffoesoch yn weithredol trwy Ffydd at ei Fâb ef, chwi fyddwch mor siccr o Fendith Duw tros Dragywyddoldeb y bu *Abraham* e rioed, pan glywodd Dduw yn tyngu wrtho, "Yn siccr gan fendithio mi a'th fendithiaf, a chan amlhâu mi a'th amlhâf di.

(5.) Ffyddlondeb Duw fydd ymhellach etto yn cael ei rwymo i Gredinwyr yn yr Addewid, trwy rod-di gwyfl ac *Ernes* o'r llawn Gyflawnjad; a'r gwyfl y mae ef yn ei rod-di fydd fwy ei werth na'r Nêf a'r Ddaear. O, meddwch, beth yw hynny? Yr wyf yn ateb, Ysryd Sanctaidd yr Addewid, yr *bwn yw Ernes* ein *Hetifeddiaeth*, *Ephes. 13. 14.* Os teimlaist erioed Ysryd Sanctaidd yr Addewid yn anadlu arnat, trwy ei Ddylanwadau a'i Weithrediadau jachusol, mae gen-nyt *Ernes* yr Etifeddiaeth, a Gwyfl y bydd yr holl Addewidion i gael eu cyflawnu yn gwbl yn amser Duw. Chwi wyddoch os rhydd Dyn Wyfl, y mae

yn Gadarnhâd am yr holl Gytundeb, ac os na fyddi'r Dyn gyflwanu, ei holl Guttundeb, y mae ef yn colli ei Wyfll; felly yma, fe fydd Duw mor gynted i fforffeitio ei Yspryd, a thorri ei Air. Aca yw hyn ddim yn Gadarnhâd hynodol i Gredadyn? A yw hyn ddim yn Rhwymedigaeth uchel o Ffyddlondeb Duw?

(6.) Ffyddlondeb Duw fydd ymhellach yn cael ei gadarnhau yn yr Addewid, trwy *gydsyniol gyboeddiad y Tyfion* mwya hynod erioed a ddygodd Dyftiolaeth mewn un achos, gyda 'u gilydd yn Tyftiolaethu Gwirionedd yr Addewidd, a Gwirionedd yr hwn fydd yn addaw, 1 Joan. 4. 7. "Mae Tri yn tyftiolaethu yn y Nêf, y Tad, y Gair, a'r Yspryd glan, a'r Tri hyn un ydynt." Mae'r *Tad* tragywyddol yn tyftiolaethu, Gwirionedd yr Addewid gyda *fel hyn y dywed yr ARGLWYDD*. Mae'r *Mâb* yn ei dyftiolaethu, yr hwn yw'r hanfodol ar fylweddol Air; Canys efe yw'r *Gwirionedd* yr *Amen*, y *Tyft Ffyddlon a chywir*, ag sy'n llefaru mewn Cyfiawnder. Yr yspryd sanctaidd sy'n ei dyftiolaethu; "Canys, efe yw Yspryd y gwirionedd, ag fydd yn tywys i bob gwirionedd:" Efe yw Yspryd Sanctaidd yr Addewid, nid yn unig o ran ei fod efe ei hun wedi cael ei addaw, ond o ran ei fod ef yn Tyftiolaethu am Wirionedd yr Addewid, a Ffyddlondeb yr hwn sy'n addaw; a thrwy ei Nerth a'i Rinwedd, fydd yn selu ac yn argraphu y rhain ar yr Eraid, trwy ba beth y mae ef yn gweithio Ffydd neu gredu: Y nawr y Tri Thyfion yma ydynt Un, nid yn unig mewn fylwedd, ond un mewn Tyftiolaeth: A pha beth yw Tyftiolath y Drindod? Hyn yw, Gwers. 7. *I Duw rodd: i ni* (hynny yw caniattau yng Ngyfammod ei Râs a'i Addewid) *Bywyd tragywyddol*. Aphan y byddo'r Dyftiolaeth hon o eiddo'r Drindod heb gael ei chredu, yr ydym yn gwneuthur Duw yn gelwyddog. Oddiwrth y cwbl, chwi welwch pa Rwymedigaethau uchel a dwfn mae'r ffyddlon dwyfol wedi myned tano, tu ag at gyflwynu ei Addewid: O yna, "Nesfawn â Chalon gywyr, mewn llawn Hyder ffydd, o ran mae ffyddlon yw yr hwn addawodd" dderbyniad yn yr Annwylid. Ond'nawr, ar ôl y cwbl a lefarwyd, rhai fydd barod i wrthadlu, gwiryw, Ewyllys da, Gallu, a Gwirionedd yr hwn fydd yn addaw, ydynt Annogaethau rhagorol i'r rhei ni fydd

fydd â *Hawl* ganthynt yn yr addeiwdd, i agoshau at Dduw mewn *llawn byder ffydd*: ond hynny yw fy Nghyfyngder i a'm Hanhawldra, yr wyf yn amheu ac yn ofni rhag nad oes gennyf *Hawl* na *Thitl* i'r Addewid o *Roefaw* i'r *Cysiegr* trwy *Waed Jesu*, trwy 'r ffordd newydd a bywiol honno. Atteb i hyn fydd yn fy arwain at y 4dd. Silfaen (gan ei gymmeryd mewn cydseiniad â rhai o'r blaen) ar ba un y gall Fydd adeiladu ei siccrwydd, yn ei Gwaith yn agoshau at Dduw trwy 'r ffordd newydd a bywiol, a hynny yw yr "ysgrifen gyfarwyddiad fyddar gefn yr Addewid" o *Roefaw* trwy *Grist*. At bwy, meddwch chwi y mae'r Addewid wedi ei gyfarwyddo? Rwyf yn atteb, mae ef yn cael ei gyfarwyddo at bob Dyn, at ba rai y mae hyfryd Swn yn yr Efengyl dragywyddol hon yn cyrhaedd, *Joan. 3. 16.* Yno gwelwch, fod yr Addewid o Dderbyniad, ac o fywyd tragywyddol trwy *Grist*, yn estyn ei Freichiau at Fyd colledig; "Pwy bynna a gredo ynddo ef ni chollir, ond caiffael o hono fywyd tragywyddol." Felly yma, pwy bynna a nessao i'r *Cysiegr* trwy *Waed Jesu*, ar hyd ffordd newydd a bywiol trwy gyfryngdod yr *Archoffeiriad mawr*, a gaiff Râs a Thrugaredd yn gymmorth gyfamserol. Y cyfammod grâs, a'r Addewidion o hono, fydd felly wedi eu gosod gan Ddoethineb anfeidrol, yng Nghoruchwyliaeth allanol yr Efengyl, fel y maent yn edrych ar bob gwrywa benyw, ac megis pe baent yn eu gwahodd i gredu a'u hannog hwynt i fyned i mewn i'r *Cysiegr*. Yr hwn fydd yn eistedd ar Orfedd Grâs fydd yn galw pob un o fewn ei Glywedigaeth, i ymosyn Grâs a Thrugardd, gan sicrhau yfawlfydd yn dyfod, pwy bynna y ffont, *nas hwrw efe hwynt allau ddim.* A ni, *Cenbadon* a *Gweinidogion* y *Brenin mawr* fydd a'i Enw yr *ARGLWYDD*, *trugarog a gras-lawn* fydd gennym Awdurdod a chomisiwn i gyhoeddi, mae i chwi *Dynion*, ac i *Blant Dynion* mai *Gair* y *fechydwr*iaeth hon wedi ei ddanfôn; yr addewid fydd wedi ei danfon attoch chwi, fel Sylfaen ffydd, ie, i chwi ac i'ch Hâd, "ac i bawb ymhell cynnifer ag a alwo yr *ARGLWYDD* ein Duw ni atto." Nid oes yma ddim o'r *fe allai* leiaf, ond y mae'r Alwad neu'r gorchymmyn o gredu i bob un, pe amgen nis gallai ei Hanghredinieth fod yn bechod. 'Nawr, yr Addewid, yn ei Ysgrifen gefn a'i gyfarwyddiad, fydd

raid fod mor helaeth a'r Gorchymmyn; y rhai hyn fydd wedi eu clymmu yn anwahanol yn yr oruchwyliaeth allanol, a chymhwysiad tu fewnol yr Yspryd hefyd, fel pwy bynna yr ydys yn ei orchymyn i gredu, *fydd â Hawl i'r Addewid fel sylfaen ddigyfrwng o'i Ffydd*; a phwy bynna a gredo yn weithredol, ac a adeilado ar y sylfaen hon, fydd ag *Addewid* ganddo mewn Meddiant. Cymmerwch ymaith yr *Addewid* oddiwrth y gorchymmyn i gredu, chwi wahanwch yr hyn a gyfylltodd Duw ynghyd, ac, mewn Effaith, yr ydych yn rhoi Dynion i adeiladu heb Sylfaen. Gwir yw, CRIST yw gwrthrych Ffydd; ond mor wir yw, nas gall ef fod yn Wrthrych Ffydd i ni, "ond fel y mae ef yn cael ei ddwyn yn agos attom yng Ngair y Ffydd a'r Addewid," *Rhuf.* 10. 8. Ac am hynny, gan fod yr Addewid i mi a chwithau, a phob un sy'n clywed yr Efengyl hon, mi all af gyda'r Apostol yn eon ddweyd *Heb.* 4. 1. Ofnwn, gan fod Addewid wedi ei adael i ni i fyned i mewn i'w Orphwysfa ef, rhag bod Neb o honoch yn debig i fod yn ôl. Oddiwrth ba Destyn eglur yw, fod addewid o Orphwysfa dragwyddol, yn, a thrwy GRIST, *wedi ei adael, i.e., i rhei'ni, y rhai all, fel yr Israeliad, fod yn ôl o honi trwy Angherediniaeth*: A pha fodd y mae hi wedi ei gadael i ni, ond i'w chymhwyso trwy Ffydd? CRIST ein Brawd hynaf adawodd ei Destament wedi ei gadarnhau yn ein Dwylo ni, yw Ddefnyddio a'i arferyd mewn Ffordd o gredu mewn Trefn i'n gael Hawl i, ac mewn Amser cyfaddas i gael llawn Berchnogaeth o'r Orphwysfa, yr hon yw Pwrcas ei Angau a'i Waed. O, gan hynny ofnwn, rhag, pan y mae Addewid wedi ei gadael i ni, bod Neb o honom yn debig i fod yn ôl o'r etifeddiaeth: o ran nas gall yr Addewid fod fyth yn eiddo ni mewn Perchnogaeth, er ei fod wedi ei adael i ni oni chredwn; fel y mae yn eglur oddiwrth y Geiriau fydd nessa yn canlyn, Gwêrs yr 2. lle dwedir am yr Juddewon anghrediniol, y gair a bregethwyd (hynny yw yr Addewid o fyned i mewn i'w Orphwysfa ef, fel y mae yn eglur oddiwrth y cydsyniad) ni "fu fuddiol iddynt hwy, o ran nad oedd wedi ei gyd-dymmeru â ffydd yn y rhai a'i clywsant." Cyhoeddiad ac Addewid Brenhin o bardwn i Liaws o wrthryfelwyr, ni lefa i un o honynt ond y fawl a'i derbynio. Rhodd wedi ei

adael gan Ewyllys diwedda Cyfaill cyfoethog a golydog, i ryw Deulu, heb bennodi un rhyw Person neulltuol o'r Teulu, all fod yn fuddiol yn unig i'r Person hwnnw, neu 'r canghennau hynny o'r Teulu ag a fyddo yn cleimio Hawl i'r Rhodd, ar Destament ei gyfaill; ond i'r lleill y mae hi yn anfuddiol, o ran trwy Falchder, Anwybodaeth, neu Ddiogi, hwy a wrthodant eu Trugaredd eu hun. Neu gadêwch i Lythyr ddyfod wedi ei gyfarwyddo i mi, yn cynnwys Bane-Nôt o 50, 100 neu 1000, o Bynnau o Arian, neu, ragor os mynnwch; yr ysgrifen fydd ar gefn y Llythyr yn ei gyfarwyddo i mi fydd yn rhoi i mi Hawl i ddwyn y Bil i'r Banc, a gofyn taliad; ond os, trwy Falchder a hunan-dyb y credaf fy mod yn oludog ac wedi cynnyddu o dda, ni dderbyniaf y Llythyr na gofyn Taliad o'r fwm; yn yr Achos hyn, yr wyf yn dyfod yn fyrr o'm Rhagorfraint fy hun, ac y mae yn dyfod yn aflesiol i mi. Yr wyf yn addef fod ym mhob un o'r Cyffelibiaethau hyn Anghyffelybjaethau; yr unig Ddefnydd, wyf yn ei wneuthur o honynt yw, i ddangos pwy mor agos yw CRIST a'i Jechyd-wriaeth wedi eu dwyn attom yng Ngair y Ffydd, neu 'r Addewid, fel y gallom trwy hynny gael ein hannog i agoshâu trwy Waed JESU mewn llawn Siccrwydd ffydd, gan ei fod ef yn Ffyddlon ac wedi addaw Derbyniad yn y Ffordd newydd a bywiol. At y cwbl a ddywedwyd mi gâf yn unig chwanegu,

(5.) Annoged hyn ni i agoshau mewn llawn Siccrwydd Ffydd, nid oes un Rhwystr cyfraithlawn i luddias ein Nessâd a'n Llwyddiant, wrth fyned i mewn gydag Eondra i'r Cyffegr trwy Waed JESU. Pob *Attalfa* a *Rhwysr* ag oedd yn sefyll ar ein *Harcboffiriad* *marwr*, yr hwn *Sy ar Dy Dduw*. Yr holl *Rhwysrau* ag ellir bledio a'r *du Dduw* ydynt y *Gyfraith*, *Cyfiawnder*; a *Sancteidrwydd Duw*; a'r holl *Rhwysrau* a ellir bledio a'r *ein rhan* ni yw *Pechod*: 'Nawr, ni ddylai un o rhai'n i'n hattal ni i agoshau yn y Ffordd newydd a bywiol, mewn llawn Siccrwydd Ffydd. Am y *Ddeddf*, ni all hon fod yn Rhwystr cyfiawn i attal ein Dyfodfa; am mae y Fynydd honno y bo yr Enaid yn myned trwy GRIST, fel *Ffordd* at y Tâd, mae'r "Gyfraith yn cael ei diben, CRIST yw Diwedd y *Ddeddf* am gyfiawnder i bob un sy'n credu." Y nawr, a all y *Ddeddf*

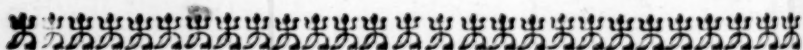
fod yn erbyn ei *Diben* ei hun, neu hynny ag fydd yn rhoi iddi ei *Dyled*? Oll y mae'r Ddeddf yn ei ofyn yw cyfiawnder perffaith a dibechod; rhowch iddi hynny, ac nid oes ganddi ddim i ofyn mwyach; y nawr hynny mae'r ddeddf yn ei gael, y Fynydd honno bo'r Pechadur yn credu, neu yn agoshâu trwy Waed JESU. "Yr hyn nas gallai'r Ddeddf ei gwneuthur am ei bod yn wan trwy'r Cnawd, Duw a ddanfonodd ei Fab ei hun yng Nghyffelybiaeth Cnawd pechadurus ac am Bechod a gondemniodd Bechod yn y cnawd, fel y cyflawnid cyfiawnder y Ddeddf ynom ni, y rhai ydym yn rhodio nid ar ol y cnawd, ond ar ol yr yspryd." *Rhuf.* 8. 3, 4.

Oddi wrth ba Le y mae yn eglur, fod pob Enaid ag fydd yn credu yng NGHRIST, yn y fynydd honno yn cael ei wisgo, trwy Gyfrifiad â Chyfiawnder Mâb Duw, trwy ba Ffordd "y mae'r Gyfraith yn cael ei derchafu a'i gwneuthur yn anrhydeddus." Ac am hynny, wrth nessâu trwy Waed JESU, yn llê cael y Ddeddf i'n herbyn, y mae'r Ddeddf o'n tu, ac o'n Hochor; y mae gennym berffaith Ddeddf Cyfiawnder i bledio drosom. Hefyd, am Gyfiawnder Duw, y mae hwn yn barod i'n gwahardd ni y rhai ydym Bechaduriaid euog, gymmaint ac i edrych tua'r Lle Sanctaidd, neu'r Lle y mae Anrhydedd Duw yn trigo: Ond nid all hwn fod yn un Rhwystr i'n Nefad trwy Waed JESU mewn llawn Hyder Ffydd. Pam? Yr hyn y mae Cyfiawnder yn ei ofyn, yw Taliad llawn am y Cam a wnawd i Anrhydedd ac Awdurdod Duw, trwy dorri a halogi Deddf gyfiawn a Sanctaidd, yr hon oedd goppi o burdeb a chywirdeb ei Natur: 'Nawr, pan byddo Pechadur yn agoshâu, neu yn myned i mewn i'r Cyssegr trwy Waed JESU, y mae yn rhoddi i Gyfiawnder yr hyn fydd ddiffyg arno hefyd, hynny yw, *Jawn* o anfeidrol Werth, "Y Jawn hynny a appwyntiodd Duw ac a osododd allan yn ei Efen-gyl i'w dderbyn trwy Ffydd." Y Dyn wrth gredu fydd, megis pe bae yn Presentio y Jawn hwn i Gyfiawnder am Bechod ei Enaid; a pha Bryd bynna gwelo Cyfiawnder y Jawn hwn o Waed JESU yn llaw Ffydd mae ef yn gollwng, ac yn rhyddhâu, 'r Enaid oddi wrth holl Ofynion Cyfraith, gan gyhoeddi "'nawr nad oes dim Damnedigaeth" i'r Dyn yna *Rhuf.* 8. 1. Na
roid

roid neb ddim o hyn allan yn ei erbyn, o herwydd mai
 “Duw fydd yn cyfiawnhau, pwy fydd yn damnio?
 CRIST yw'r hwn a fu farw, i.e., yr hwn a gyfodwyd
 hefyd, yr hwn hefyd fydd yn eiriol trosom ni.” Fel
 hyn Cyfiawnder yn lle rhoi Rhwystr ar ein Ffordd i'r
 Cyssgr, ddaeth yn gyfaill ac a agorodd Ddrws o Ddy-
 fodfa i ni; “canys cyfiawn yw Duw pan y mae yn
 cyfiawnhau y rhai fydd yu credu yn JESU.” Am Sanc-
 teiddrwydd Duw, fe dybygid ei fod yn sefyll fel *Attal-*
fa anorchfygol ar ein ffordd o fyned i mewn i'r Cys-
 segr o ran Aflendid, Halogrwydd, a Ffieidd-dra Pe-
 chod, yr hyn fydd yn ein gwneuthur ni yn atgas o
 flaen Sanct *Israel*: Ond, Gogoniant i Dduw yn yr
 Uchelder, y *Rhwysr* yma fydd wedi ei symmyd trwy
 Waed JESU; canys y Fynydd honno delo'r Pechadur
 tan gyfgod y Gwaed yma, ac yr agothâo at Dduw
 tan y Gorchgudd hwn, “y mae yn cael ei GALON
 trwy hynny wedi ei glanhau oddi wrth gydwybod
 ddrwg, a'i Gorph wedi ei olchi â Dwfr glân.” Yn
 yr un fynydd ag y bo Cyfiawnder yr *ail Adda* yn cael
 ei roddi i ni at Gyfiawnhâd, ei Yspryd fydd yn myned
 i mewn i ni at Sancteiddhâd, “gan ein hadnewyddu
 yn yr holl Ddyn ar ôl Delw Duw.” Ac nid yw Gwa-
 ed JESU yn unig yn cuddio Euogrwydd Pechod, yr
 hwn oedd yn ein gwneuthur yn ddarostyngedig i Dde-
 ddf a Chyfiawnder Duw; ond y mae e' yn cuddio
Halogrwydd Pechod, oddi wrth Olygon Sancteiddr-
 wydd dihalog; i.e., Sancteiddrwydd fydd gymmiant
 Cyfaill i Bechadur yn ei Waith yn agothâu trwy Waed
 JESU, fel y mae'r Briodoledd hyn o'r Natur ddwyfol
 yn cael ei gwtlo yn yr Addewid o dderbynniad a
 wnawd yng NGHRIST a'i Had, *Sal.* 89. 2. 25. Ar ba
 gyfrif caf gyngori pob Mâth o Gredinwyr yng Ngei-
 riau'r Salmydd. *Sal.* 30. 4. “Cenwch i'r ARGLW-
 YDD ei holl Saint ef, a chlodforwch wrth goffadwri-
 aeth ei Sancteiddrwydd ef.” Fel hyn, gan hynny yr
 wyf yn d'wedyd, pob Rhwystrau ac *Attalfau* ar Du
 Dduw ac allai luddias ein dyfodfa i'r Cyssgr fydd
 wedi eu fymmud trwy Waed JESU; “am hynny neff-
 awn a Chalon gywir mewn llawn Hyder Ffydd.”

Am y Rhwystrau ar ein Tu ni, gellir Llefaru am
 danynt yn fwy neullduol yn y Cymhw y siad. Mi gâf
 ddwedyd

ddwedyd yn bresennol yn unig, fod yr holl fwm o honyntyn cirhaedd i hyn, ein bod ni yn Bechaduriaid, mor resynnol, ddall, tlawd, a noeth ag allwn feddwl na fydd Duw fyth i'n derbyn, na rhoi Groesaw i ni: Ond ar unwaith i droi ymaith y Rhwystrhwn gadewch i ni ystyrjed fod y Ffordd newydd a bywiol-hon o Nessau i'r Cyssagr wedi ei gwneuthur yn unig i "Bechaduriaid; nid yw CRIST yn galw y rhai cyfiawn (sef diniwaid) ond Pechaduriaid" i fyned i mewn trwyddo fel Ffordd at y Tad: Os nid oeddech chwi yn Bechaduriaid, ond rhai Cyfiawn fel Adda cyn y Cwmp, ni fyddai raid i chwi fyned i mewn trwy Waed JESU. Ond gan fod y Ffordd a'r Drws i'r Cyssagr, wedi ei gwneyd a'i chymhwyso yn unig i'r Pechadur na fydded i'r Pechadur neccâu myned trwyddo i Bresennoldeb Duw; yn enwedig pan y mae yn ein galw ni, Bechaduriaid i nessau â Chalon gywir, mewn llawn Hyder Ffydd. Ffyddlon yw'r hwn a addawodd Dderbynniad yn yr Annwilyd.

TRAETHAWD y VI.

Yn cynnwys y Cymbwysiad o'r Athrawiaeth ragflaenol.

A Frhagof y nawr i glymmu i fynu yr Ymadroddion hyn mewn rhyw Gymhwysiaidau defnyddiol o honynt, yr hyn a gynnigaf i drefnu mor fyrred ag a allwyf, yn yr ychydig Ddefnyddiau canlynol.

Defnydd 1. Oddiwrth yr hyn a ddywedwyd, gallwn weled fod dirgelwch mewn credu, yr hwn nad yw'r byd yn ei ddeall, i.e, yr hyn ni's gwyr neb, "heb yr Yspryd hynny fydd o Dduw, trwy ba un y gwyddom y Pethau a rad ddodwyd i ni gan Dduw." Yr Apostol i *Tim. 3. 9.* fy'n dweyd am Ddirgelwch y Ffydd. Ac yn wir pob peth gylch o gylch iddi fydd Ddirgelwch; y Ffordd

y Ffordd o'i hennill, neu pa fodd y mae hi yn cael ei gweithio yn yr Enaid, trwy Allu yr Yspryd tragwyddol, fydd Ddirgelwch ; Pwy a wyr pa fodd y ffurfir yr Esgyrn yng Nghrôth y Feichiog ? Llauer llai Cymmwys ydym ni i roi Cyfrif o Ffordd a dull o weithrediad yr Yspryd wrth ein llunio a'n creu yng NGHRIST JESU trwy Ffydd. Oddi y ma y mae Geririau CRIST wrth *Nicodemus Joan 3. 8.* Mae 'r gwynt yn chwythu lle y mynno ; a thi a glywi ei fwn ef ond ni wyddost o ba le y mae yn dyfod, nag i ba le y mae yn myned, felly y mae pob un ar a enir o'r Yspryd." Pa fodd y mae Yspryd Duw yn diferu i'r Galon, Hâd anllygredig ei Air ei hun, ac yn ffrwythlonni yno, fel y troddo er nad yw ynddo ei hun ond Llythyren farw, i Egwyddor fywiol, a fo yn puro 'r galon, yn ffeiddio hunan, ac yn dwyn yr Enaid yn union-gyrch at GRIST am bob Peth ; fydd Ddirgelwch nas gallwn ei gynnwys na rhoi cyfrif am dano. Ac yna gwrthrych Ffydd fydd ddirgelwch mawr : Duw y gwrthrych olaf o honi, fydd Ddirgelwch arswydus ; pwy trwy chwilio a'i cafodd ef allan, naill a'i yn ei sylwedd, ei Weithrediadau neu Ddull ei Hanfod un dri a thri yn un ? CRIST, y gwrthrych mwy digyfrwng o Ffydd, fydd yn Ddirgelwch mawr Duw yn y Cnawd ; " diddadl mawr yw Dirgelwch Duwioldeb, Duw a yma angosodd yn y Cnawd cyfammod yr Efyngyl," trwy ba un yr ydym yn credu yng NGHRIST, fydd Ddirgelwch a guddiwyd oddi wrth Oesoedd a chenhedlaethau, ond y nawr a wnawd yn amlwg iddi 'w faint ef. Ac yn olaf, gweithrediadau Ffydd ar ei gwrthrychiau fydd Ddirgelwch mawr, y modd y gall y credadyn gwael ar y Ddaiar dderbyn CRIST yn y Nefoedd, ar Ddeheulaw Duw : y modd y mae ef ynei gymhwyso fel ei Jachawdwr ei hun, ei brophwyd, ei Offeiriad, a'i Frenin ei hun, ar yr Rhoddiad annherfynedig a wnair o hono yn y cyfammod newydd, lle nad yw 'r Dyn yn cael ei alw wrth ei Enw na'i gyfenw ; y modd y mae Ffydd yn gwneyd Defnydd o GRIST a'i gyflawnder, gyda 'r fath Rydd-did a Dyn a wnai Ddefnydd o'r Bwyd a'r Ddiad osodid o'i flaen ef ; ar ba gyfri y dywedir ei fod ef yn " bwyta cnawd ac yn yfed gwaed Mab Duw : " y modd y mae hi yn
gwilgo

gwifgo Cyfiawnder CRIST, ac yn ffrostio yn Ufuddod un arall megis pe buasai 'r Dyn wedi cyflawnu 'r gyfraith yn ei Berfon ei hun : y modd y mae hi yn tynnu allan gyflawnder y Duwdod fy'n preswyllo yn gorphorol yng NGHRIST, ac felly yn llanw 'r Enaid o gyflawnder Duw : y nodd y cymmer hi Air noeth a fo yn diferu o Enau Duw, ac a lawenhâ ynddo fel un a gafo yspail lawer : y modd y cymmer hi y gair hwn ac yr agotha hi atto ef yn y Ffordd newydd a bywiol mewn llawn hyder o Derbyniad ; y Pethau hyn ydynt “ ddirgeledigaeth au nas gall Cig a Gwaed aw datguddio ;” ac etto i bob gwir gredadyn y rhoddwyd yn llai neu fwy wybod y dirgeledigaethau hyn o'r Leyrnas.

Defnydd 2. Oddiwrth yr athrawiaeth hon y gallwn weled Rhagoroldeb y gras o Ffydd. Pan bo hi yn cymmeryd golwg “ ar Waed JESU, o'r Ffordd newydd a bywiol, ac o'r Archosfeiriad mawr ar Dy DUW, hi all agoshau i'r cyffegr mewn llawn Hyder Derbyniad ;” ac nid heb sail dda y mae Ffydd yn addo iddi ei hun Roefaw addiwrth yr ARGLWYDD yn ei Nessad atto trwy GRIST ; fe wnaeth Duw yr un, do lawer mwy o Roddiad i'r grâs o Ffydd nag a wnaeth “ Ahasuerus i Hester, Pen. 5. 3. Pâ beth a fynni di, a mi a'i rhoddaf iti, a pha beth yw dy ddyfysiad, ac fe wnair.” Cymmarwch hyn â “ Joan. 14. 13. 14. Pa beth bynna ofynoch yn fy Enw i hynny a wnâf, fel y gogonedder y Tad yn y Mab Os gofynwch ddim yn fy Enw i hynny a wnâf. Felly Marc. 11. 24. Pa beth bynna oll a geisioch wrth weddio credwch y derbyniwch ac fe fydd i chwi.” Fel y dododd *Ahasuerus* Anrhydedd neulltuol ar *Hester*, ac a'i parchodd uchlaw 'r holl Forwynion yn ei Deyrnas ; felly Duw, Brenin y Brenhinoedd, fydd yn argraffu Anrhydedd a Rhagoriaeth neulltuol ar y gras o ffydd, gan ei pherchu uchlaw 'r holl Rasusau eraill ; ar ba gyfrif y gall hi ddywedyd gyda “ Mair, Luc. 1. 48. Efe a edrychodd ar ostyngieiddrwydd ei Wafanaethyddes. Er fod Duw yn uchel, etto y mae ef yn edrych ar yr isfel.” Er mae efe yw “ yr uchel a'r derchafedig fydd yn cyfaneddu Tragwyddoldeb, etto y mae ef yn preswyllo gyda 'r goflyngedig :” Mae ef yn pleferu dewis, a derchafu ffôl, gwan, gwael, a dirmygedig bethau'r bydd hwn ; i.e. y mae ef yn dewis y Pethau nad ydynt, fel y diddymai

y Pethau sydd. Ffydd yw y gwacla, y tlotta, yr iſſa, a'r mwya anghenus o'r holl Rafusau eraill; o ran fod yr holl Rafusau eraill yn rhoi rhyw beth i Duw, lle mae Ffydd, fel perffaith Gardottyn, yn dyfod nid i roi un peth, ond i gael a derbyn y cwbl: Ac etto y mae Duw yn cymmeryd y Cardottyn hwn, a'i ofod ymhlith Tywyfogion, a'i gyffelybu i'r ymadrodd hwnnw, Sal. 113. 7. 8. Y fath Anrhydedd a Derchafiad y mae Duw yn ei ofod ar y grâs hwn fel er iddo ddwedyd, ni rof fy Ngogoniant i arall; etto cyn lleied Eiddigedd sydd ganddo ar y grâs o Ffydd, fel y mae ef, megis ei ofod ar yr orfedd gydag ef ei hun, gan gyfrif pethau iddo, ag sydd yn briodol yn unig iddo ei hun; y mae yn gosod Perlau ei goron ar ben ffydd. Jechydwriaeth Pechadur colledig sydd yn perthyn yn unig i Duw, efe yn unig "yw Duw Jechydwriaeth, i ba un y mae yn perthyn ddihangfau rhag Marwolaeth;" etto hyn sydd yn cael ei gyfrif i'r Grâs o Ffydd, dos mewn Heddwch, medd CRIST, dy ffydd a'th jachâodd. Cyfiawnhâd sydd yn perthyn i Duw yn unig, Duw sydd yn cyfiawnhau, medd yr Apostol, ac y mae'r un Apostol eilwaith yn cyfrif Cyfiawnhâd Pechadur i Ffydd, "Trwy Ffydd y cyfiawnheir Dyn heb Weithredoedd y Ddeddf." Duw yn unig yw ARGELWYDD y Bywyd, yr hwn sydd yn lladd ac yn bywhau, etto Bywyd sydd yn cael ei gyfrif i Ffydd, y Cyfiawn a sydd byw trwy ei Ffydd. Hollalluogrwydd sydd briodoledd neulltuol i Duw, efe yw'r Hollalluog; ac etto mae Hollalluogrwydd yn cael ei gyfrif i Ffydd, "pob peth sydd bosibl i'r hwn sy'n credu; pe bae gennym Ffydd fel gronyn o Hâd-Mwŷtard, ni allem ddwedyd wrth y Mynydd hwn neu arall, symmudir di ac fe fyddai." Os darllenwn ond yr 11. o'r Hebraïd ni gawn weled Pethau yn cael eu cyfri Ffydd, na's gallai ond Hollalluogrwydd ei hun ei gwneuthur, megis cau safnau Llewod, diffod Angherdd y Tân, cyfodi'r meirw o'r cyffelyb. 'Nawn, a ydych chi am wybod pa'm y mae Duw yn cyfrif gweithredoedd a chyflawniadau i Ffydd, ag sydd yn perthyn iddo ei hun yn unig? Y Rheswm eglur yw, o ran fod Ffydd y fath Râs iſſel, a gwael, hunan ymwadol, fel y mae union Duedd ei natur i gau allan Hunan, ie, i gau

allan ei hunan, i ymffrostio yn unig yn yr ARGLWYDD; ac i roddi iddo 'r gogoniant dyledus i'w Enw, gan ddwedyd, nid i ni nid i ni ond i'th Enw dy hun dod Ogoniant. A ydyw Ffydd yn ein hachub? Ydyw, mae hi; yna y mae hi yn troi gogoniant ein Jechydwriaeth yn ol ar yr Awdwr o honi gan ddwedyd, ein Duw ni yw Duw Jechydwriaeth. A ydyw y cyfiawn yn byw trwy Ffydd? Ydyw: yna y mae Ffydd yn taro i mewn dydag (nid Myfi) Gal. 2. 20. Byw wyf fi ac nid misf, ond CRIST fydd yn byw ynofi. A ydyw Ffydd yn cyfiawnhau? Ydyw mae: Ond yna, ei Jaith hi yw, diau yn yr ARGLWYDD y mae i mi gyfiawnder, ynddo yn unig i'm cyfiawnheir, ac ynddo fe yn unig yr ymffrostiaf. A wna Ffydd bob peth? Gwna, ond trwy bwyso ar Fraich yr Hollalluog mi wnâf bob peth trwy GRIST yn fy nerthu. Fel hyn, yr wyf yn dwedyd, nid yw ffydd yn rhyfygu cymmeryd dim iddi ei hun, ond yn rhoddi i'r ARGLWYDD y gogoniant dyledus i'w Enw. Ac mor wrefog yw Ffydd i dderchafu Duw yn unig, yn enwedig ei rudd Râs yng Nghyfiawnhâd a Jechydwriaeth Pechadur, fel er mae credu yw y Weithred uwcha, a mwya o ufudd-dod a all Neb i roi i'r Gyfraith foefol; etto er mwyn i ymffrost gael ei chau allan yn dragywydd, y mae hi yn caued ei hun allan o'r cyfrif ar rhês o Weithredoedd o ufudd-dod, *Rhuf.* 4. 6. "I'r hwn nid yw yn gweithio, ond yn credu yn yr hwn fydd yn cyfiawnhau yr anuwïol, ei Ffydd (a'i hystyried yn wrthrychol) a gyfrifir iddo yn Gyfiawnder." Rhagoriaeth neulltuol ffydd yw, ei bod yn darostwng ei gweithrediad ei hun, er mwyn i GRIST ei bendigedig Wrthrych ei gael ei dderchafu, all yn oll: Mae hi yn llawenhau yng NGHRIST JESU, ac yn gorfoleddu bob amser ynddo ef. Ac er, fel y dywedais, eu bod yn un o'r grafusau tlotta, issa, mwyn anghenus o'r holl Rasufau, etto y mae hi yn Râe ag fydd yn ym falchïo ei hun yn yr ARGLWYDD JESU, a thrwy ei Waed yn myned i mewn gydag Eondra i'r cyffegr.

Defnydd. 3dd, Os Ewyllys Duw yw, i ni agosnâu mewn llawn Siccrwydd ffydd; -oddi yma 'r wyf yn casglu, na all Anghrediniaeth, naill a'i yn teyrnasu yn y rhai drwg, neu ei weddill yn y Saint, lai na

na bob yn eitha gwrthnebol ac atgas iddo ef. 1. medd-
af, Anghrediniaeth, yn teyrnasu yn yr Anuwiol, fydd
yn gyfan wrthwyneb i Ewyllys Duw: y Dyn tan
Awdurdod Anghrediniaeth, yn Lle nessau mewn llawn
ficcrwydd Ffydd, fydd yn pellau oddiwrtho, trwy an-
ghrediniaeth a drwgdyb o'i Râs, ei allu a'i Wirionedd.
Fe ddywed *Solomon Diar.* 6. 34. cynddaredd yw eddi-
gedd Gwr. Os bydd i'n ond cadw a manegu Drwg
dyb neu Anghred am wirionedd Gwr digen yw i gyffroi
ei Lid a'i gynddeiriogrwydd i'n herbyn: Pam? pan
y bo'm yn manegu Drwg dyb am dano mewn Effaith
yr ydym yn ei alw ef yn gelwyddog. Ac os Dyn, yr
hwn fydd Wagedd, a Mâb Dyn yr hwn nad yw ond
celwydd, a'i cyfrif y fath Amarch fod ei Wirionedd a'i
'Wyllys da yn cael ei roi mewn dâdl, pa faint mwy
yw'r Ammarch fydd yn cael ei wneuthur iddo fe yr
hwn fydd yn amhosibl iddo fod yn gelwyddog? O Fei-
straid Anghrediniaeth sy'n cynnig y Dirmyg mwya
amlwg i Duw 'r gwirionedd, ag all fod yn bosibl i
greadur wneuthur. Duw, fel y clywsloch, i annog
ein Ffydd a'n Hyder ynddo ei hun, a roddodd bob
fertenrwydd agoedd bosibl riddo i roddi; i.e. ni allasai
y galon mwya drwgdybys yn y Byd i ofyn gwell Ser-
tenrwydd oddi wrth y Person mwya bradwrus ar y
Ddaear, nag a roddodd Duw yn ei Air; canys er fod
Gair noeth ei addewid yn ddigon i ofyn Ffydd oddi
wrth holl Ddynol-ryw, etto heb-law ei Air fe rodd ei
Scrifen; heb law 'Scrifen, fe roddodd ei *Lw sanctaidd*;
heb-law ei *Lw* fe roddodd *Feichiau*; heb-law *Meichiau*,
fe chwanegodd ei *Selau* parchedig, ac a gadarnhaodd
y cwbl trwy "unol dyfiolaeth y tri agsy'n tyfiolaethu
yn y Nef, y Tad y Gair, a'r Ysryd glan." Y nawr
ar ol yr holl Ddiogelwch hyn, cadw gwan grêd am
dano, megis pe bae heb fod yn ffyddlon i'w Addewid
o roesaw a derbyniad yn yr Anwylyd; beth arall yw
hyn ond ei wneuthur ef yn gelwyddog? "Ffyddlon-
deb a gwirionedd yw gwregis ei Lwynan a'i Arennau;"
ond Anghrediniaeth fydd yn gwneid ei gorau i'w dda-
drys o'i Wregis gan osod arno Fradwriaeth ac Anffy-
ddlondeb. Chwi a'i cyfrifech yn achwyniad o Natur
uchel jawn ac erchyll, i un Dyn osod arnoch *gabledyn*
erbyn Duw; ac etto mi fyddaf eon i ddywedyd, pob

Anghredadyn fydd yn *gablw* Duw; canys a all mwy Cabledl fod tan y Nêf na gwneuthur Duw yn gelwyddog? Mae yn wir diamheuol, myn Duw ei gael yn eirwir, a phob Dyn yn gelwyddog? Etto yr anghredadyn fydd yn gwneud ei orau iddi'w wneuthur ef yn gelwyddog; trwy wrthod rhoi Crêd i'w Air. Ac, ar ôl y cyfan, a yw yn rhyw ryfeddod fod Duw Sanctaidd ac eiddigus wedi llidio cymaint yn erbyn y Pechod.

o Anghrediniaeth a chyhoeddi, *yr hwn nad yw yn credu a ddamwysdeifsws*, a bod Digofaint Duw yn aros arno ef? Credwch hyn, Feistrad, os parhau y wnewch i gablu Duw trwy eich Anghrediniaeth yma, chwi gewch Amser i gablu ef yn Uffern gyda *Diaflaid* ac ysprydion damnedigaeth dros Oesoedd anherfynol *Drag'wyddoldeb Joan 8. 24.* "Os nas credwch mae myfi yw ef, chwi fyddwch meirw yn eich pechodau. *Joan 15. 22.* Oni buafau i mi lefaru wrthynt, ni buafai arnynt Bechod ond yr awr hon nid oes ganddynt Esgus am eu Pechod."

Yn 21. Nid yw yr Athrawiaeth hon yn unig yn condemnio yr Anghrediniaeth fydd yn *teyrnasu* yn y Rhan fwy o Wrandawyr yr Efengyl; ond hefyd *gwrddill Anghrediniaeth yn y credinwyr eu hunain.* Duw a wyr pa sawl anghrediniol Gredadyn fydd yn *ein mysg*; nid oes nemmawr o Gredinwyr nad yw yn euog o ddêg, os nid o ugain gweithred o anghrediniaeth am bob un o ffydd. O nas gallwn gwilyddio, i.e. credinwyr ei hunain i maes o'i Hangrediniaeth! Ni dd'wedaf yn unig ond bod eich anghrediniaeth chwi yn llawer mwy afresymol ac anesgusodol nag Anghrediniaeth rhai eraill: Pam? Ni roddodd Duw ddim i chwi yn unig *sylfaen* Ffydd megis y rhoddodd i eraill, ond fe roddodd y *Gras* o Ffydd, ac anghredu yn y fath achos a hyn, fydd Fai o'r Natur fwyadu ac arswydus.

Os Plentyn, yr hwn a flagurodd allan o Lwynau ei Dâd, a'r hwn yw Gwrthrych o'i Serchiadau anwylaf, fyddai i alw ei Dâd a'i hennillodd ef yn gelwyddog, oni roi hyn Glwyf mwy teimladwy i Galon y Tâd na phe buafai yn cael ei alw fel y gan neb Person arall; hyn yw'ch gwir Gyflwr chwi Gredinwyr; Duw a'ch cymmerodd chwi iddi'w Deulu a roddodd i chwi Enwau Meibion a Merched, ac fe dd'wedodd wrthyh mewn

Effaith

Effaith megis *Jer. 3. 4.* *Oni elwch chwi o hyn allan fy Nbad, oni neselech chwi attaf o hyn allan fel Tâd, ac fel eich Tâd yng Nghrist mewn llawn Hyder Ffydd?* Ac etto, ar ôl y cwbl, ei alw ef yn gelwyddog, trwy eich Anghrediniaeth, a dweyd bod ei Addewid ef yn methu byth, neu iddo anghosio bod yn drugarog; o, pa fath glwyf dwfn mae hyn, dybygwch, yn ei roi i Galon eich Tâd nefol! Annogaethau i ddigofaint oddiwrth Feibion a Merched, yn enwedig oddiwrth Anghrediniaeth, fydd yn cwrddid ag ef yn y Mân mwya tyner.

Chwiellwch ofyn yn suan, ym mha Le mae Anghrediniaeth Credinwyr yn datguddio ei hun? Yr wyf yn ateb, yn (1.) Mae yn datguddio ei hun yn ei waith yn dadleu ym *Mblaid Anghrediniaeth*, a hynny tan Gyfod tēg o *Ostyngeiddrwydd*. O, medd y Dyn, mae yn Beth rhy sawr i'm bath i anturio i mewn i'r cyffegr; fe fyddai yn *Rhufig* ynwys, i agoshau mewn llawn Hyder Ffydd, gan ofyn Hedd, Maddeuant, Grâs a Gogoniant; nis gallaf gwrrd â Rhôdd Duw, na chymmeryd Gafael ar ei Gyfammod; fy Mysedd fydd ry aflan i gwrrddid a'r fath Bethau Sanctaidd. Dyma yn wir Liw ac ymldangosiad tēg o *Ostyngeiddrwydd*, ond Feistrad, nid yw ddim ond y *Diafol* o Anghrediniaeth wedi ei wisgo i fynu ym Mantell *Samuel*; dadleu achos Anghrediniaeth yw, a gwrthod ufuddhau i Orchymmyn eglur Duw, tan Esgas nad ydych yn ddigon addas i gredu, bod arnoch Eisiau y *Cymbwysiad* hyn y llall ac arall; a pha beth yw hyn ond Sawr o'r hên *Adda*, ac archwaith o'r Cyfammod o Weithredoedd? Pa beth bynnag y ddychmygo Rheswm cnawdol, gwir Ffydd, er ei bod y Peth Eona, etto yw'r Peth mwya gostyngedig a hunan waghool yn y Byd; a pha fwyaf o eondra a Siccrwydd ffydd, bob amser mwya gostyngedig; a Rheswm o hyn fydd eglur, o ran fod Ffydd yn ei Gwaith yn negeseua â Duw yn diysturu gymmaint a thastu Golwg ar un Grâs neu Gynneddf yn yr Enaid ei hun, yn unig ond ar y Gwâgter Tlodi a Thrueni, &c. Ac adeiladu ei holl Hyder ar sylfaen tu allan iddo ei hun, sef *Cymbwysiad* ardderchog yr *Archoffeiriad mawr ar Dy Duw*. (2.) Anghrediniaeth Credinwyr fydd yn amlygu ei hun yn

y ffordd *Wan*, *Lesg*, *Ofnus* o gredu, megis pe bae i'r Tir fydd tan ein Traed, yn anabl o'n dala; yn gyffelyb jawn i Ddyn yn oerdded ar hyd Jâ gwan, yr hwn er ei fod yn anturio ei Bwys arno, etto y mae ef yn ofni bob myned, rhag i'r Jâ dorri o tano a'i ollwng i'r Gwaelod; fel hyn yn union y mae hi gydag amryw Gredinwyr, hwy a anturiant ar GRIST, ar ei Gyfiawnder, ac ar ffyddlondeb Duw fydd yn cael ei wyftlo yn yr Addewid, gyd â rhyw fath o Ofn dychrynlyd, megis pe baent yn cwmpo danynt, a'i gadael i golli dros byth; a pha beth yw hwn, oud Anghredinjaeth neu Wangrêd dirgel o ffyddlondeb Duw, neu o Gyfiawnder CRIST i ddal yr Enaid i fynu yn ei achosion tragywyddol. (3.) Anghredinjaeth Credinwyr fydd yn ymddangos yn eu Tueddiad at y ffordd o *fyw wrth Deimlad*: Teimlad, oni chaiff y Trysor yn ei Law ei hun, nid yw yn cyfrif Addewid Duw werth Ffyrlling; ond ffydd, fydd yn gorfoleddu yn yr Addewid fel ei *Lluniaeth*, hyd yn oed yn y pryd y bo Teimlad wedi myned allan.

Y Credadyn, fydd yn byw wrth Deimlad, ni chrêd yr Addewid, neu ni choelia Wirionedd yr hwn sy'n addo, oni bydd wedi ei gyflogi a'i wobrwyo â *Chyffuron* ac *Amlygiadau Teimladwy*, yn gyffelyb jawn i *Domas*, *Joan 20. 25.* oni *welaf yn ei Ddwylo ef ôl yr Hoelion, a gosod fy Mysedd yn ol yr Hoelion, a rhoi fy Nwylo yn ei Ystlys ni chredaf ddim.* Mae gydag amryw Gredinwyr megis gyda *Nafiadwyr* anghyfarwydd, hwy a anturiant i'r Dyfnder, os chwi a ymrwma i ddal eu Pennau hwynt i fynu, ac nid amgen; nid gwir nosio yw hyn, gwir nosio yw bod Dyn yn anturio Pwys ei Gorph i'r Dwr, a thrwy Rym y Dwr, a chwariad ei Ddwylo a'i Aelodau, i ddal ei hun i fynu heb fodd. Felly gwir gredu yw nid i Ddyn i ymddiried yn Nuw a'i Addewid, yn unig, pan y bo yn cael ei Ddal i fynu â chyfyron teimladwy; ond i Ddyn i orphwys, sefyll, a dal i fynu ei Enaid ar Addewid noeth Duw, ie, yn y Pryd y bo yr holl Atteigion hyn wediei cymmeryd ymaith: *gobai-thio yw yn enw yr ARGLWYDD ac ymddirjea ein bunain arno effel Duw i ni, pan bo'm yn Rhodia mewn Tywyllwch heb Leuwyrch i ni.*

Defnydd. 4dd Yr Athrawiaeth hon fydd yn gwasanaethu i amlygu beth yw grym a maintioli ein Ffydd o ran y maddrod

drodd yr Apostol yn y Testyn, fel y dywedpwyd eisws, sy'n eglur jaw'n yn cynnwys, bod Credinwyr o amryw Faintioli yn Nhy Duw. 'Nawr, i helaethu'r Defnydd hwn, mae dau neu dri o *Heliadau* sy'n perthyn i Rhan ymarferol o grefydd, y rhai a gynigaf yn fyrr ei dadrys.

(1.) Pa fath yw *Arwyddion* cynefin Ffydd gref (2.) Pa fath yw *Arwyddion* cynefin Ffydd wan? Pa fodd y gwybyddir Gwirionedd ein Ffydd er ei bodyn y Radd issa a gwanna? Cwest. 1af. Pa beth yw *Arwyddion* neu Nodau Ffydd gref? Atteb 1. Pa swya bo Deddfoldeb y golon yn cael ei orchfygu, mwya yw Ffydd Dyn. Pob Dyn wrth Natur sy wedi priodi a'r Ddeddf fel cyfammod; a thra fo dim o'i Anian yn y Credadyn, se gaiff weled Tuedd cryf yn ei galon, yn ei droi at Weithredoedd y Ddeddf, fel Sylfaen o'i Dderbyniad gar bron Duw. Ac o, mor osinwyth a dirgelaidd y llithra ein Hyspryd i Elfen yr hên gyfammod yma, gan ddychmygu bod Duw yn ein derbyn yn well ar gyfrif ein Sancteiddrwydd tu mewnol ein hunain, neu Weithrediadau allanol o 'Ufudd-dod! Ynawr, yr wyf yn ddwedyd, pa swya cryf y bo'r Tuedd hyn o'n calon yn cael ei orchfygu cyfra i gyd yw'n Ffydd. Ffydd grêf a bywiol sydd yn Edrych tros yr holl Ddyledswyddau, Grasfau, Doniau, Profiadau, fel sylfaenau o'n Derbyniad; gan ofod ei holl Hyder yn unig ar Waed JESU, Haeddiant a chyfyngdod yr Archoffeiriad mawr ar Dy Duw, trwy Rinwedd y Cyfammod Grâs a'r Addewid rhydd o Dderbyniad ynddo 'fe. Y Credadyn cryf sydd yn bwrw allan y Wasanath-ferch a'i Hâd o weithredoedd deddfol, gan gyfadded ei hun yn unig yn Fâb y Wraig rydd, Brifedd yr Addewid o Râs a gogoniant trwy GRIST a'i gyfiawnder cyfrisol: ar y Graig hon y bwrw ef i lawr ei Angor, ar y Sylfaen hon yr adeilada efe ei obaith ganwadu a i Ddaino ni megis peth na fai yn perthyn i'r *ARGLWYDD*, gan gyfrif ei gyfiawnder ei hun, pa un bynna a'i ddeddfol, a'i efangylaidd, naill a'i cyn, neu ar ôll Tröddigaeth fel Dom a cholled, fel y cair ef yng *NGHRIST* a chael y Cyfiawnder sydd trwy ffydd CRIST: nis cymmer gymmaint a'r garreg ueu 'r Hoel leia o Weithredoedd y Ddeddf. i helpu fynu yr Adeilad newydd o Râs, na wna, se gaiff bod ei gyd yn Râs o'r pen i'r Sylfaen, a thrwy bob Rhan o hono grâs yn teyrnassu trwy gyfiawnder cyfrisol. *Eph. 2. 8. trwy Ras yr ydych yn gadwedig trwy Ffydd, a bynny nid o honoch eich hunain,*

Rhodd

Rbodd Duw ydyw; nid o Weithredoedd fel nad ymffrofiat Neb.

(2). *Ff dd gref* a adeilada ei Hyder, ymmherthynas i *Bethau mawrion*, ar *Air noeth* yn dyfod allan o Enau CRIST, hyd y nod pan y bo Teimlad a Rheswm i.e., Trefn gyftredin Rhagluniaeth yn ei herbyn. Hyn yr ydym yn ei weled yn Achos *Abraham*, wedi ei ddwedyd eisiws *Rhuf. 4.* Er fod pob peth yn golygu megis yn ei erbyn, etto “nid amheuodd efe Addewid Duw trwy Anghrediniaeth, ond gan fod yn ddiogwan yn y Ffydd efe a ogoneddodd Dduw :” i.e., Ffydd grêt fydd yn dal gafael yn yr Annogaeth leiaf oddiwrth yr ARGLWYDD, ac yn adeiladu ei siccrwydd ar hynny ani Fwynhâd o'r peth y mae hi yn eiddymuno, *Math. 8. 6, 7, 8.* Y *Canwrion* a ddaeth at CRIST yn achos ei Wâs, yr hwn oedd yn glâf o'r Parlys, ac mewn Poen dirfawr. CRIST fydd yn ateb gwêrs 7. mi ddeuaf ac a jachâf ef. Wele, Ffydd y Dyn a ddaliodd gafael ar y Gair unig hwn o Addewid, ag y mae ef gymmaint wedi ei gadarnhau yn Ewyllys da, Gallu a Ffyddlondeb yr hwn fydd yn addo, fel nad yw ddim yn ammau mwy am jachad ei Wâs na phe buasai eisiws wedi ei wneuthur, gan fod yn siccr ynddo ei hun fod Clefydion a Heintiau gymmaint tan awdurdod CRIST, a llawer rhagor, nag oedd ei Filwyr a'i Weision at ei Orchymmyn ef ei hun; ac y gallai Air o orchymmyn CRIST ei jachâu mor effeithiol o bell ac o agos : ar hynny *Gwers y 10.* y dwedir i'r *Jesu Synnu*, gan ddwedyd *ni chesais gymmaint Ffydd, na ddo yn yr Israel.* (3) Ffydd gref fydd yn gyffredin yn perchennogi “Bwriad cadarn sefydlog i bwyso ar yr ARGLWYDD, i yd onis casto hi y Neges agoedd hi yn i ymosyn;” ac na chaiff un digalon did ag a ellir ei seddwli i wneud iddo ollwng ei gafael, *Jacob* oedd gredadyn cryf, a thrwy Rym ei Ffydd, fe gaffodd “Allu gyda Duw, cafodd Nerth ar yr Angel a gorchfygodd.” Yr ydym yn darllain *Gen. 32.* Ar ol noswaith faith o Ymdrech, yr ARGLWYDD a ddwe odd wrtho, “gollwng fi ymaith, canys y Wawr a gyfododd; *Jacob* atebodd ni'th ollyngaf, oni'm bendithi.” Fe dybygai un fod hyn yn edrych megis digwilydd-dra a drwg Foelau yn *Jacob*, i ddwedyd telly wrth Douw : Nage nid oedd yn Ddigwilydd-dra, ond yn Ymroad ei Ffydd ef. ARGLWYDD, all'fai *Jacob* ddwedyd, os wyt yn gofyn fy Nghennad

Nghennad i, fyned ymaith, nis gallaf yn un Modd ei ganiatau Gwawried y Dydd ac aed heibio. doed y Nôs a Dydd drachefn, *Jacob gloffar Duw byrwnis ymade-want bydonis casswyf y Fendith*; a'r Ffydd ymrous hon fel Tywyfog a orchfygodd. O, dydded i holl Hâd *Jacob* ddilyn ei Eſampl ef, a hwy a borthir ag Etifeddiaeth *Jacob* eu Tâd. Yr un gyffelyb Engraff ydym yn ei weled yn y *Wraig o Ganaan, Matb. 15. 22.* Ffydd a dorodd trwy bob Digalondid, ie, y mae hi yn defnyddio yr hyn sy'n ymddangos i'w digalonni fel Rhesympmau i gadarnhâu ei chais; am hynny CRIST ym mhen Tro sydd yn ateb O *wnaig marw yw dy ffydd.* Ffydd gref fydd marw yn hyntach yn y fan, nag y gollwng ei gafael: *pe lledai ef fi (medd Job) etto mi a ymadiriedaf yr do ef.* (4.) Er y gall Frydd grêf gael ei chythry blupan y bo'r ARGLWYDD yn cuddio ei wyneb, etto nis hwir hi i lawr wrth bob Cwm-mwl, megis pe bai yr ARGLWYDD wedi anghosio bod yn drugaro; na wna, hi dry ei golwg yn union ar y Cyfammod ac a ddarllen Gariad yng Ngeiriau Duw, pan nas gallo hi ei weled yn ei Wyneb; gan ddwedyd, gyda 'r *Eglwys ny Mich. 7.* *Er fy mod yn eistedd mewn Tywysll-wch yr ARGLWYDD fydd oleuni imi, se'm drwg allan i oleuni, a mi a gaf weled ei gyfiawnder.* pam? Fe ddywedodd, a'i Air sydd siccr, *fod ei Fynediad ef wedi ei ddarparu neu eu gadarnhau fel Mynedid y Borau Hos. 6.* Am hynny nid wyf yn angredu mwy am Ddychweliad yr ARGLWYDD nag wyf yn anghredu am Ddychweliad yr Haul yn y Borau, pan y bo hi yn myned o'r golwg yn yt Hwyr; pa mor dywyllled bynna byddo'r Nôs etto i Wawr a dyrr, a'r Cyfgodau a ffy ymaith; *tros Nos y gall Wylofain bara, ond erbyn y borau y darw gorfoledd.* Ac fel y mae Ffydd grêf yn cadw'r galon rhag fodditan Gymmylau o ymgudd Wyneb Duw, Temtasiwnau helbulon tymorol; felly ceidw hi Ysryd Dyn i fynu mewn Cyd-bwys tan holi gyfnewidiadau Amser fel na ofna ch-wedl drwg, ei galon ategwyd, ac Sydd yn gobaitbio yn yr ARGLWYDD. Er na fodeuo'r ffigibren *Ec. Etto se a law enc' a yn yr ARGLWYDD, a bydd byfryd yn New ei Jechyd-wri e bitab, 3. 17 18.* Ffydd wrol sydd â Llenad y Byd hwn tan ei Thraed; mae hi yn dansang holl Gyfnewidiadau amser, gan ddwedyd gyda'r Apostol, *mi ddyfais ymbob cyflwr y bydd-wys ynddo i fo' yn fudlon Ec.* Po'dd bynna bo matterion yn setyll yn Nhrefn Rhagluniaeth, etto Ffydd

Dduwiol a wêl nad oes dim cyfnewidiadau yng Nghyfarnmod Duw dim cyfnewid o'i gariad a phwrpas ei Râs.

(5.) Pa fwyaf ffrwythlon y bo un mewn Arferiad o Rafusau eraill mwya i gyd yw ei Ffydd ef, Chwi wyddoch fod Cyflawnder a Maintioli o Ffrwythau Pren yn dillifoddiwrth y llawnder o Sudd ac o Gryfdwr yn ei Wraidd felly yma, Ffydd sydd Râs gwereiddol, y Gwraidd ar ba un y mae pob Grafusau eraill yn tyfu; ac am hynny pa fwyaf y bo Dyn yn ymgyfoethogi mewn Cariad, Gobaith, Edifeirwch, Addfwynder, Gostynggeiddrwydd a phob Grafusau eraill, mwya bywiog yw ei ffydd ef; canys felly y mae'r Pren yn gyrru ei Wreiddau i'r Ddaear, ac oddi yno yn tynnu ac yn danfon Maeth bywiol trwy'r amrywiol Ganghennau, trwy ba un y maent yn cael ei gwneuthur i fodeuo, a dwyn ffrwyth; felly Ffydd sydd yn uno'r Enaid â CHRIST, trwy Air y Grâs, ac yn tynnu allan Sudd a Grym o'r wir Olywydden hynny, trwy bâ un y mae'r Enaid yn cael i'w wneuthur i *adfywio fel Yd, i ddyfod fel y Winwydden, a'i Arogl fel Libanus.*

Yr ail Gwestiwn ydoedd, pa Bethau yn gyffredin sydd yn cydgerdded â Ffydd *Wan*? Atteb i'r Cwestiwn hwn ellir yn esmwyth ei dynnu i maes oddi wrth yr hyn eisfws adroddwyd mewn Attebiad i'r cyntaf; Ffydd wan sydd ganddi wrthwyneb Arwyddion i un grêf. P'odd bynnag heb-law yr hyn a ellir ei gasglu y Ffordd hon, mi adroddai y ddau Beth neuillduol sydd yn canlyn (1.) Mynych ammeu, *bwbwman*, ac *Anwadalwch y Galon* sydd yn wasted yn cydgerdded â Ffydd wan. Chwi wyddoch fod llawer o Fwg yn codi o'r Tân, tra fo yn wan, ac hebenyn yn fynu; felly, pa fwyaf o Fwg Anghrediniaeth Amheuaeth, Ofnau, a Drwg-dybiau, lleia gyd sydd o Ffydd. Am hynny ammeu a chredu sydd wrthwyneb i'w gilydd, *O tydi o ychydig ffydd, pa ham y petru/aist* Tramcwyddo wrth yr Addewidd trwy Anghrediniaeth sydd wrthwyneb i Rym Ffydd, *Rbaf. 4. 20.* Gair sydd yn cael ei fenthycca oddi wrth un y rhodio, Traed pa un trwy Wendid sydd yn taro naill wrth y llall, yr hyn sydd yn gwneud iddo newid ei Gerddediad, Cam sydd fuan a'r liall yn araf; felly yma Ffordd Ffydd wan sydd anghyfartal, se alltan swynhâd teimladwy y bydd ef yn awr yn gorfoleddu ar ei uchel Leoedd; ond yn y man y Mwynhâd a giliodd ac y mae ef yn newid ei Gamrau, ac yn tramcwydd

trwy Anghredinjaeth, gan ddwedyd, "fe ballodd ei Addewid ef tros byth, efe a Anghosiodd drugarhâu.
 (2.) Pa fwy annioddefus a llawn o frys yw'r Enaid, pan y bo Duw yn Oedi, gwanna i gyd yw ei Ffydd ef. 'Rwyf yn casglu hyn oddi wrth *Esa. 28. Yr hwn yn credu ni frysia.* Ffydd wan fydd gymmaint ei brys, fel nas goddefddim amser i redeg rhwng y Dyfysiad a'r Atteb, rhwng yr Addewid a'r Cyflawniad; os yr Atteb ni ddaw yn union, y Dyn fydd barod i dynnu Canlyniad, yr ARGLWYDD nid yw yn gwrando, a Duw Jacob nid ystyria. Ond y nawr Ffydd grêf fydd yn gwneud yr Enaid i aros amser ac odfa Duw; gan ddwedyd *ansonaf fy Ngwedd i at-
 at ac edrychaf i fynu; edrychaf am yr ARGLWYDD, a dis-
 gwyliaf am Dduw fy ffechydwrjaeth, a'm Dduw n gwplâ
 a mi.*

Y trydydd Cwelliwn oedd hwn, pa fodd y gall Gwirionedd Ffydd gael ei hadnabod, er ei bod yn y Râdd issa a lleia? Yr wyf yn ateb. 1. Gwir Ffydd hyd yn oed yn y Râdd wanna a lleia a edrych ar *Bachod fel Gelyn, er o
 bosibl nas beiddia hi gymmeryd Hawl o GRIST fel Cyfaill.* Gwir ffydd fydd yn puro 'r Galon, *Act. 15. 9.* Egwyddor fywiol yw yn yr Enaid, yr hon fydd bob amser yn gwrth'nebu Cynhyrfiadau Llygredigaeth tu mewnol. Er yn wir, rai Prydiau nis gollir ei amgyffred, o ran Ffynniant Pechod, mwy na 'r Man y mae 'r Dwr yn tarddu yng Ngwaelod y Ffynnon, pan y bo 'r Llaidd wedi ei llwydo hi; etto, fel ffynnon o Ddwr bywiol, y mae hi bob Amser yn gweithio i maes y Dom a'r Llaidd, hyd oni bo'r Dwfr yn berffaith Loiwl.

Fe allai bod yr Enaid mor belled oddi wrth ddirnad dim gwirioneddol Râs, un Hawl weithredol yng NGHRIST, fel nad yw yn gweled dim ond Didduwiaeth, Gelyniaeth, Anghredinjaeth, Anwybodaeth, Balchder, a'r fâth Bryfed Uffern yn ymlusgo ym mhob Cwr; ond etto yr Egwyddor fywiol o ffydd yng Ngwraidd y Galon, fydd yn gweithio ac yn ymdrechgu yn erbyn y rhai'n, rai Prydiau mewn Gryddfannau, ys truan o Ddyn, pawy a'm gwared Ec? Rai Prydiau trwy *Achwyniadau, fy Anwireddau a
 amhasant i'm herbyn.* Rai Prydiau trwy edrych i'r Nêf am Gynhorthwy, nis gwn pa beth i wneuthur, ond fy Llygaid fydd arnat ti. Rai Prydiau trwy lesain i'r Nêf, gorthbrymwyd fi, *esmwythâ arnaf.* Rai Prydiau trwy anadlu Dymuniadau am fwy o Sancteiddrwydd, *Crëa ynof Galon
 lân; gwna fy Nghalon yn ddifgl yn dy Ddeddfau; O, na*

unionbeit fy Ffydd i gadw dy Ddeddfau. Trwy'r Pethau hyn, y gellir adnabod Gwirionedd â Chywirdeb Ffydd, hyd yn oed yn ei Graddau a'i Metri lleia. 2. Gwir Ffydd, bydded mor wan ag y bo, *fydd ganddi y Parch mawr i GRIST, a Thuedd a Thynfa naturiol yr Enaid fydd atto ef.* 1 Pet. 2. 8. *I chwsi fydd yn credu y mae CRIST yn urddas.* Esau. 26. 8. *Dymuniad ein Henaid fydd at dy Enw, a cheffadwriaeth o honot.* Nis gall Ffydd wan feiddio myned mor belled o bosibl a dywedyd gyda r' Eglwys, *Fy Arwilyd fydd eiddo fi, a minnau yn eiddo yn i fi:* Etto hi a ddywed yn fynych o na bai yn eiddo fi! *O na bait fel Braud i mi, yn sugno Bronnau fy Mam! A phe cai ond rhoi allan ei Hanadl hi lefai, Abba Dad; fy ARGLWYDD a'm Duw; ond y mae hi megis, yn cael ei chadw lawr a'i megis gan Anghrediniaeth, pan bo hi am ddweyd felly.* Pa le bo gwir Ffydd, mae Gwagter, Eisiau. ac anesmwythder Enaid, fel Pysg o'i elfen neu Asgw n o'i Le, hyd onis delo rhyw olwg ar GRIST, ac yna yn wir mae ef yn *dychwelyd i'w orphwysfa.* Yr wyf yn cofio ar ôl Creadigaeth Adda, i Dduw beri i'r holl Greaduriaid i ddyfod o'i flaen ef; ond yn eu mysg hwynt eu gyd ni chafwyd un amgeledd gymmwys iddo: yr oedd rhyw Beth yn anghyttunol ac yn annigonol yr holl Greaduriaid direfwm; fel er eu bod eu gyd ganddo at ei Orchymmyn, etto fyth Dyn oedd mewn Cyflwr unig, Gen. 2. 20. Ond mor gynted bynna y cafodd y Wraig ei rhoddi iddo, fe ddwedodd, *Gwers.* 23. hon fydd Asgwrn o'm Hifgwrn, a Chnawd o'm Cnawd; hon yn wir fydd Ymgeledd gymmwys imi. Felly yn union y mae gyda'r Enaid ymmaha un y mae Egwyddor o wir Ffydd; rhoddwch Gyfoeth, Elw, Pleser, a phob Bodlonrwydd byddol iddo, y mae ef yn cael rhyw Beth anghyttunol a diflas yn y cwbl; ond gadewch i GRIST gal ei ddatguddio iddo, yn fuan fe lef allan, O dymma Ymgeledd gymmwys i mi. *Esa.* 11. 10. *Ag ef yr ymgais y cenbedloedd, a'i Orphwysfa fydd yn ogonlant,* Sal. 73. 25. *Ni Erwyllysiast fi ar yr boll Ddaear Neb gyda thydi, a phwy fydd gennyf yn y Nefoedd ond tydi?* 3. Gwir Ffydd hyd yn oed yn y Radd leia, ni orphwys yno, ond Sydd yn bresu yn ôl graddau uwch o Ffydd. Gosodwch y Radd ucha o Ffydd oslaen Credadyn Gwan, dwedwch wrtho am Ffydd Abraham, fel y credodd ef heb ammau; y Dyn yn win a ymostwng tan

tan Deimlad o'i Fyrdra, ac a alara am ei Anghrediniaeth; etto, ar yr un Pryd, fe gaiff Bresiadau, a Dymuniadau taer yn ei Enaid am y fath Grediniaeth; felly yn gyffelyb i Paul, *efe anghosiodd y Pethau o'r tu cefn ac y mae yn ymestyn at y pethau o'r tu blaen, &c.* Pan clywo Credadyn am lawn Siccrwydd Ffydd, ei Jaith yw, **ARGLWYDD cymmorth fy Anghrediniaeth ARGLWYDD chwanega fy Ffydd.** Mi allwn ddwedyd i chwi lawer o Arwyddion eraill o Wirionedd a Diragreithrwydd Ffydd, er ei bod yn wan, megis, ei bod yn gweithio trwy gariad, ei bod yn gwaghau'r Enaid, ac yn ei ddarostwng; er nad yw y Dyn yn gweled ei hun yn fawr yng Ngolwg Duw etto y mae ef yn gweled ei hun yn ddim yn ei Olwg ei hun; fel y mae ef yn cyfrif CRIST yn uchel, felly y mae ef yn cyfrif ei hun yn llai na'r lleia o holl Drugareddau Duw.

Defnydd 5. A Ewyllys Duw yw i ni agoshâu atto yng N^GH^RI^ST, mewn llawn Hyder Ffydd? Yna gadawch i ni astudio gwneid Ewyllys Duw yn y peth hyn. Gan ein bod yn gweled Drws y cyffegr "yn agored, Ffordd wedi ei chyssegru i ni, ar Archoffeiriad mawr wedi myned tu fewn i'r Llen, neslawn â chalon gywyr mewn llawn hyder Ffydd. Yr wyf yn eich cynghori nid yn unig i gredu, ond byddwch gadarn yn y Ffydd. Aitudiwch i gael Ffydd gyfattebol mewn rhyw Feslur i Sylfaenau Ffydd a enwyd eisws.

Ond oddi yma gofynnir Cwestiwn yn fuan, a'i Dyled holl Wrandewyr yr Efengyl ar y cynta yw credu yn y Ffordd hon, "neu i agoshau mewn llawn Hyder Ffydd? Yn ateb (1.) 'Rwyf yn addef, fod Nessad cyntaf pechadur at D^DUW yng N^GH^RI^ST trwy Ffydd, twy Nerth a Grym Anghrediniaeth, hollol Deimlad o Anheilyngdod, ac Argraffiadau parchus o ogoneddus Fawrhidi Duw, gan mwyaf, yn lleig, ac yn wan, a llawer o Ofn a Dy-chryn yn cyd-gerdded â hi; yr hyn bethau fydd yn ei wneuthur ef yn barod gyda'r "Publican, i sefyll o hirbell, gan guro ei Ddwyfron a llefain, Duw bydd drugarog wrthlyf fi Bechadur!" Ond etto (2.) 'Rwyf yn cadarnhâu fod sylfaen ddigonol wedi ei osod yn Natguddiad ac Addewid yr Efengyl i Bechadur, hyd yn oed yn ei Nessad cyntaf at D^DUW yn N^GH^RI^ST, i ddysod mewn llawn hyder Ffydd; hyn a ymddengis yn eglur, pan yr ysty-

riom fod trwy'r Efengyl ogoneddus Ddrws helaeth o Dderbyniad wedi ei agor i bawb yn ddilyfiant; pob sylfaen o Anghrediniaeth, a gwangrêd fydd yn cael ei symud ymaith, pob Attalfa a Rhwystr, ag allai i'w gwneid hwynt i gloffi a llefgâu fydd wedi cael ei dreiglo ymaith. Hyn fydd yn cael ei roddi mewn Corniawn i Weinidogi-on, "i bar'toi Ffordd y Bobl; i balmento Prif-Ffordd; ei digaregi hi, a chyfodi Maner i'r Bobloedd:" *Esa. 62. 10.* Pan y byddom yn galw Pechaduriaid i gredu, nid ydym yn ei galw hwynt i ddyfod â Ffydd wan, neu â Ffydd amheüus ddadleugar; ond yr ydym yn galw i Ddyfod gyda siccrwydd o Dderbyniad a Groesaw, wedi ei sylfaeni ar ddifomedig Air ei Addewid, "deued pawb ac fydd yn ewyllysio, ac nis bwriaf fi ef allan ddim."

(3.) Yr wyf yn cael yr **ARGLWYDD** yn cyfarwyddo Pechaduriaid, i neillâu atto yng **NGHRIST**, mewn llawn Hyder Ffydd, hyd yn oed yn ei Neillad cyntaf *Jer. 3. 19.* "Ond mi, ddwedais pa fodd i'th ofodaf ymhlith y Plant ac y rhoddaf i ti Dir dymynol," sef Etifeddiaeth ardderchog Lluoedd y Cenhedloedd? Dyma Gweiliwn dyrus jaw'n, nas gall Neb ei ateb ond Duw ei hun. Wele, ond beth yw'r Atteb, y mae Duw yn ei ddodi yng Nge-nau Pechadur? Ti fy ngelwi, *fy Nhâd*, ac ni throï ymaith oddiwrthyf. Yr Anadliad cynta o yspryd Mabwysiad, yw, *Aba Dâd, Rhuf. 8. 15.* Gair o Ffydd **CRIST** fydd yn doddi geirau o Siccrwydd yn ein Genauau, gan ein dysgu, pan weddiom, i ddwedyd *Ein Tâd, yr hwn wyt yn y Nefoedd.*

A phob un fydd i ddweid ar ei Ben ei hun, *fy Nhâd*, yr hwn wyt yn y Nefoedd &c. Cyfattedbol i hyn yw'r Cyfarwyddiad fydd yn cael ei roddi *Jaco. 1. 6.* fe ddwedir wrthym *Gwers. 5.* *Od oes ar Neb Eisiau Doethineb* (bid ef Saint neu Bechadur) *gofyned gan Dduw, yr hwn fydd yn rhoddi i bob Dyn heb ddannod, ac felroddir iddo.* Wele, dyma Annogaeth ardderchog i bawb; ond y sawl sy am fyynnio yn dda, perir iddynt ddyfod mewn llawn Hyder Ffydd, *Gwers 6.* Gofynned mewn Ffydd heb amman dim. (4.) Yr wyf yn cael Pechaduriaid, yn ei dyfodiad cyntaf, rai Prydiau yn arferyd y cyfarwyddiad hyn, ac yn ddyfod â geiriau siccrwydd, *Jer. 3. 22.* Medd yr **ARGLWYDD**, *dychwelwch Feibion cyndyn, a mi a jachâf eich Gwrthgiliadau chwi.* A pha beth yw Adfain gynta Ffydd

i'r Galwad hwn? Wele, yr ydym yn dyfod attat, canys ti yw yr **ARGLWYDD** ein Duw. Felly *Zach. 13. 9. mi ddwedaf, fy Mhobl yw efi*; dyna Air y Grâs, a sylfaen Ffydd: a Jaith Ffydd cyfattedbol i hynny fydd yn union yn cânlyn, *bwyntbau a ddwedant, yr ARGLWYDD yw fy Nuw: Esa. 45. 24. Diau, Medd un, yn yr ARGLWYDD y mae i mi gyfnderwnder a Nerth*: Hab-law hyn oll, 'does neb, 'rwyf yn meddwl, all ammau, nad Dyled y Pechadur ydyw, ar y cynta, mewn Ufudd-dod i'r Gorchymmy'n cynta, i adnabod ac addaw yr **ARGLWYDD** fel Duw, ac fel ein Duw ni; a pha fodd y gwneir hyn, ond trwy gredu, nis gallaf ddwedyd. Wele gan hynny, gan fod y fath Ddrws y Ffydd wedi ei agor yn yr Efengyl i Bechaduriaid, bydded i bechaduriaid fyned i mewn yn hyderus; a bod yn gadwedig. *Joan. 10. 9. Myfi yw'r Drws (medd CRIST) os â Neb i mewn trawosi, fe fydd cadwedig, ac fe â i mewn ac allan ac fe gaisf Borsfa. Gwrthad 1. Gall pechadur ddwedyd, Pa fodd gallaf anturio agoshâu mewn Hyder Derbyniad? Mae'r fath Faich o Bechod ac Euograwydd yn gorwedd arnaf; ac y mae ganddo'r fath Awdurdod arnaf, fel y mae ty Hyder yn cael ei anurddo yn hollol; o fy rhan i, mi allaf yn hawdd ddwedyd gyda Dafydd; Sal. 40. 12. Drygau aneirif a'm cylchynasant o amgylch, fy anwireddau a'm daliasant nis gallaf edrych i fyni; amlach ydynt ua gwallt fy Mben, yn hynny pallodd fy Nghalon ynwyf. I hyn yr wyf yn ateb yn (1.) mwn Ffordd o ganiatâd, fod yn wir yn amhosibl i Dddyn i fyw yn y Cariad o'r Arferiad o un Pechod i agoshâu at at Duw mewn llawn Hyder Ffydd: Canys yn yr unig Weithred o agoshâu mae'r galon yn cael ei phuro trwy Ffydd yn Ngwaed Jelu; neu fel y mae yn cael ei ofod allan yn y Rhan ola o'r Testyn, "Mae ei Galon ef wedi ei thaenellu oddiwrth Gydwybod ddrwg ai gorph wedi ei olchi a Dwr glân." Wrth gredu yr y'm yn rhoi heibio wneuthur Drwg, ac yn dysgu gwneuthur Da. Ffydd, wrth ymasfyd yn Nhrugaredd Duw yng **NGHRIST**, fydd yn troi yr Enaid oddiwrth Bechod at Duw; felly fel ag y mae mor amhosibl i Ddyn i agoshau at Duw mewn llawn Hyder Ffydd, tra fyddo byw yn y Cariad a'r Arferiad o Bechod, ag yw i Ddyn ddyfod attoch chwi, a myned oddiwrthych ar yr un amser. Tra fo'r Galon mewn undeb â Pechod, mae hi yn ymadel oddi wrth yr*

ARGLWYDD : Pa fodd gan hynny yn yr Achos hyn y gall pechadur i agoshau at Dduw ? llawer llai gall ef agosau gyda siccrwydd o Dderbyniad. Mae Gwahaniaeth rhwng Anwiredd yn gorchfygu yn y Galon, ac *Anwiredd yn cael ei berchi* yn y Galon. Yn y Cyflwr diwedda ni's gall agoshau gyda Derbyniad, *Sal. 66. 18.* "Pe Edrychafwn ar anwiredd yn fy Nghalon, ni wrandawfai yr ARGLWYDD arnaf," megis pe dwedafai, os caraf ef, neu roi derbyniad groesawus iddo yn fy Nghalon nis derbyniai'r ARGLWYDD fi, nam gweddi, o ran, yn yr achos hynny, nis gallai agoshau a *chalon gywir*, yr hon yw caseilles anwahanol Siccrwydd Ffydd. Ond yn yr achos cyntaf, *hynny yw*, Anwiredd yn gorchfygu, nid yw yn unig yn bosibl, ond yn weithredol, y mae yn cael ei arfer, i Ddyn i agoshau mewn llawn Hyder Ffydd ; megis gwelwn yn *Nafydd Sal. 65. 3.* Pethau anwir (medd ef) am *gorchfygasant*. Ond beth fydd yn canlyn ? Ond *ein Harwireddau ni ti a'i glanhau*. Nawr, hwn yw 'r Peth yr ydys yn amcanu atto yn y gwrthadl, ni ddylai fod yn Rhwystr, nag yu Rhagfarn i'ch Nessad i'r cyffegr trwy Waed JESU, mewn llawn Hyder Ffydd, gan ei fod ef yn Ffyddlon yr hwn fydd yn addo Derbyniad yn yr Anwilyd.

(2.) Lle twyt, o Bechadur, yn achwyn ar Faich a Bechod ac Euogrwydd yn gorwedd arnat, yr hyn fydd yn gwanhau dy Hyder ; yr wyf yn gofyn yn unig, i *bwy meddi di yr agorwyd y Ffordd i'r cyffegr trwy Waed JESU ? A'i i'r cyfarwion*, neu i Bechaduriaid *euog* ? Dyn *diniwaid* neu sanctaidd, nid rhaid iddo wrth y fath Ffordd y Nessad : mae hi yn unig wedi gwneuthur a'i th efnu i Bechaduriaid a Throseddwyr *euog*, y fath ag wyt ti ; ac er fod dy Bechodau fel *yscarlet* wedi *cochi fel y porphor*, *eto bwy a fyddant fel Eira a gwlan*, yn y Fynydd honno yr eioft i mewn trwy waed JESU : am hynny nessawn a chalon gywir mewn llawn Hyder Ffydd. I ba le yr a pechadur *euog*, ond at yr ARGLWYDD fydd yn maddau *Anwiredd, camwedd a phechod* ? I ba le yr a pechadur halogedig ond i'r ffynon fydd wedi ei hagoryd i bechod ac afluidd ?

3. Eondra a siccrwydd Ffydd ydynt nid yn unig yn gyttynol, ond bob Amfer yn cydgerdded a Theimlad o hollol Anheilyngdod, y fath fydd yn gwneid iddo ffeiddio ei hun o herwydd Euogrwydd Halogrwydd

ac Awdurdod Pechod: a Rhewm o hyn fydd eglur, o ran, wrth gredu y Dyn, wrth weled ei Bechod a'i Euogrwydd, fydd yn myned allan ohonoei huni'mofyn sefyllfa a filfaen o'i Hyder mewn arall, sef yng NGRIST a Thrugaredd Duw ynddo ef. Felly "Dafydd Sal. 130. 3. Os creffi ar Anwiredd, o ARGLWYDD pwy a Saif? Ond y mae Maddeuant gy da thi fel i'th ofnir &c." Am hynny bydded i Deimlad o Bechod yn ei Euogrwydd a'i Awdurdod; dy ddwyn allan o honot dy hun, i nessâu trwy Waed Jesu mewn llawn Hyder Ffydd. Yr ydoedd hi yn Ffordd anneheu o ymresymu ym *Mbedr* pan dwedodd, ARGLWYDD *does ymaith can's Dyn Pechadurus ydwyf fi.* Fe ddylasai ddwedyd yn hytrach, ARGLWYDD agosha att af, canys Dyn pechadurus ydwyf: canys pa le gall pechadur fod yn well na chyda Jachawdwr Pechaduriaid.

Gwerthadl. 2, Yr ydych yn ein galw i agoshâu mewn llawn Hyder Ffydd; ond O! pa fodd y gallaf wneuthur hyn? *gan fy mod yn dywyll o'm Hawl yng NGRIST?* Pegwybuddwn fod genni Heddwch at Duw fy Mhechod wedi ei faddeu, fy mherfon yn gymmeradwy; am bod mewn cyflwr o Râs a Ffafr; yn y cyflwr hynny mi allwn agoshau gyda Hyder yn wir: ond y mae 'r peth yn gyfan wrthwyneb cymmylau a Thywyllwch fydd o'm hamgylch, yr wyf yn ammeu pa un a wnaeth Duw trwy ei Râs a delio am calon yn effethiol ai peidio erioed: Pa fodd gan hynny y gallaf agoshau gyda llawn siccrwydd Ffydd? *Aiteb.* (1.) Os na nessewch fyth at Duw mewn Hyder Ffydd, hyd oni's deloch i siccrwydd teimladwy o'ch Hawl yng NGRIST ac o'ch bod mewn cyflwr o Râs, ni nessewch atto tra f'och byw; a Rhewm o hyn yw, oran, siccrwydd teimladwy o Hawl yng NGRIST ydyw *Ffrawyb* ac effaith o nessad yr Enaid trwy Ffydd, ac nis gall yr Effaith fyth fod yn myned oslaen yr achos. Y Ffordd i gyrrhaedd y siccrwydd o Râs yw agothâu mewn llawn siccrwydd Ffydd, wedi ei sylfaeni, nid ar un gwaith grafol o mewn i chwi, ond ar Addewid grafol Duw yn ei Air, â Chyfyngdod yr Archoffeiriad mawr ar Dy Duw, *Heb. 4. 14, 16.* *Gan fod ini Archoffeiriad mawr yr bwn aeth i'r Nefoedd, Jesu Mab Duw, awnyn hyderus at Orfedd Grâs &c.* Sfydd (fel y dywedais eisfiws)

fydd yn wastad yn ymofyn sylfaen ei hyder, nid yn y Grâs a dderbyniodd, nag mewn dim yn y Dyn, ond yn unig yng NGRIST, ac yn yr addewid grafol Dderbyniad trwyddo ef: Ac am hynny, y Ffordd orau yn y Byd i ennill tros yr holl Amheuon hyn, Ofnau ac Afonyddwch-yngghyich eich cyflwr o Râs, yw, myned trwy Weithred *union-gyrch* o Ffydd at Dduw ar hyd y Ffordd newydd a bywiol, gan fod yn siccr ac yn hollol goelio yn eich Enaidiau eich, hunain, fod Duw Grâs a chariad yn *ffieiddio gollwng ymaith*, Efa. 50. 10. yr hwn *fydd yn rhodio mewn Tywyllwch heb Llewyrch iddo*. Pa Ffordd a gymmer? *Gobaithied yn Enw'r* ARGLWYDD *ac ymddiried yn ei Dduw*.

Lle wrth Enw'r ARGLWYDD y mae i ni ddeall, Grâs a Thrugaredd, Gallu a Ffyddlondeb Duw wedi eu gwstlo yn Addewidion y Cyfammod. Yma yr ydym i dafu Angor; ar y Pethau hyn yr ydym i adeiladu Hyder a Siccrwydd Ffydd pan na bo gennym ddim i edrych arno nag i ymddiried iddo Ffydd, yn ei gweithred gyntaf, cyfral ag yn ei Gweithrediadau canlynol; fydd yn glunu wrth yr Enw yma o eiddo'r ARGLWYDD: pan y bo hi ar y cynta yn tynnu yr Enaid allan o Dywyllwch ei Gyflwr anturiol, a phan eilwaith trwy ei Gweithrediadau newydd, y bo hi yn dwyn yr Enaid o tan Gymylau tywyll a duon Annobaith, Temptafiwn a Duw yn cuddio ei Wyneb y mae hi yn ymddiried fyth yn Enw Duw, fel y mae ef wedi ei ofod allan yng NGRIST, a'i ofod allan yn y cyfammod, yn neullduol ei Addewidion *diamodol* ef. Ac am hynny, er yn wir, yn y Ddyledswydd o hunan ymholaid, yr ydym i edrych o mewn am Nodau ac Arwyddion o Ras, mewn Trefn i gyrrhaedd at Siccrwydd o *Deimlaid*: etto yn y Ddyledswydd o gredu, ac mewn Trefn i'n gyrrhaedd Siccrwydd Ffydd, yr ym yn hollol i edrych allan i'r Addewid, ac Enw Duw yn cael ei wyfsto yno. Fel hyn y gwnaeth *Abraham* Tad y Ffyddloniaid, *Rhuf.* 4. 20. 21. Ac felly nin-nau, os mynpwn fod yn wir Had *Abraham*.

Gwrthadl, 3. Yr ydych yn galw Pechaduriaid i gredu, a chredu a Ffydd Siccr, Ond i bwy ddiben mae hyn oll? All un ddweyd; *Rhodod Duw yw Ffydd*, Gwaith ei Yspryd, nid oes gennyf Allu i gredu hyd

hyd oni's gweithio Duw ynof; am hynny yr holl
 Ortrech hyn o'n perfwadio i gredu, ellid ei arbed.
 'Rwyf yn ateb; Eich Analluogrwydd i gredu, trwy
 ddim Gallu neu Rym o'ch eiddo eich hunain, fydd
 mor belled o fod yn Rheswm yn erbyn, fel y mae
 yn un o'r Rhesyfymau cyntaf pa ham y dylech gredu:
 o ran, pan y bo'm yn eich galw chwi i gredu, nid
 ydym yn eich galw i *weithio*, neu wneuthur dim trwy
 eich nerth eich hunain; ond o ran nad oes gennyh
 Allu eich hun; i ymddiried yng Ngwaith a gallu un
 arall, yr hwn fel y gweithioddeich holl waith *drofocb*,
 fell y ymae ef yn ymrwymo ei hun trwy Addewid i
 weithio eich holl Weithred *ynoch*: yn enwedig gan ei
 fod ef yn *Awdwr a Pberffeiddydd ein Ffydd*, y mae ef yn
 barod ac yn ewyllysgar i gyflawnu ynoch holl bleffer ei
 Ddaioni, *a gwaith ffydd gyd a gallu*.

Pob creadur fydd yn ateb ei Enw, ac a fydd Duw
 yn fir o ateb ei eiddo ef? Na fydd yn wir, yr Enw y
 mae ef yn ei gymeryd iddo ei hun Sydd yn manegu ei
 Natur; ac am hynny, o ran iddo gymmeryd yr Enw
 hwn iddo ei hun o fod yn *Awdwr Ffydd a'i Pberffeiddydd*,
 ni allwn gyda'r sicrwydd mwya o Ffydd i ymddiried
 yn yr *Enw hwn o eiddo'r ARGLWYDD*, y bydd iddo
 ddechreu'r gwaith da, a'i ddwyn hefyd yn y blaen
 hyd Ddydd ein HARGLWYDD JESU GRIST. A'r
 Rhoddiad hyn o weithio Ffydd ynddo ef, oddiwrth
 Deimlad o'n Hanallu ein hunain, yw y creda hynny
 ag yr ydym yn eich galw chwi iddo. Gras yw Ffydd
 ag fydd yn tarddu allan o Ddiniestr hunan-ddigonoldeb
 a hunan-Ardderchawgrwydd; gan ei bod yn ffeilu
 cael cyfiawnder na gallu o mewn, mae hi yn edrych i
 maes, ac yn gweiddi, *diau yn yr ARGLWYDD y mae i*
mi Gyfiawnder a Nerth. Angrediniaeth a Rheswm
 cnawdol fydd barod i wrthadlu, am fod yn rhaid i
 Duw trwy ei Yspryd wneid y cwbl, gan hynny ni a
 eisteddwn i lawr ac ni wnawn ddim: Ond yspryd
 Duw; Rhesyfymau pa un (rwyf yn Sicr) fydd anfeidrol
 well, fy'n dadleu mewn Ffordd gyfan wrthwyneb,
Phil. 2. 13. "Gweithiwch allan eich Jechadwriaeth
 mewn ofn a Dychryn; canys Duw fydd yn gweithio
 ynom yr Ewyllysio a'r Gallu o'i Ewyllys da ei hun."
 O pa fath Annogaeth ogoneddus fydd yma i Bechadur
 tlawd

tlawd ac analluog i gyfeirio at, a gwneid Prawf o greu! Dyma *Fraich* Hollalluogrwydd, yn estyn ei hun allan at gymmorth a Nerthu yn y gwaith y mae ef yn dy alw iddo. Fynu gan hynny, a bydd weithgar, *canyf dy Dduw sydd yn gorchymmyn dy Gyfder*, ac am hynny *bydded ef yn egoniant dy Gryfder*. Ond meddych chi gan nas gallwn weithio gwaith Ffydd, pa ham y mae ef etto yn ei *orchymmyn*? Ond yw galed i ofyn genym yr hyn nad oes genym Allu i'w wneuthur? *Atneb*. Pa ham yr ydych yn danfon eich plant i'r Ysgol ag A. B. C. yu eu Dwylo cyn gallel darllain un Llythyren? Nid ydych yn ei weled yn galed i roi Llyfr yn eu Llaw, a pheri yddynt ddarllain, er na's gwyddont Lythyren, o ran eich bod yn cynig eu dyfgu hwynt eich hunain, neu trwy un arall yn eich lle. Felly yma yr ydys yn eich gorchymmyn i weithio gweithredoedd Duw yr hyn yw credu yn yr hwn a anfonodd efe; yr hyn etto nid yw anodd, er ein bod yn analluog i'w wneud o honom ein hunain, o ran yn yr un pryd y bo fe yn gorchymmyn i ni gredu y mae ef yn d'wedyd er ein Hannogaeth mae efe ei hun i'w Awdwr Ffydd, ag sydd barod i weithio ynom yr Ewyllysio ar Gallu. Pe byddai *Meistr* i orchymyn y *gwas* i *brwyf* a'i law neu godi Baich ag na's gallai ei fyfild, neu weithio tra nad oes ganddo Fedr i fyned trwyddo; yn wir fe fyddai abl digalonni 'r gwas o gynnig, os byddyd yn gofyn iddo i wneid o'i Allu neu o'i feder ei hun: ond pan bo'r *Meistr* yn dwedyd wrtho *mi'th gynorthwya, mi'th gyfarwydda, mi wna'r cwbl* yn unig *dod dy Law wrtho*; pwy Was a ballai, neu ochelau y Gwafanaeth yn yr achos hyn? neu pe pallai, onid ydych yn tibied yr haeddai ei guro a a llawer ffonnod? Y cymhwysiad sydd eglur: Ffordd gyffredin Duw yw dyfod a chyfylltu a'r Enaid tlawd, a'i gynnorthwyo i gredu pan, mewn Ufudd dod i'w Orchymmyn y mae ef yn amcanu credu yng **NGHRIST**. Fel *Meistr* Ysgol addfwyn, pan fo'r plentyn mewn Ufudd-dod iddo, yn cymeryd y pen ysgryfennu yn ei Law, gan scriblan y Ffordd oran ag y meder, y *Meistr* a gymmer ei Law ef yn ei law ei hun, ac a'i harwain ac a'i dyfsg i yscryfennu: felly, pan y byddom ni yn cymmeryd megis, y pen yn ein Llaw, ac yn cynnig

cynnig Yfcryfennu, ar ei orchymyn ef, y mae ef yn cymeryd ein Llaw ni yn ei Law ei hun, gan ein cyfarwyddo, ein cryfhau, a'n nerthu i gredu. Felly, fel od oes ond Meddwl Ewyllysgar at y Gwaith hwn, mae yn gymeradwy: lle mae ef yn rhoi Ewyllys, mae ef yn rhoi hefyd i wneuthur o'i Ewyllys da; y ddau beth hyn fydd wedi ei cyfylltu yn anwahanol yn Nhrefn cyfammod Duw.

Ond chwi ellwch fyth wrthadlu, holl Ymegniadau Dyn anianol ydynt fyth yn Weithrediadau, Dyn anianol, a phechadurus, ac a fydd i Dduw fyth gydsynnio trwy ei anfeidrol Allu a Gweithrediadau ac Ymegniadau Nattur? *Atteb.* Er nad yw Duw rwym i gydsynnio ac Ymegniadau Natur, etto y fath yw ei Râs ei gariad a'i Ewyllys da at Ddyn ar y Ddaear, y fath yw Grym ei Ddymyniad ar ol ein jachawdwriaeth, y fath yw ei Bleffer yn y pechadur a gredo, y fath Barch fydd gantho at y peth y mae ef ei hun yn Orchymyn, fel yr ydym yn ei gael ef amrywiol weithiau yn cydsynnio yn weithredol ar Pechadur tlawd digymorth, yn ei amcanion llesg at Ufodd-dod i'r peth y mae ef yn ei alw am dano. Nid Egwyddor rasol, oedd yn cyffroi *Naman y Siriad* i ymolchi yn Nyfroedd yr *Jorddonen*, etto am iddo wneid yr hyn a orchymynwyd iddo, fe welodd Duw yn dda i gydsynnio a Moddion o'i ofodiad ei hun, ac a jachaodd ei gorph gwahan-glwyfus, ac ar wn I, ei Enaid hefyd. Gadewch ini gredu fel y gallom, mewn Ufudd-dod i Orchymyn Duw, a chyda Hyder ar ei anfeidrol Allu; a thrabyddom yn gwneuthur felly, er na fydd y weithred yn y dechrau ond anianol etto wrth ein gwaith yn cynnig, grâs wedi ei addo a'i brynu all taro i mewn, a'i droi i weithred oruwch naturiol o gredu: Meis pan oedd CRIST am weithio y Rhyfeddod hwnnw yn *Canz Galilea*, nid yw yn gynta yn troi y Dwr yn Wir ond yn peru iddynt yn gynta dywallt allan y Dwfr, ac wrth ei dywallt allan y Dwfr a drodd yn Win; felly y torthau a amlhawd, tra ydoedd y Disgyblion wrth orchymyn CRIST yn ei rhannu rhwng y Dyrfa; felly yn gymmwys yma, tra fo yr Enaid tlawd, mewn Darostyngiad i'r gallu dwyfol, yn amcanu credu, Duw grâs a gyfnewid ei Amcan i wir ac union Ffydd; felly
fel.

fel hyn y daw 'r Enaid, trwy alluog Nerth Duw, cyn y bo yn meddwl, i'w ddwyn i gredu yn wirioneddol, a hynny mewn Ffordd na's gwyr pa fodd; " canys y mae 'r Gwynt yn chwythu lle mynno a thi a glywi ei fwn ef ond ni's gwyddost o ba le y mae yn dyfod nag i ba le y mae yn myned, felly y mae pob un ar a aned o'r Ysryd." Fel hyn, meddaf, wrth weithredu Ffydd, yr ydym yn cael ein nerthu i'w gweithredu; tra fo'm yn cymeryd y pen ysgryfennu yn ein Dwylo, Duw fydd yn ein cymeryd erbyn ein Llaw, ac yn Scryfennu trofom, gan ein harwain yn y *Ffordd ni's gwyddom*. Mae gyda ni lawer pryd *wrth gredu fel wrth weddio*; y Dyn a'i weddi a'i galon mor oer a'r ja, ac mor galed a Maen isiaf y Felin; ni's gall agor genau osiaen yr ARGLWYDD, ei Dafod fydd yn glynu ei Galon fydd wedi chloi i fynu: ac etto tra fo'r Enaid tlawd yn amcanu tywallt ei galon i fynwes Duw, Ysryd yr ARGLWYDD a ddeiscyn arno, fef yspryd gras a gweddi, trwy ba un y mae ei Rwymau yn cael ei dattod? a'i Enaid yn cael ei wneuthur *fel Cerbydau Amminadab*. Felly tra fo yr Enaid tlawd yn amcanu at gredu, Ysryd Ffydd fydd yn dyfod ac yn cyd redeg ag ef, gan dynnu allan yr anfeidrol fawr a'r galluog Nerth hwnnw a gyfododd JESU oddiwrth y meirw, trwy ba un y mae yn dyfod i gael ei *lanw o Lawenydd a Hedd trwy gredu*. Fe allai dwedwch yr ydych yn ein hannog ni yn fawr i wneid Prawf ô gredu; ond attolwg, rhowch eich Cyngor gorau pa fodd y Trefnwn yn yr achos hwn: O na bui yspryd Duw yn cydredeg? mae'r ddau neu dri Pheth hyn genyf i gynnig, mewn Ffordd o *Gyngor*, i chwi y rhai fydd o bryffur; ac o pwy Ddyn fydd ac Enaid ganddo i gadw, ac fydd yn edrych ymlaen i Drag'wyddoldeb maith o Hapusrwydd, neu Wae, ag na fydd yn bryffur yn yr achos hyn! Fy Nghyngor cyntaf gan hynny yw hwn, " astydiwch i gael eich Calonnau wedi ei llanw o'r fath ystyriaethau, ag fo fel cynnydd cymmwys trwy ba rai mae Ffydd yn cael chenhedlu, yng Nghalonau Pechaduriaid." Er fod y Weithred o Ffydd gadwedigol yn Effaith y Gallu a'r Gras dwyfol, etto y mae yng Ngallu Natur, trwy ymgyrch cyffredin, i dryfori yn, a llanw 'r Meddwl a'r pethau ag fydd yn Hadau Ffydd. Yr Hwsmon nas gall

gall ddodi un gronyn o'r Yd i dyfu, etto fe all Aredig a Hau ei Dir; a phan y gwnelo ei ran, y mae yn gadei yr Hâd tan y Tywod, ac a edrych i fynu i'r Nef am y gwlaw cynnar a'r diweddar: ac ar ol hynny yn gyffredin Duw fydd yn coroni ei ymegniadau a Llwyddiant, gan "wneid i'r Nefoedd wrando ar y Ddaear, a'r Ddaear wrando ar yr Yd," trwy ba un y mae hi yn ddwyn peth ar ei ddegied, peth ar ei ugainfed neu beth ar ei ganfed.

Felly yma, gwnawn ni yr hyn fydd ddyled arnom, ar hyn fydd gennym allu mewn Ffordd gyffredin iddiw wneuthur: hauwn yr Hâd, yr wyf yn meddwl, llanwn ein Meddyliau o bur a gwerthfawr Wirioneddau Duw, ac yng'nefinwn ein hunain ar pethau fydd i'w credu, megis y maent yn cael ei gosod o'n blaen yn Ysgrhythraau'r Gwironedd; ac wedi rhoi i mewnfel hyn yr Hâd yn y Ddaear, neu ym Maefydd ein Calonnau, edrychwn i fynu, a disgwyliwn am Gawod o Ddylanwadau'r Yspryd yn ôl y Gair hwnnw o Ras neu Addewid, *Eja. 44. 3. Mi dywalltas Dduw ar y Sychedig a Ffrydiau ar y Sych Dir.* Chwi a wyddoch am y rhai a aberthent gynt, er na's gallent wneud i Dan ddyfod i lawr o'r Nefoedd, i ddifia yr Aberthau, etto hwy a allent ddwyn y Bystach o'r Presb, a'r Oen allan o'r Gorlan; hwy allent ei ddwyn i'r Allor, a'i rwymo a Rheffynnau wrth Gyrn yr Allor, hwy allent gasglu eu Coed, a gosod i mewn gynwydd addas; ac ar ôl gwneud eu rhan, hwy a edrychent i fynu tu a'r Nef, am Dan Nefol i ofod y cyfan yn Danllwyth gyda ei gilydd: yn yr un Dull meddaf gwnewch yr hyn fydd ddyled arnoch, cefglwch eich Coed, gosodwch i mewn addas gynnwydd Ffydd, llenwch eich Meddyliau o Ddefnyddiau i gredu, y rhai ydych beunydd yn ei ddarllain ac yn ei glywed yn y Gair: astudjwch o argraffu ar eich Eneidiau yr Athrawiaethau o'ch cyflwr colledig yn *Adda* cyntaf, a'r Ffordd o'ch Jechydwriaeth trwy Ras yn a thrwy yr ail *Adda*, *JESU GRIST*: meddyliwch am y Nefiad agos a wnaeth yr uchel ar Ddurfeddig attom ym Mherfon ei dragywyddol Fab, trwy ei Ymddangosiad yn ein Natur ni, pan yr aeth heibio i Natur Angylion: O meddyliwch ar Ardderchawgrwydd ei Natur, fel y mae yn *Immanuel*. Duw Ddyn, Duw gyda

gyda ni, Duw o'n tu i figo Pen yr hen Draig, ag oedd wedi ein 'speilio a'n dinistr: o : meddyliwch ar ei Feichniaeth ef, y modd y daeth i fod yn ein lle ni, y modd y gwnawd ef yn bechod trofom ni, fel y gwnelyd ni yn Gyfiawnder Duw ynddo ef: y modd y gwnawd ef yn Felldith drofom, fel y bae i ni gael ein gwared o tan y Felldith; y modd y traddodwyd ef tros ein Camweddu ni, ac y cyfododd eilwaith er in Cyfiawnhâd: meddyliwch ar y Cyfiawnder o Ras a Gwirionedd, Haeddiant ac Yspryd fydd ynddo ef, a'r modd y mae'r holl Gyflawnder o Ras hynny ag fy wedi ei ofod i fynu ynddo ef yn cael ei ofod allan i ni mewn Cyfammod o Ras ac Addewid, a'r Addewid neu'r Cyfammod hwnnw wedi ei adeli ni, a'i roi yn ein Dwylo ni, a chan ofyn gennym i gymmeryd gafael arno, i wneud Defnydd o hono mewn Ffordd o gredu Y rhain yw, rhai o Ddefnyddiau Ffydd; Ffydd fydd yn dyfod trwy glywed y pethau hyn, ac wrth feddwl a myfyrio arnynt: trwy'r pethau hyn y mae Dynion yn byw, ac yn yr holl bethau hyn y mae bywyd ein Hysprydoedd. *Eja.*

38. 6. Am hynny treigliwch hwynt yn eich Meddyliau, trowch hwynt fel Tammaid melus tan eich Tafodau, Myfyriwch, a Myfyriwch drachefn arnynt; a thrwy ysfurio gosodwch hwynt o flaen eich Deall, fel pethau fydd yn Perthyn i'ch Cyflwr tragywyddol. Mae gennych gystal silfaen i ddisgwyl Cydsynniad Nerth Yspryd Ffydd, yn y Ffordd a'r Drefn hon, i gyflawnu ynoch y Weithred o Ffydd gyda Gallu, ag oedd gyda hwyntau gynt i edrych am y Tân Nefol i ddyfod i lawr a difa en Haberthau, fel Tystiolaeth o ddwyfol Dderbyniad, pan oeddent ar ôl Gorchymmyn Duw, wedi gwneuthur yr hyn oedd ddyled arnynt i baratoi'r Defnyddiau.

Cyngor arall wyf yn ei roi i chwi yw hwn, astudiwch nid yn unig i gasglu'r Defnyddiau o ffydd, ond byddwch wedi'ch sefydlu yn gyflawn o Wirionedd a Sertenrwydd pob beth y mae Duw yn ei ddatguddio yn ei Air, yn enwedig o'r pethau hynny fydd fwya digyfrwng yn perthyn i ddirgelwch y Jechydwriaeth trwy GRIST.

Anghenrhaid yw i'n gredu gair yr *Efengyl*, a rhoi'n Sêl wrth *Dystiolaeth* Duw yn ei Air: yn neullduol, byddwch gyflawn siccr eich bod wedi treulio'r cwbl, ac

yn abal talu dim, wedi eich dinistrio ac wedi eich colli eich hunain i bob dibennion ac amcanion, trwy dorriad o'r Cyfammod cyntaf, gan eich bod tan Lid Duw, Melldith y Gyfraith, a Phwer Satan; ac nad oes gennych fwy o allu i gynnorthwyo eich hunain allan o'r Cyflwr truenus hwn, nag fydd gan Faban newydd Eni wedi ei daflu allan i ganol y Maes. *Ezek. 16.* Ac wrth gloddio i'r *Graig bon o ba un i'ch Naddwyd*, na ofnwch fyned i'r Gwaelod, yr wyf yn meddwl, i adnabod y gwaetha o honoch eich hunain; can's gwir Ffydd fydd yn tarddu oddi wrth ddinistr; Annobaith a hunanffieiddio fydd yn gwneud Ffordd i brisio a defnyddi yn addas y Feddiginiaeth fendigedig; Diffyg o Anghenrheidiau gartref sy'n rhwymo Dynion i fyned o'i cartref naill a'i i gardotta neu i brynu lle caffont hwy. Hunan ymwadiad yn y Pwngc o Gyfiawnder a Nerth, fydd yn landio'r Enaid yng Nghrist, gan ddwedyd *diau yn yr ARGLWYDD y mae i mi Gyfiawnder a Nerth.* Eilwaith, astudiwch fod yn gyflawn siccr, nad oes dim help na chymmorth i chwi allan o'ch cyflur colledig, ond yn unig ar waith Ffydd yn derbyn ac yn cymhwyso CRIST ar Dyfiolaeth Gair Duw; nid oes dim dyfod at y Tâd ond trwyddo ef, un Enw arall trwy ba un y gall Dynion fod yn gadwedig; pob Drws arall o Dderbyniad fydd wedi ei gau a'i gondemnio er y cwmp. Argyhoedder chwi o Allu a Digonoldeb CRIST i'ch hachub oddiwrth Bechod a'i holl doflyrus Liaws o gystyddiau; y mae ef yn waredwr cadarn ar ba un y gosodoedd Duw ein cymmorth, abal i achub hyd yr eitha; credwch ei fod ef yn Jachawdwr ym mhob peth wedi ei wneuthur yn gymmwys at eich Anghenrheidiau wedi ei wneuthur gan Dduw i ni, yn *Doethineb, yn Gyfiawnder, yn Sanfeiddrwydd yn Brynegidgaeth*; a bod ei swydd ef fel Jachawdwr cystal a'i Addewidd ei hun, yn ei Rwymo i achub pob un ac a ddell atto mewn Ffordd o gredu: bod Bywydd tragywyddol yn eiddo chwi a'i fod gennych yu weithredol yn y Fynydd y deloch i dderbyn ef fel rhâd Rôdd Duw; *yr hwn fydd ar Mab ganddo y mae Bywyd ganddo*: nad os nag Ammod na Chymhwysiad, na Gwaith na Dyledswydd, yn cael ei ofyn yng Ngair Duw, mewn Trefn i gael Hawl a thitl i Ffwyd tragywyddol, on bod i

I

chwi

chwi ddyfod i mewn ar Haul CRIST yr hwn yw'r Etifedd cyfiawn, ar hwn a wnaeth Drosfglwyddiad i ni o'i Hawl yn ei Destament, heb un math o os neu Ammod. Os anturiwch wneuthur eich gweithredoedd, eich Dyledswyddau, neuddim da ynoch, yn Ammodau o Ewyllys diwetha CRIST yr ydych yn cyfnewid Ewyllys y marw, yr ydych mewn Effaith yn distrywio Rhydd-did y cyfammod Grâs, ac yn adeiladu i fynu Fûr Gwahaniaeth rhwng CRIST a chwithau, yr hwn na fyddwch yn abal i dringo i fynu.

3. Cynghor arall yr ydwyf yn ei roddi i chwi yw hwn, credwch mae eich Dyledswydd yw credu mewn Ufudd-dod i Orchymyn eglur Duw gyda Golwg ar ei yspryd yr hwn fydd yn cael ei addo. Yn gynta edrychwch y Silfaenau fydd gan eich Ffydd i adeiladu arnynt y rhai a fanegwyd eisiws; ac yna deliwch eich Llygaid at y gorchymyn dwyfol a'r galwad y rhai fydd yn eich diogelu, yn eich annog, ac yn gofyn gennych i anturio ar y silfaenau hyn; a pha cyd y bo rain yn cael ei cadw o fewn golwg, nid oes achos ofni Rhyfig: pa fodd y gall fodd yn Rhyfig i Ufudd-hau gorchymyn eglur y Nef? Ie, y Gorchymyn mwya erjoed a roddwyd i Ddyn oddiar Orfedd Gogoniniant uchod, *Joan.*

3. 23. Y mae êfe yn llefaru fen pe ni buafau Orchymyn arall yng Ngair Duw o ran ein bod yn cyflawnu yr holl Ddeddf fel cyfammod, yn y Weithred gyntaf o gredu, trwy ymwadu a'n heiddo ein hun, ac ymddarostwig i gyfawnder Mab Duw, ag fydd yn shalens y Gyfraith ac yn ei Gogoneddu; a thrwy hynny ein Hufudd-dod personol ninnau hefyd i'r Ddeddf fel *Rheol*, fydd yn cael ei ofod yn y fath fodd ag y mae yn gymeradwy yn yr Anwylyd: canys, gadwech i ni wneuthur yr hyn a fynnom, byth ni's bodlonwm Duw neu fod yn gymeradwy ganddo, hyd oni chredom yn Enw ei Fâb *Heb. 11. 6.* Am hynny yr wyf yn dwedyd etto, amcanwch at gredu mewn Ufudd-dod i orchymyn Duw, y mae yn gymmaint eich Dyledswydd i gredu ag yw i chwi gyflawnu un Gorchymyn arall i'r Gyfraith foefol; Ac Anufydd-dod i'r Gorchymyn hwn o gredu a'ch damnia chwi tros fyth, i.e, a'i gwna yn fwy effeithiol na Mwrddrad, Godineb, Lledrad neu un Torriad arali or Gyfraith, ag allaf i enwi, Attolwg dwedwch i

mi, Feistred, Pam yrydych fyth yn plygu Glân, neu agor Genau o flaen Duw mewn gweddi? A ydych yn ayned yngnghylch y Ddyledswydd hon, o ran bod genych Allu a grym ynoch eich hunain i drynawanu'r Nif a'ch gweddïau ned drefnu eich hachos gar bron Duw? Nag ydych yn ddïau, ond o ran i Duw eich Gorchymyn i alw arno, am hynny (deallu fel yr ydych) er nas gwyddoch pa fodd i weddio neu pa peth i weddio am dano, etto chiwi antyriwch y nawr, pa ham na wnewch yr un peth yn achos credu, ag yn achos gweddïo? o ran bod un yn cael ei orchymyn cystal ar llall? canys yr ydwyf yndwedyd wrthych, fod gennych cyn leied Gallu ynoch eich hunain i weddio yn jawn a chredu yn jawn. Mae llawer, pa rai fel y dywedais eisïws, fydd yn rhoi heibio y Ddyledswydd fawr o gredu o Ddydd i Ddydd, tan yr Efeus hwn o fod arnynt eisïau gallu i gredu: ond Gwrthadl yw hon fydd yn rhyfela cystal yn erbyn yr holl Ddyledswyddau, a hon o gredu. Nid y'm ni ddigonol o honom ein hunain, i feddwl un peth megis o honom ein hunain, megis y cadarnha'r Apostol ni. ond a fydd i chiwi oddi wrth y Rhewm yma i roi heibio treio meddwl ar y pethau fydd dda a buddiol i'ch Emidiau? Nag ydym, yr ydym yn cynnig Myfyrio i, yr ydym yn amcanu meddwl ar y pethau fydd dda, ac wrth fyfyrio y Tân fydd yn ennin; Duw fydd yn dyfod i mewn ac Anadliadau ei yspryd, ac yna ein Myfyrdodau am dano ydynt felus, ac yr ydym yn llawen yn yr ARGWLWYDD: felly, tra fo'r Enaid, oddiwrth Deimlad o'i Gyflwr colledig, yn amcanu treiglo, ac ymorphwys ei hun ar GRIST mewn Ufudd-dod i orchymyn Duw, Duw fydd yn dyfod i mewn a'i yspryd Ffydd, ac yn ein llanw o Heddwch a gorfoledd trwy gredu.

4. Er na byddoch yn cael dim o Allu Duw yn deimladwy i gydgerdded a'ch Ymegniadau at ufudd dod i'r gorchymyn o Gredu, etto na rowch i fynu, ond parhewch fyth yn eich Amcan, "disgwyliwch wrth yr ARGWLWYDD a byd lwch bydderus, ac efe a gryfha eich Calon, disgwyliwch meddaf wrth yr ARGWLWYDD." Gwrth. mi gynnigais amrywiol weithiau i gredu, ond etto rwyf mor belled oddiwrth ac erioed; nid oes mo Allu Duw yn cydgredded, am hynny mi allaf roi heibio yn gyfan. Am Atteb, rwyf yn eich

anfon ar Air yn yr *Heb.* 10. 36. 37. " canys rhaid i chwi wrth Amynedd, fel wedi i chwi wneuthur Ewyllys Duw, y Derbynioch yr Aldewid Oblegid chydigin etto, ar hwn fydd yn dyfod a ddaw ac nid oeda." Wrth geilio weithredu Ffydd mewn Ufudd-dod i'r gorchymyn dwyfol mae yn anghenrhaid i chwi wrth Amynedd; *o ran yr hwn bwn fydd yn credu ni fryfia*, rhaid i chwi fwriadau credu a disgwyl, a disgwyl a chredu heb fyth roi i fynu: a phan y byddoch wedi gwneuthur Ewyllys Duw yn yr Achos hyn, cystal ag y galloch rhaid i chwi gadw 'mlaen gyda hwy fydd laen eu dwylo er na bo'ch yn cael dim Dylanwadau teimladwy i gydgerdded; canys Gorchymyn Duw yn ei Air, ac nid Dylanwad ei Ysryd yw Rheol a Messur ei'ch Dyledfwydd. Ac os parhewch i wneuthur Ewyllys Duw yn y peth hyn, gyda Golwg arno ef, yr hwn yw Awdwr a Pherpheiddydd ein Ffydd, chwi ellwch fod yn siccr ym mhen ychydigin etto, mae'r hwn fydd yn dyfod a ddaw ac nid oeda. *Ewyllys Duw a gwaith Duw yw*, yr hyn wyt yn amcanu atto, Sef credu yn yr hwn a anfonodd efe ac a fydd ddim i Dduw Grâs a chariad gyda pha un y mae Tostyriaethau yn llifo i roi ei Law wrth ei Waith ei hun, a chynorthwyo creadur tlawd i wneuthur yr hyn yw ei Ewyllys ei hun? le ti elli fod yn Siccr o'r un beth hyn, pan y rhoddodd ei Air am dano, y *bydd iddo weithio ynot yr ewyllysto a'r Gallu o'i Ewyllys da ei hun*. Nid oes dim mor hyfryd yn yr holl Fyd gan Dduw a gweld Enaid tlawd yn amcanu glynw wrth, a derbyn ei GRIST ef: y mae ef megis yn cael ei glwyfo yn ei galon pan y bo pechaduriaid yn ddiog i gredu yn ei Fab; ac a fydd ef gan hynny ddim yn barod i gynorthwyo'r Enaid tlawd fydd yn amcanu atto? Mam dyner chwi wyddoch, pan y bo ei Bronnau yn llawn wedi chwyddo gan Laeth, fydd barod nid yn unig i dynnu allan ei Bron, ond i gynorthwyo ei Baban gwan atti, pan bo arno eisiau Llaeth, neu yn amcanu sugno. A oes gau Fam y fath ymysgarodd at ei Phlentyn Sugno ac onid oes ymysgarodd o Drugaredd anfeidrol mwy gan Dad y Trugareddau at yr Enaid tlawd, fydd yn ceisio Sugno Bronnau llawnion ei Râs a'i Drugaredd y rhai sy'n cael ei tynnu allan i bawb yng Ngoruchwy-

laeth yr Efengyl? Ni fydd iddo ef ymysgarodd yr hwn fydd yn danfon allan fwn ar ôl Pechaduriaid yng Ngallwad yr Efengyl, fod yn fyrr o roi ei Law gyn-northwyol i'n nerthu i-gredu; am hynny dywed gyda Dafydd *Sal.* 42. Gobeithiaf yn Nuw can's molinaf ef atto am Jechawdwriaeth ei Wyneb-pryd.

Mi brofais gredu er's cyd o Amser, ac mor fynych fel wyf wedi blino yn hollol, fy Nerth a ddarfu, ac etto dim Gallu oddi uchod, pa beth a wnâf? Nid yw Duw yn dal sylw arnaf. *Atteb. Esa.* 40. 27, 28, &c. "Pa ham y dywed *Jacob*, ac y lleferi *Isaël*, cuddiwyd fy Ffordd oddi wrth yr ARGLWYDD a'm Barn a aeth heibio 'm Duw? Oni wyddost? oni chly-waist, na ddyffygia ac na flina Duw tragywyddoldeb, yr ARGLWYDD Crewdwr cyrrau'r Ddaear? Ni ellir chwilio allan ei Synwyr ef. Yr hwn a rydd Nerth i'r diffygiol, ac a amlha Gryfder i'r dirym." 'Rwyf yn dych'mygu fod Llaw gynnorthwyol Duw wedi ei thynnu i mewn, ac nad yw yn dal dim sylw ar dy Fwriad i gredu; ond pam yr ydwynt yn dweyd felly? Y mae ef yn agosach nag yr wyt yn dirlad; wele y mae ef yn sefyll o tu ôl i'r Pared, yn barod i roddi Grâs a Thrugaredd yn gymmorth gyfamferol, yn barod i roi Gallu i'r diffygiol, a Nerth i rhai di-rym: a Gallu oddi uchod i gredu, fydd agofa, pan y bo'm in wedi myn'd fwrwa allan o honom ein hunain yn y Pwngc o Nerth a Digonoldeb, ac am hynny na rowch heibio; disgwyljwch meddaf wrth yr ARGLWYDD, canys y rhai a ddisgwylliant wrtho a adnewyddant ei Nerth. Nid oes ond y Dyn gwan yn unig a bwysa ar gymmorth un arall; nawr Ffydd yw pwyso ar GRIST pan na's gallom sefyll ein hunain, *Can.* 8. 5. *Pwy yw bon fydd yn dysod i fynu o'r Anialwch gan bwysu ar ei Han-wylfa?* Nid oes yn unig ond y dyn blinedig a eistedd i lawr ac a orphwys ei hun; 'nwr Ffydd fydd Orph-wysfa yr Enaid yn, neu ar GRIST, *Sal.* 37. *Distawr yn yr ARGLWYDD, a disgwyl wrtho.* *Heb.* 4. Yr hwn a gredodd aeth i mewn i'w Orphwysfa ef. Pan na's gallo Dyn wneud dim arall, pan y bo mor egwan na's gall roi ei ei Law ar ddim, etto fe-orphwys ei hun i lawr: felly yma, am dy fod yn wan ac yn ddi nerth i un gwaith o'r Ddeddf, am hynny yr ARGLWYDD

fydd yn dy alw i fwrw dy Enaid llwfr blinedig âr yr ARGLWYDD JESU ar ba un y gofododd ef dy gym-morth am hynny boed i'th Wendid dy annog i fy-wioghau yn lle dy ddi galonni. Ond y nawr yr ydwyf yn dyfed i gynnig Gair o Gyngor i rheini Calonnau pa rai fydd yn cydsynnio ar Cyngor rhag-ddywededig.

A ydych y nawr yn credu, er mae yn y Râdd leia? Gadewch i'm eich Cyngori i beidio gorphwys mewn Grâdd isfel o Ffydd, ond ymestyn at y Râdd uwcha o honi. Angosfych y pethau or tu cefn, ac ymestynwch at y pethau or tu blaen, credwch yn rhagorach nag y credasoch etto, ewch ymlaen o Ffydd i Ffydd, ac fel hyn dysgwch agoshâu a chalon gywir, *mewn llawn Hyder Ffydd*: ac fel hyn byddwch yn Blant i Abraham fyddlon, *yr bwn ni ambeuodd Addewid trwy Anghredini-aeth ond gan fod yn nertbod yn y Ffydd a roddodd Ogoniant i Dduw*; ac yn gwbl Siccr ganddo am yr hyn a addawasai efe ei fedyn abl i'w wneuthur hefyd. *Chwari a welwch pa beib oedd sylfaen Ffydd Abraham*, trwy ba un y credodd heb amheu; nid oedd e' ddim arall ond Addewid o Fywyd a Jechawdwriaeth trwy 'r MESSIAH i ddyfod: wele y mae gennych yr un sylfaen Ffydd o'ch blaen, gyda llwer mwy Mawntais y nawr tan y Testnment Newydd, fef yr Addewid o Dderbyniad, Heddwch Pardwn, Grâs, a Gogoniant trwy'r MESSIAH yr hwn fydd eisiws wedi dyfod, aca orphennoddy gwaith a roddodd y Tâd i'w wneuthur; am hynny, credwch heb amheu fel y credodd ef. Er mwyn eich bywioghau i ymstyn at Râd mwy o Ffydd, mi gaf gynnig yr Ystyriaethau canlynol.

(1.) Ni's gellir yn hawdd ganfod Ffydd fychan, nid yw ond fel Hedyn Mwstard yn gorwedd yn y Ddaiar, yr hwn ni's gall un ond prin ei wahaniaethu oddi wrth y Llwych fydd yn gorwedd tau ei Draed; a phan na fo Ffydd yn cael ei chanfod, Duw fydd yn colli Gogoni-ant ei Râs, a hwyntau 'r Cyflur o honi.

(2.) Y Byd yr ydym yn byw ynddo fydd yn gofyn Ffydd grêf; *Lloches Llewod yw, a Mynydd Llewparidiaid; y Llewyr buadwy fydd yn myned oddi amgylch gan geisio disa; Morodd cochion a Jorddonennau o Drallod fydd ar ein Ffordd i Canaan trwy'r Anialwch dyrus. Ystforydd a*
The most-

Themestloedd o Erledigaethau a Thrallodion all chwythu, yr hyn a wna i Gredadyn cryf figlo a chrynu; ac os felly onid oes achos gan y Credadyn gwan gadarnhau ei hun, trwy astudio credu yn well nag y mae? Canys trwy Ffydd yr ydym yn sefyll yn y Dydd drwg.

(3.) Bodlonrwydd o ychydig Ffydd, nid yw Arwydd da o Wirionedd Ffydd: canys (fel y dywedwyd eifiws) Natur gwir Râs yw, brefu ar ôl Perffaithiad o hono fydd yn ymestyn at y fwya. Y rhai fydd yn adnabod yr ARGWLWYDD a ddylynant ei adnabod ef.

(4.) Ystyriwch Fawnteision Ffydd grêf tu hwnt i Ffydd wan. 1. Ffydd grêf fydd a Heddwch cadarn a Silweddol yn cydgerdded a hi. *Efu. 26. 3. Ti a gedwi mewn Tangneddyf heddychol, yr hwn fydd a'i Feddyl-fryd arnat ti:* ond Ffydd wan fydd a Heddwch yn cael ei gythryblu ar bob tro o eiddo Rhagluniaeth. 2. Ffydd grêf fydd yn dwyn Llawenydd cryf gyd a hi; oddi yma y dwedir ein bod yn cael ein llanw o Lawenydd a Thangneddyf trwy gredu; i.e., Llawenydd ffydd fywiol fydd anrheithadwy a gogoneddus, 1. *Pet. 1. 8.* Ond y nawr y Credadyn gwan er y gall falle gael ei lanw o Orfoledd o Deimlad, etto nid oes ganddo nemawr o Orfoledd credu; oddi yma y mae ei fod ef bryd benna y bo Teimlad wedi pellai ar fringc Uffern, yn llefain, "Anghosfodd Duw Drugarhau, ei Addewid ef a ballod yn oes Oesoedd." 3. Ffydd grêf fydd yn fwy sefydlog yn y Storum, an ffydd wan, ffydd grêf pan y bo'r 'storom yn chwythu a dafi allan *Angor, Gobaith*, ac a hwyliu mewn Diogelwch, gan lefain nid "osnaf pe fymydai 'r mynyddoedd a'u tafau i Ddwfn-der y môr, a'r Dyfroedd ymderfysgu." Ond ynawr Ffydd wan, fel *Peder* wrth rodio ar y Dyfroedd, fydd barod, wrth bob fengi lefain allan *O feistr darfu a'm danom.* Pan y bo Cysyron caredig yn diffigio, pan bo'r Meisfydd yn peidio rhoi eu cnwd, Ffydd wan fydd barod i ddweid, darfu am danaf fi a'm Teulu: ond Ffydd grêf a ddywed, c'od fy Nghalen nid oes ofn, *fy Mara a roddir i mi fy Nawr fydd Sicer*, o herwydd Duw 'r gwirionedd a ddwedodd *yr hwn bia'r Ddaear a'i chyflawnder.* Yr hwn fydd yn porthi'r Cigfrain ni ad ei blant i newynu: yr hwn fydd yn dilladu Lili'r Maes, ni's

ni's gâd fi yn noeth. 4. Ffydd grêf fydd a mwy o Hyder ac Eondra, yn ei Mynediad i'r cyffeger, mwy o Hawl yn y Nêf nag fydd gan Ffydd wan, *Joan.* 14. 13. 14. *Marc.* 7. 24. *Jaco.* 1. 6. Ffydd wan er na's gwrthydd Duw ei Herfyniau, etto ei Hattebion nid y'nt mor llawn ac eglur : i'e mi anturiaf ddwedyd, fod Angrediniaeth, Amheuaeth, Ofnau, Drwgdybiau, yn 'nurddo Llwyddiant amryw o Erfynjau rhagorol. 5. Ffydd grêf fydd yn gwneid Agothâd Angau yn fwy esmwyth nag yw i Gredadyn gwan. Ffydd grêf fydd yn cymerwŷd i fynu spienddrych yr Addewid, ac fydd yn edrych tu hwnt i Angau, i'r Tîr pell, ac fydd yn llawenhau yng Ngobaith Gogoniant Duw, gan ddwedyd, fel y dwedodd CRIST y Pen. *Sal.* 16, "Llawenychodd fy Nghalon ac ymhyfrydodd fy Ngogoniant fy Nghnawd hefyd orphwys mewn Gobaith." Canys efe a ddangosodd i mi Lwybr y Bywyd, y Ffordd newydd a bywiol i'r Afonydd hynny o Hyfrydwch, a'r Digonolrwydd hynny o Lawenydd fydd ar Ddeheulaw Duw yn dragywydd. Ffydd grêf wrth edrych ar Waredwr wedi ei ddurchafu, fydd yn gweled Angau ac Uffern ymysg Yspail ei Fuddegoliaeth, ac ar hynny yn gorfoleddu trosto fel gelyn wedi ei orchyfygu a'i ladd-gân ddweyd "O Angau pa le mae dy Golyn? O Uffernpa le mae dy Fuddigoliaeth? Diolch i Dduw yr hwn fydd yn rhoddi i ni 'r Fuddigoliaeth trwy ein HARGLWYDD JESU GRIST." Ond ynawr Ffydd wan fydd yn cryn ac yn dychrynu wrth Agothâd Angau rhag iddi gael eu llyngcu i fynu yn Ymchwydd y *Jorddonen* honno gadewch i'r Ystyriaethau hyn, meddaf, i'ch bywiocau chwi i lefain ar ol cynnydd o'ch Ffydd wan, fel y galloch agoshau mewn llawn hyder Ffydd.

Mi a derfynaf yr holl Draethawd hwn gyda Gair yn ras. o Annogaeth ; yn 21. o gyngor i Gredadyn gwan : canys ein Hathro gogoneddus a orchmynodd i ni gryfhau 'r Dwylo gweinion, a chadarnhau 'r glyniau lleisg ; ac i ddywedyd wrthynt hwy fydd o Yspryd ofnus, ymgryfnwch, nag ofnwch. iaf. Gair o gyssur ac Annogaeth i'r Wyn tlodion tyner a'r rhai gweinion yn Mhraid Duw, y rhai fydd yn fynych yn cloffi ac yn tramcwyddo trwy Rym Angrediniaeth.

(1.) Gwybydd

(1.) Gwybydd er dy gussur, fod y credadyn gwanna mor agos yn perthyn i Duw fel Tad a'r credadyn cryfa. y Baban jangaf a gwanaf yn y Teulu fydd mor anwyl gan y Tad a'r cyntaf anedig neu'r Mâb fydd wedi dyfod i'w lawn Nerth a'i Faintioli. Nid yw pob Cangen o'r Pren o'r un rym a Maintioli, etto 'r Brigin mwyn tyner fydd wedi ei uno a'r Gwreiddyn ac yn cael rhan o'i Sûdd cystal ac yw'r Gang en benna a chadarna: felly yma, ycredadyn gwanna yng NGHRIST sy'n derbyn o'i Ysryd cystalar cryfa. (2.) y Credadyn gwan fydd wedi ei wisgo a'r Wiig wen o Gyfiawnder CRIST, ac fydd yn cael ei gyfiawnhau gymmaint trwyddi a'r cryfa. Ein Harchoffeiriad mawr fydd wedi ei wisgo a Gwisg i lawr i'w draed, a pha un y mae holl Aelodau ei Gorph dirgeledig wedi cael eu dilladu bawb cystal a'i gilydd. Mae yn wir am bob credadyn y naill fel y llall *nad oes dim Darnedigaeth i rhai fydd yng NGHRIST JESU Rhuf. 8. 1.* (3.) y Radd leia a gwanna o Ffydd a ddell y maes hyd y Diwedd. Hwyl oll a gedwir trwy Allu Duw trwy Ffydd i Jechyd-wriaeth. Ni thyrrefy gorsen yffig, a'r Llin yn mygu ni's diffydd: lle bo'r Gwaith da wedi ei ddechrau, ei Ffyddlondeb ef fydd wedi ymrwymo ei ddwyn ef ymlaen hyd Ddydd CRIST. Y Radd leia o Ffydd fydd a gogoniant a Jechydwriaeth wedi ei glymmu wrthi trwy Addewid Duw cystal a'r gryfa nid *efe yr hwn fydd yn credu yn gryf, a fydd cadwedig*, ond *efe yr hwn fydd yn credu* yn ddi derfyniad pa un bynna a'i cryf a'i gwan fyddo ei ffydd ef. (4.) Ein Jachawdwr bendigedig yn gyffredin fydd yn tywallt ei Ymysgarodd mewn Dull mwy tyner a Theimladwy ar gredinwyr gweinion, na rhai cryfion. Bygail da *Israel* fydd yn dwyn yr Wyn yn ei Fynwea ac yn coleddu 'r Mamogied: oddi yma y mae fod credinwyr gweinion yn gyffredin a mwy o lawenydd teimladwy hyfryd a chyssur na chredinwyr cryfion, yn bur gyffelib i Dad doeth a chariadus yr hwn a gymmer ei Blentyn jeuange arei Lîn, a chwareu ag ef, ac a'i coffeidia yn ei Fynwes, er na âd ef ei Serehiadan redeg allan yn y fath fodd *at ei Fab* o Oedran Maintioli, canys ni fyddai hynny ond gwneuthur ynfyd o hono.

F'alle dywed y credadyn gwan, y pethau hyn ydynt Gyfyrion cryfion yn wir, pe gallwn gael Hawl ynddynt; ond hynny yw yr hyn wyf yn waftad yn ofni, nad os gennyf ddim ffydd oll, nag oes gymmaint a gronyn o Had Mwifard. Heblaw yr hyn a ddwedpwyd am hyn yn yr rhan gyntaf o'r Traethawd, mi gaf yn unig ofyn y ddau Gwestiwn hyn.

(1.) Onid yweich calon yn dychrynu ac yn llewygu o'ch mewn, pan y b'och yn meddwl ymadel a'r ARGWYDD JESU? Os felly, hyn a ddywed fod ei gariad ef wedi ei dywallt ar lled yn dy galon trwy'r yspryd alan, ac yn ganlynol gwreiddyn ac Egwyddor o Ffydd, o ba le y mae hi yn tarddu, gan lunu wrth yr ARGWYDD fel Haiarn wedi hogi yn y maen Tynn: ac yr ydwyf yn dwedyd wrthyt Newyddion da, fel yr ydwyf ti yn Ffieiddjo ymadel ag ef, felly y *mae yntef yn ffieiddio rhoi ymaith*, am hynny ni bydd byth Ymadewiad.

(2.) Onid ydwyf yn cael Aflonyddwch yn dy Yspryd, ac anesmwrthder yn dy Fynwes pany bo Duw wedi ymguddio, fel Afgwrn allan o'i le, neu Bysgod yn allan o'i Elfen? Os teily, mae gwraidd Ffydd o mewn bu CRIST gyda thi mewn Ffordd grâs a chariad, heblaw hyn ni's gall'fit wahaniaethu rhwn Presenoldeb ac Absenoldeb. Ac os Ymwelodd CRIST erioed a thi ei ymweliad cyntaf ef ni bydd yr olaf: canys ei fyndiad ef allan a ddarperir neu a gadarnheir fel y Borau.

2il. Yr wyf yn dyfod i gau i fynu y cwbl gyd ag ychydig Gynghorion i Gredinwyr gweinion, mewn Trefn o gynydd i'w Ffydd at lawn siccrwydd. (1.) Ymddarostyngwch, tan Deimlad o Weddill Anghrediniaeth, a Gwendid eich Ffydd; canys y mae Duw yn rhoddi Grâs, a grâs rhagor i'r gostyngedig. Pa fwya y bo Hunan yn cael ei thynnu i lawr, uwch y mae CRIST yn cael ei dderchafu yn y Ffordd o gredu. (2.) Byddwch awyddus am ragor o Ffydd. Awydd mewn pethau eraill o'r Byd hwn fydd Eulun Addoliaeth: ond hyn fydd ymhlith y pethau gorau ag y ganiateir i chwi yn egniol i ymofyn ar eu hôl; a pha mwya y boch yn chwenych ac yn dymuno yspryd Ffydd, mwya y cewch ef: *canys ef a ddiwalla'r Enaid fychedig, ac a leinw'r Enaid newynog a Daioni. Agor dy safn ac mi a'i llanwaf hi.* (3.) Bydd hyddyfsg yn filfaenau Ffydd, megis y gosodir hwynt

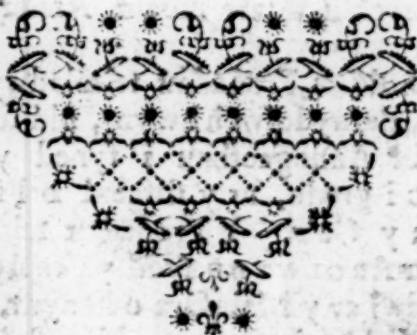
hwynt yn Natguddiad yr Efengil, rhai o ba rai a ddarfu i'm bennodi yn yr ymadroddion a aeth heibio.

Rwyf yn credu mae un Rhefwm mawr pam y mae cynifer yn ffeilu credu oll, a pha ham y mae Ffydd amryw o Gredinwyr Gwirioneddol yn aros mor wan, yw eu bod yn anwybodus o'r Sylfaeni cryfion a ficcr fydd gan eu Ffydd hwynt i'w silfaenu arnynt. Credinwyr ofnus gweinion, wedi ymsefydlu ar y silfaen a ofododd Duw yn *Seion*, fydd yn bur gyffelib i Ddyn a fae yn sefyll ar Graig gadarn sefydlog, a'i Ben ef yn troi gan Feddwod ac y mae ef yn dych'mygu fod y Graig yn troi a'i Hwneb yn isfa gyd ag ef lle nad yw'r coll ddim yn y Graig, ond yn ei Ben ef ei hun. Ein Ffydd fydd yn methu o ran ein Hanwydonaeth o Gaderndid Cyfammod Duw a'i Addewid: am hynny yr wyf yn dwedyd, astudiwch am fod yn fwy adnabyddus a'r Addewid a Ffyddlondeb, gallu a chariad yr hwn fydd yn addo. (4.) Os y'ch am gael Ffydd wan i gynhyddu a chrythau yna arferwch yn fynych bob Grâdd wan o Ffydd ag fydd gennych: can's y mae pob Tueddiad grafol cystal a naturiol yn cynhyddu ac yn gwella wrth fynych Arferiadau. I'r hwn fydd *ganddo*, ac fydd yn defnyddio yn well yr hyn fydd *ganddo*, y rhoddir. Hon yw'r Ffordd i'ch Hatling i gael ei throi yn Dalent; a'ch Talent o Ffydd trwy eich ymarferiadau mynych a ddaw mewn Amser cyfaddas yn ddeg Talent.

Pan gaffoch ddim Profiadau teimladwy o Gariad yr *ARGLWYDD*, defnyddiwch hwynt, nid fel silfaeni o'ch Ffydd ond fel Annogaethau i fyned yn y blaen i ymddyried ac i gredu, ar y silfaeni o Ffydd ofodwyd o'ch blaen yn y Gair. Y Profiadau teimladwy hyn o Drugaredd yr *ARGLWYDD* fydd yn cael ei rhoi i chwi, nid i'ch meddwi ar y Melusdra o honynt, ond i'ch hannog i ymddyried ac i gredu ynddo, *Sal. 36. 7. Mor werthfawr yw dy Drugaredd O DDUW! am hynny Meibion Dynion a ymddiried tan Gysgod dy Adenydd.* Bai cyffredin credinwyr yn yr Oes hon yw, pan b'ont yn cael un gronyn o Bresennoldeb teimladwy yna yn wir y maent yn gorfoleddu, ac y mae ganddynt Refwm da i wneud felly: ond pa bryd gynta delo Cwmmwl, eu Ffydd cystal a'u Llawenydd fydd yn darfod, ac y mae ganddynt.

ddynt cyn lleied. Ymddiried i roi yng Ngair ac Addew
 Duw ei Bywyd, pan y fo ef allan o'i Golwg, ag p
 buasent erioed heb dderbyn cymmwynas ar ei Law
 A hyn yw'r Achos, 'rwyf yn credu; pa ham y m
 cynddrwg gyd ag amryw o honom y Dyddiau hyn; a
 am hynny gwellawn ef. Apha gyflur bynnu a Llaw
 enydd f'om yn ei gael yn ei Bresenoldeb ef, bydded
 hannog, ac i'n rhwymo i ymddiried a gobeithio,
 gwyl a chredu ynddo, pan y byddo yn absenol o'd
 wrth ein Teimlad. Ac os fel hyn y gwnawn Ddefnydd
 o Nodau Grâs a Chyffuron ei Yspryd, Llawenydd y
 ARGLWYDD fydd ein Nerth; a'n Llwybr yn wir fe
 Llwybr y Cyfiawn, ac fel y Goleuni disgla'r yr hwn
 fydd yn llewyrchu fwy fwy hyd hanner Dydd.

F I N I S.

Elizabeth Johns